

**Ivan Pavao II.**

## **VITA CONSECRATA**

**Posinodalna apostolska pobudnica episkopatu i kleru,  
redovima i redovničkim družbama, društvima apostolskoga  
života, svjetovnim ustanovama i svim vjernicima  
o posvećenomu životu i njegovu poslanju u Crkvi i svijetu**

(25. ožujka 1996.)

---

---

## **UVOD**

1. POSVEĆENI ŽIVOT, duboko ukorijenjen u primjerima i naputcima Krista Gospodina, dar je Boga Oca svojoj Crkvi posredstvom Duha. Zavjetovanjem evanđeoskih savjeta *karakteristične crte Isusa* - djevičanskog, siromašnog i poslušnog - *poprimaju značajnu i trajnu "vidljivost" usred svijeta*, i pogled vjernika se svrće prema onoj tajni Božjega kraljevstva koje već djeluje u povijesti, ali očekuje svoje puno ostvarenje u nebu.

Tijekom stoljeća nikada nije nedostajalo muževa i žena koji su, poslušni pozivu Oca i poticaju Duha, izabrali taj put posebnog naslijedovanja Krista da bi se posvetili Njemu "nepodijeljena" srca (usp. *I Kor 7,34*). I oni su, poput Apostola, ostavili sve da bi bili s Njim i da bi se, poput Njega, stavili u službu Bogu i braći. Na taj način su, mnogovrsnim karizmama duhovnog i apostolskog života koje im je podjeljivao Duh Sveti, pridonijeli objavljivanju tajne i poslanja Crkve te, prema tome, sudjelovali i u obnovi društva.

### **Zahvaljivanje za posvećeni život**

2. Uloga posvećenoga života u Crkvi toliko je važna da sam odlučio sazvati Sinodu radi temeljitog proučavanja njegova značenja i perspektiva, s pogledom na novo tisućljeće kojemu smo već na pragu. Htio sam da na Skupštini Sinode, uz Oce, budu nazočni i brojni posvećenici i posvećenice, kako ne bi izostao njihov prilog zajedničkom razmišljanju.

Svi smo svjesni bogatstva što ga za crkvenu zajednicu predstavlja dar posvećenoga života u različitosti njegovih karizmi i institucija. *Zajedno zahvaljujemo Bogu za Redove i Redovničke ustanove posvećene kontemplativnomu životu, apostolskim djelima, za Društva apostolskog života, za Svjetovne ustanove i za druge skupine posvećenih, kao i za sve one koji se, u skrovitosti svoga srca, predaju Bogu s naročitim posvećenjem.*

Na Sinodi je rukom dodirnuta opća rasprostranjenost posvećenoga života, koji je prisutan u Crkvama svih dijelova zemlje. On potiče i prati

razvoj evangelizacije u raznim krajevima svijeta, gdje se ne samo sa zahvalnošću prihvataju Ustanove koje potječu izvana, nego se ustanovljuju i nove, vrlo raznolikih oblika i izraza.

Tako, ako se čini da u nekim krajevima zemlje Ustanove posvećenoga života proživljavaju težak trenutak, u drugima one iznenađujuće bujno cvatu, dokazujući da izbor posvemašnjeg posvećenja Bogu u Kristu nikako nije nespojiv s kulturom i poviješću bilo kojega naroda. I da on ne cvate samo u Katoličkoj crkvi; u zbilji ga nalazimo osobito živa u monaštvu pravoslavnih Crkava, kao bitnu crtu njihove fizionomije, te započinje ili se ponovno pojavljuje u Crkvama i Crkvenim zajednicama rođenim u Reformi, kao znak zajedničke milosti Kristovih učenika. Iz te utvrđene činjenice proizlazi poticaj ekumenizmu koji pothranjuje želju za sve punijim zajedništvom među kršćanima, "da svijet povjeruje" (*Iv 17,21*).

### **Posvećeni život, dar Crkvi**

3. Opća prisutnost posvećenoga života i evanđeosko obilježje njegova svjedočenja posvećeno očito dokazuju - ako je to potrebno - da on *nije izolirana i rubna stvarnost*, nego se tiče cijele Crkve. Biskupi su to na Sinodi potvrdili više puta: "*de re nostra agitur*", "to je stvar koja nas se tiče".<sup>1</sup> U zbilji, *posvećeni život se stavlja u samo srce Crkve* kao odlučujući čimbenik njezina poslanja, budući da "izražava najdublju narav kršćanskog zvanja"<sup>2</sup> i težnju cijele Crkve-Zaručnice prema sjedinjenju s jedinim Zaručnikom.<sup>3</sup> Na Sinodi je više puta ustvrđeno da posvećeni život nije samo u prošlosti pomagao i podupirao Crkvu, nego je dragocjen i nužan dar i za sadašnjost i budućnost Božjega naroda, jer duboko u sebi pripada njegovu životu, njegovoј svetosti, njegovu poslanju.<sup>4</sup>

Sadašnje poteškoće, s kojima se mnoge Ustanove susreću u nekim krajevima svijeta, ne smiju izazvati sumnje u činjenicu da je preuzimanje evanđeoskih savjeta zavjetovanjem *sastavni dio života Crkve*, kojoj daje dragocjen poticaj prema sve većoj evanđeoskoj dosljednosti.<sup>5</sup> Povjesno gledano, moći će postojati daljnja raznolikost oblika, ali se neće promijeniti bit izbora koji se izražava u radikalizmu darivanja sama sebe iz ljubavi prema Gospodinu Isusu i, u Njemu, prema svakoj sastavniči ljudske obitelji. *S tom sigurnošću*, koja je nadahnjivala bezbrojne osobe tijekom stoljeća, *kršćanski narod nastavlja računati*, znajući dobro da iz doprinosa tih plemenitih duša može izvući veoma vrijednu potporu u svomu hodu prema nebeskoj domovini.

### **Sabirući plodove Sinode**

4. Slijedeći želju što ju je očitovala Redovita generalna skupština Sinode biskupâ okupljena da razmišlja o temi "Posvećeni život i njegovo poslanje u

<sup>1</sup> Usp. *Propositio 2*.

<sup>2</sup> AG 18.

<sup>3</sup> Usp. *LG 44; ET, 7: AAS 1963(1971)501-502; EN 69: AAS 68(1976)59*.

<sup>4</sup> Usp. *LG 44*.

<sup>5</sup> Usp. IVAN PAVAO II., Govor na gen. audijenciji (28. rujna 1994), 5: *L'Osservatore Romano* 29. rujna 1994, str. 4.

Crkvi i svijetu", u ovoj Apostolskoj pobudnici namjeravam predložiti plodove prijeđenog sinodalnog puta<sup>6</sup> te svim vjernicima - biskupima, svećenicima, đakonima, posvećenim osobama i laicima - kao i onima koji budu htjeli poslušati, pokazati čudesa što ih Gospodin i danas želi učiniti kroz posvećeni život.

Ova Sinoda, nakon onih koje su bile posvećene laicima i svećenicima, dovršava razlaganje o osobitostima koje obilježavaju životne staleže koje je Gospodin Isus htio za svoju Crkvu. Ako je naime na Drugom vatikanskom saboru naglašena velika stvarnost crkvenog zajedništva, u koje se slijevaju svi darovi za izgradnju Kristova tijela i za poslanje Crkve u svijetu, ovih posljednjih godina je zamijećena potreba da se bolje objasni *identitet različitih životnih staleža*, njihovo zvanje i specifično poslanje u Crkvi.

Zajedništvo u Crkvi nije naime jednolikost, nego dar Duha koji prolazi i kroz raznolikost karizmi i životnih staleža. Oni će biti to korisniji Crkvi i njezinu poslanju što se više bude poštivao njihov identitet. Uistinu, svaki dar Duha je darovan da donosi plod za Gospodina<sup>7</sup> u rastu bratstva i poslanja.

### **Djelo Duha u raznim oblicima posvećenoga života**

5. Kako sa zahvalnošću prema Duhu ne spomenuti *obilje povjesnih oblika posvećenoga života* koje je on pobudio i još su uvijek prisutni u crkvenom tkivu? Oni se predstavljaju kao biljka s mnogo grana,<sup>8</sup> koja pušta svoje korijenje u Evandelje i daje obilne plodove u svim razdobljima Crkve. Kakvo izvanredno bogatstvo! Ja sam sâm, na završetku Sinode, osjetio potrebu da naglasim tu trajnu sastavnici u povijesti Crkve: mnoštvo utemeljitelja i utemeljiteljica, svetaca i svetica, koji su izabrali Krista u evanđeoskom radikalizmu i bratskom služenju, osobito siromasima i napuštenima.<sup>9</sup> Upravo se u tome služenju osobito jasno vidi kako posvećeni život očituje *jedinstvo zapovjedi ljubavi*, u neraskidivoj povezanosti između ljubavi prema Bogu i ljubavi prema bližnjemu.

Sinoda je podsjetila na to neprekidno djelo Svetoga, koje tijekom stoljećâ tumači bogatstva prakse evanđeoskih savjeta kroz mnogovrsne karizme, te i na taj način Kristovu tajnu čini trajno prisutnom u Crkvi i svijetu, u vremenu i prostoru.

### **Monaški život na Istoku i na Zapadu**

6. Sinodalni Oci istočnih katoličkih Crkava i predstavnici drugih Crkava Istoka istaknuli su, u svojim intervencijama, *evanđeoske vrijednosti monaškoga života*,<sup>10</sup> koji se pojavio već u počecima kršćanstva i koji je još uvijek u cvatu na njihovim područjima, osobito u pravoslavnim Crkava.

6 Usp. *Propositio 1.*

7 Usp. Sv. FRANJO SALEŠKI, *Introduzione alla vita devota*, I, c.3, Oeuvres, sv. III, Annecy, 1893, str. 19-20.

8 Usp. LG 43.

9 Usp. IVAN PAVAO II., Homilija za vrijeme svećane koncelebracije na završetku IX. redovite skupštine Sinode biskupa (29. listopada 1994.), 3: AAS 87(1995)580.

10 Usp. SINODA BISKUPA, IX. redovita generalna skupština, *Messaggio del Sinodo* (27. listopada 1994.), VII: *L'Osservatore Romano* 29. listopada 1994., str. 7.

Od prvih stoljeća Crkve bilo je muževa i žena koji su se osjetili pozvani ma da oponašaju položaj sluge utjelovljene Riječi, te su se dali na njezino naslijedovanje živeći na specifičan i radikalni način, u monaškom zavjetovanju, zahtjeve koji proizlaze iz krsnog dioništva u pashalnoj tajni njezine smrti i uskrsnuća. Na taj način, postavši nositeljima Križa (*staurophóroi*), obvezali su se da postanu nositeljima Duha (*pneumatophóroi*), muževi i žene istinski duhovni, sposobni da tajno oplore povijest trajnom hvalom i zauzimanjem, asketskim savjetima i djelima ljubavi.

U namjeri da preobrazi svijet i život očekujući konačno gledanje Božjeg lica, istočno monaštvo daje prednost obraćenju, odricanju samih sebe i skrušenosti srca, traženju *esikije*, odnosno unutarnjeg mira, i neprestanoj molitvi, postu i bdjenju, duhovnoj borbi i šutnji, pashalnoj radosti zbog Gospodinove nazočnosti i iščekivanja njegova konačnog dolaska, prinosu sebe i svojih dobara, življenu u svetom zajedništvu cenobija ili eremitske samoće.<sup>11</sup>

I Zapad je od prvih stoljeća Crkve prakticirao monaški život i poznavao veliku raznolikost njegovih izraza i u cenobitskom i u eremitskom okviru. U svomu sadašnjem obliku, nadahnutom osobito svetim Benediktom, zapadno monaštvo je nasljednik tolikih muževa i žena koji su, ostavivši život po svijetu, tražili Boga i njemu se posvetili, "ne prepostavljući ništa ljubavi prema Kristu".<sup>12</sup> I današnji monasi se trude da *skladno pomire unutarnji život i rad evanđeoskim* obvezivanjem na obraćenje ponašanja, na poslušnost, na stalnost, te ustrajnim posvećivanjem razmatranju Riječi (*lectio divina*), slavljenju liturgije, molitvi. Monaški samostani su bili i još uvijek jesu, u srcu Crkve i svijeta, rječit znak zajedništva, boravište koje rado prihvaca one koji traže Boga i stvari duha, škole vjere i pravi laboratorijski studija, dijaloga i kulture za izgradnju crkvenoga života i samog zemaljskoga grada, u očekivanju onog nebeskoga.

### **Red djevica, pustinjaci, udovice**

7. Razlog je radosti i nade činjenica da danas ponovno cvate *drevni Red djevica*, posvjedočen u kršćanskim zajednicama još od apostolskih vremena.<sup>13</sup> Posvećene od đijecezanskog biskupa, stječu naročitu svezu s Crkvom, služenju koje se posvećuju, ostajući ipak u svijetu. Pojedinačno ili udružene, one predstavljaju *posebnu eshatološku sliku nebeske Zaručnice i budućeg života*, kada će Crkva konačno u punini živjeti ljubav prema Kristu Zaručniku.

*Pustinjaci*, muževi i žene, koji pripadaju starim Redovima ili novim Ustanovama, ili pak ovise izravno o Biskupu, unutarnjim i vanjskim odijeljenjem od svijeta svjedoče privremenost sadašnjeg vremena, postom i pokorom potvrđuju da čovjek ne živi samo o kruhu, nego i o Božjoj riječi (usp. Mt 4,4). Takav život "u pustinji" poziv je sebi sličnim i samoj crkvenoj zajednici da *nikada ne izgube iz vida najviše zvanje*, a to je biti uvijek s Gospodinom.

11 Usp. *Propositio 5*, B.

12 Usp. Sv. BENEDIKT, *Regula*, 4, 21 i 72, 11.

13 Usp. *Propositio 12*.

Danas se ponovno vraća i praksa posvećenja *udovica*,<sup>14</sup> poznata još od apostolskih vremena (usp. *1 Tim* 5,5.9-10; *1 Kor* 7,8), kao i posvećenja udovaca. Te osobe, po zavjetu doživotne čistoće kao znaku Božjega kraljevstva, posvećuju svoj položaj da bi se predale molitvi i služenju Crkvi.

### **Ustanove potpuno posvećene kontemplaciji**

8. Ustanove potpuno usmjerene prema kontemplaciji, koje sačinjavaju žene ili muževi, Crkvi su dika i izvor nebeskih milosti. Osobe koje su u njima svojim životom i poslanjem oponašaju Krista u molitvi na brdu, svjedoče Božje gospodstvo nad poviješću, anticipiraju buduću slavu.

U samoci i šutnji, slušanjem Božje riječi, vršenjem bogoštovlja, osobnom askezom, molitvom, mrtvljenjem i zajedništvom bratske ljubavi, oni cijeli svoj život i djelatnost usmjeruju prema kontemplaciji Boga. Tako crkvenoj zajednici pružaju jedinstveno svjedočanstvo ljubavi Crkve prema svom Gospodinu i, tajanstvenom apostolskom plodnošću, pridonose rastu Božjega naroda.<sup>15</sup>

Opravdano je, dakle, željeti da različiti oblici kontemplativnoga života dožive *sve jače proširenje u mladim Crkvama* kao izraz punog ukorjenjenja Evanđelja, osobito u onim krajevima svijeta gdje su raširenje druge religije. To će omogućiti da se posvjedoči snaga tradicijâ kršćanske askeze i mistike te će pogodovati samom međureligijskom dijalogu.<sup>16</sup>

### **Apostolski redovnički život**

9. Na Zapadu su tijekom stoljećâ evali mnogovrsni drugi izrazi redovničkog života, u kojima su se bezbrojne osobe, odričući se svijeta, posvetile Bogu javnim zavjetovanjem evanđeoskih savjeta prema nekoj specifičnoj karizmi i u stalnom obliku zajedničkog života,<sup>17</sup> za *mnogoliko apostolsko služenje Božjemu narodu*: na primjer razne obitelji Regularnih kanonika, Prosjački redovi, Regularni klerici i općenito muške i ženske Redovničke družbe posvećene apostolskoj i misionarskoj djelatnosti i mnogovrsnim djelima koje je potakla kršćanska djelotvorna ljubav.

Divno je to i raznovrsno svjedočanstvo, u kojemu se odražava mnogostrukost darova što ih je Bog udijelio utemeljiteljima i utemeljiteljicama koji su, otvoreni djelovanju Duha Svetoga, znali tumačiti znakove vremena i na prosvijetljen način odgovoriti zahtjevima koji su se malo-pomalo pojavljivali. Na njihovu tragu su tolike druge osobe nastojale, svojom riječju i djelovanjem, utjeloviti Evanđelje u vlastitu egzistenciju, da bi u svomu vremenu ponovno predložili živu nazočnost Isusa, pravog Očeva Posvećenika i Apostola. Redovnici i redovnice trebaju se uvijek nastaviti progledati u Kristu Gospodinu, njegujući u molitvi duboko zajedništvo osjećaja s Njim (usp.

<sup>14</sup> Usp. *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 570.

<sup>15</sup> Usp. *PC* 7; *AG* 40.

<sup>16</sup> Usp. *Propositio* 6.

<sup>17</sup> Usp. *Propositio* 4.

*Fil 2,5-11), kako bi cijeli njihov život bio ispunjen apostolskim duhom i sva apostolska djelatnost bila prožeta kontemplacijom.<sup>18</sup>*

## Svjetovne ustanove

10. Duh Sveti, čudesni tvorac raznolikosti karizmi, pobudio je u naše vrijeme *nove izraze posvećenoga života*, kao da bi htio odgovoriti, prema providnosnom planu, novim potrebama na koje Crkva danas nailazi u izvršenju svoga poslanja u svijetu.

Prije svega treba spomenuti *Svjetovne ustanove*, čiji članovi kane *živjeti posvećenje Bogu u svijetu* po zavjetovanju evanđeoskih savjeta u vremenitim strukturama, kako bi tako bili kvasac mudrosti i svjedoci milosti u kulturnom, gospodarskom i političkom životu. Kroza za njih svojstvenu sintezu svjetovnosti i posvećenja oni kane *unijeti u društvo nove sile Kristova kraljevstva*, nastojeći iznutra preobraziti svijet snagom Blaženstava. Na taj način, dok ih posvemašnja pripadnost Bogu čini potpuno posvećenima njegovoj službi, njihovo djelovanje u normalnim laičkim uvjetima pridonosi, pod djelovanjem Duha, evanđeoskom oživljavanju svjetovne zbilje. Svjetovne ustanove tako pridonose, prema posebnoj naravi svake od njih, prodornoj nazočnosti Crkve u društvu.<sup>19</sup>

Dragocjenu zadacu obavljaju i *kleričke Svjetovne ustanove*, u kojima se svećenici koji pripadaju biskupijskom prezbiteriju, pa i kada se nekima od njih priznaje inkardinacija u vlastitu Ustanovu, posvećuju Kristu prakticiranjem evanđeoskih savjeta prema nekoj specifičnoj karizmi. U duhovnim bogatstvima Ustanove kojoj pripadaju oni nalaze veliku pomoć da mogu intenzivno živjeti vlastitu duhovnost svećeništva i, na taj način, biti kvasac zajedništva i apostolske velikodušnosti među subraćom.

## Društva apostolskoga života

11. Zatim valja posebno spomenuti *Društva apostolskoga života* ili zajedničkoga života, muška i ženska, koja, njima svojstvenim stilom, teže nekom specifičnom apostolskom ili misionarskom cilju. U mnogima su od njih, od Crkve službeno priznatim svetim vezovima, preuzeti evanđeoski savjeti. I u tom slučaju ih posebnost njihova posvećenja, ipak, razlikuje od Redovničkih ustanova i Svjetovnih ustanova. Treba sačuvati i promicati specifičnost toga oblika života, koji je tijekom posljednjih stoljeća stvorio tolike plodove svetosti i apostolata, osobito na području djelotvorne ljubavi i u misionarskom proširenju Evandjelja.<sup>20</sup>

## Novi izrazi posvećenoga života

12. Vječna se mladost Crkve nastavlja očitovati i danas: tijekom posljednjih desetljeća, nakon Drugoga vatikanskoga sabora, pojavili su se *novi ili*

18 Usp. *Propositio*, 7.

19 Usp. *Propositio* 11.

20 Usp. *Propositio* 14.

*obnovljeni oblici posvećenoga života.* U mnogim slučajevima radi se o Ustanovama sličnim već postojećima, ali nastalima pod novim duhovnim i apostolskim poticajima. Njihovu životnost treba procijeniti vlast Crkve, koja je nadležna za odgovorno ispitivanje kako bi se provjerila vjerodostojnost nadahnjujuće svrhe i izbjeglo pretjerano umnožavanje međusobno sličnih institucija, iz čega proizlazi rizik štetnog razbijanja u premale skupine. U drugim se slučajevima radi o izvornim iskustvima, u traženju vlastitog identiteta u Crkvi, koja čekaju da ih službeno prizna Apostolska Stolica, kojoj jedinoj pripada zadnji sud.<sup>21</sup>

Ti novi oblici posvećenoga života, koji se pridružuju starima, svjedoče o trajnoj privlačivosti koju posvemašnje darivanje Gospodinu, ideal apostolske zajednice, karizme utemeljenja nastavljaju imati i za sadašnju generaciju i samim tim su znak međusobnog upotpunjavanja darova Duha Svetoga.

Duh, ipak, ne proturječi sebi u novini. Dokaz je tomu činjenica da novi oblici posvećenoga života nisu istisnuli prethodne. U tako mnogolikoj različitosti moglo se sačuvati temeljno jedinstvo zahvaljujući istomu pozivu da se, u traženju savršene ljubavi, slijedi djevičanskog, siromašnog i poslušnog Krista. Taj poziv, kakav se nalazi u svim već postojećim oblicima, traži se i u onima koji se predlažu kao novi.

### Svrha Apostolske pobudnice

13. Sabirući plodove sinodalnih radova, ovom Apostolskom pobudnicom namjeravam se obratiti cijeloj Crkvi, kako bih ne samo posvećenim osobama, nego i Pastirima i vjernicima pružio *rezultate poticajnog sučeljenja*, nad čijim razmatranjima Duh Sveti nije prestajao bdjeti sa svojim darovima istine i ljubavi.

Ovih godina obnove posvećeni život je prošao, kao uostalom i drugi oblici života u Crkvi, osjetljivo i naporno razdoblje. Bilo je to razdoblje bogato nadama, obnoviteljskim pokušajima i prijedlozima koji su težili za ojačanjem zavjetovanja evandeoskih savjeta. Međutim, bilo je to i vrijeme koje nije bilo lišeno napetosti i mukâ, u kojemu ni plemenita iskustva nisu uvijek bila okrunjena pozitivnim rezultatima.

Poteškoće ipak ne smiju obeshrabriti. Radije se treba založiti s novim poletom, jer Crkvi je potreban duhovni i apostolski prilog obnovljenog i osnaženog posvećenog života. Ovom posinodalnom Pobudnicom želim se obratiti redovničkim zajednicama i posvećenim osobama s onim istim duhom koji je nadahnjivao poslanicu što ju je Jeruzalemski sabor poslao kršćanima Antiohije, te gajim nadu da će se i danas ponoviti isto iskustvo koje je zabilježeno tada: "Kad je braća pročitaše, obradovaše se utješnoj rijeći" (*Dj* 15,31). Ne samo to, nego gajim također nadu da će porasti radost cijelog Božjeg naroda koji će, bolje upoznavajući posvećeni život, moći s više svijesti zahvaljivati Svemuogućemu na tom velikom daru.

Zauzevši stav srdačne otvorenosti prema sinodalnim Ocima, stekao sam bogatstvo dragocjenih priloga koji su se pojavili tijekom intenzivnih

21 Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 605; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 571; *Propositio* 13.

skupštinskih aktivnosti, kojima sam htio biti stalno nazočan. Za vrijeme tog razdoblja također sam nastojao pružiti cijelom Božjem narodu nekoliko sistematskih kateheza o posvećenomu životu u Crkvi. U njima sam ponovno predložio naputke sadržane u tekstovima Drugoga vatikanskog sabora, koji je bio svijetla polazna točka budućega doktrinalnog razvoja i samog razmišljanja na Sinodi tijekom intenzivnih tjedana njezina rada.<sup>22</sup>

Uzdajući se da će djeca Crkve, posebice posvećene osobe, sa srdačnom podrškom prihvatići i ovu Pobudnicu, želim da se razmišljanje nastavi, radi produbljivanja velikoga dara posvećenoga života u trima dimenzijama - posvećenja, zajedništva i poslanja, te da tako posvećenici i posvećenice, u punom skladu s Crkvom i njezinim Učiteljstvom, dobiju nove poticaje da se duhovno i apostolski suoče s izazovima koji iskrasavaju.

### Prvo poglavlje

## CONFESSIO TRINITATIS NA KRISTOLOŠKO-TRINITARNIM IZVORIMA POSVEĆENOGLA ŽIVOTA

### **Ikona preobraženoga Krista**

14. Evandeoski temelj posvećenoga života treba tražiti u posebnom odnosu što ga je Isus, u svojoj zemaljskoj egzistenciji, uspostavio s nekim od svojih učenika, pozivajući ih ne samo da prihvate Božje Kraljevstvo u vlastitom životu, nego i da stave vlastitu egzistenciju u službu toj stvari, ostavljajući sve i naslijedujući izbliza njegov oblik života.

Takva "kristolika" egzistencija, predložena tolikim krštenima tijekom povijesti, moguća je samo na osnovi posebnog zvanja i snagom naročitog dara Duha. U njoj se, naime, krsno posvećenje dovodi do radikalnog odgovora u naslijedovanju Krista preuzimanjem evandeoskih savjeta, među kojima je prvi i bitni sveti vez čistoće radi Kraljevstva nebeskoga.<sup>23</sup> To posebno "naslijedovanje Krista", u početku kojega uvijek stoji inicijativa Oca, ima dakle bitno kristološku i pneumatološku konotaciju, izražavajući tako na osobito živ način *trinitarni* karakter kršćanskoga života, čije *eschatološko* ostvarenje, kojemu teži cijela Crkva, na neki način anticipira.<sup>24</sup>

U Evandelju ima mnogo Kristovih riječi i čina koji rasvjetljuju smisao toga posebnog zvanja. Ipak, da bi se jedinstvenim pogledom obuhvatile njegove bitne crte, pokazuje se osobito korisnim uprijeti pogled na blistavo Kristovo lice u tajni Preobraženja. Na tu se "ikonu" poziva cijela drevna duhovna tradicija, kada povezuje kontemplativni život s Isusovom molitvom "na brdu".<sup>25</sup> Na nju se, na neki način, mogu svesti i same "aktivne" dimenzije

22 Usp. *Propositiones* 3; 4; 6; 7; 8; 10; 13; 28; 29; 30; 35; 48.

23 Usp. *Propositio* 3, A i B.

24 Usp. *Propositio* 3, C.

25 Usp. S. CASSIANUS: Secessit tamen solus in monte orare, per hoc scilicet nos instruens suae secessionis exempl... ut similiter secedamus (*Conlat.* 10, 6: *PL* 49, 827); S. HY-

posvećenoga života, jer Preobraženje nije samo objava Kristove slave, nego i priprava za suočenje s križem. Ona uključuje "penjanje na brdo" i "silaženje s brda": učenici koji su uživali u Učiteljevoj prisnosti, obavijeni za trenutak sjajem trinitarnog života i zajedništva svetih, gotovo očarani obzorom vječnoga, ubrzo su vraćeni u svakodnevnu zbilju, gdje ne vide nikoga do sama Isusa u poniznosti ljudske naravi, i pozvani su da se vrate u dolinu, kako bi živjeli s njim muku Božjega plana i hrabro krenuli križnim putem.

### I bi pred njima preobražen

15. *"Poslije šest dana uze Isus sa sobom Petra, Jakova i brata mu Ivana i izvede ih nasamo, na visoku goru. I preobrazi se pred njima; lice mu zasja kao sunce, a haljine postadoše bijele kao svjetlo. I evo, opaziše Mojsija i Iliju gdje s njim razgovaraš."*

*Tada Petar reče Isusu: 'Gospodine, dobro je da ostanemo ovdje. Napravit će uvdje, ako ti je po volji, tri sjenice: jednu tebi, drugu Mojsiju, treću Iliju.'*

*Dok je on još govorio, prekrije ih svijetao oblak svojom sjenom i dođe glas iz oblaka te reče:*

*'Ovo je Sin moj, Ljubimac, koji mi je mio! Njega slušajte!'*

*Kada to čuše učenici, padoše ničice i silno se prestrašiše.*

*Tada se Isus približi, dotače ih se i reče: 'Ustanite i ne bojte se!'*

*Oni podigoše oči, ali ne vidješe nikoga osim Isusa sama.*

*Dok su silazili s gore, naredi im Isus:*

*'Nikome ne kažite ovoga viđenja dok Sin Čovječji ne uskrsne od mrtvih'" (Mt 17, 1-9).*

Dogadjaj Preobraženja označava *odlučujući trenutak u Isusovoj tajni*. To je dogadjaj objave koji učvršćuje vjeru u srcu učenika, pripravlja ih za dramu Križa i anticipira slavu uskrsnuća. Crkva, narod na putu prema eshatološkom susretu sa svojim Gospodinom, uvijek ponovno proživljava tu tajnu. Kao i tri izabrana apostola, Crkva promatra preobraženo Kristovo lice kako bi se učvrstila u vjeri i kako se ne bi izložila opasnosti pomutnje pred njegovim iznakaženim licem na Križu. U jednom i drugom slučaju, ona je Zaručnica pred Zaručnikom, sudionica u njegovoj tajni, obavijena njegovim svjetlom.

To svjetlo je doprlo do sve njegove djece, *koja su sva jednako pozvana da slijede Krista* polažeći u njega zadnji smisao vlastitoga života, sve dotle da mogu zajedno s Apostolom reći: "Meni je, uistinu, živjeti Krist!" (Fil 1,21). Međutim, pozvani na posvećeni život zacijelo imaju *jedinstveno iskustvo svjetla koje zrači iz utjelovljene Riječi*. Zavjetovanje evanđeoskih savjeta čini ih, naime, *znakom i proroštvom* za zajednicu vjernikâ i za svijet. Stoga ne mogu u njima ne naći naročiti odjek zanosne Petrove riječi: "Gospodine, dobro je da ostanemo ovdje" (Mt 17,4). Te riječi izriču kristocentričnu težnju cijelog kršćanskog života. Ipak, one naročitom rječitošću

---

ERONIMUS: Et Christum quaeras in solitudine et ores solus in monte cum Iesu (*Ep. ad Paulinum* 58, 4, 2: *PL* 22,582); GULIELMUS DU SAINT THIERRY: (*Vita solitaria*) ab ipso Domine familiarissime celebrata, ab eius discipulis ipso praesente concupita: cuius transfigurationis gloriam cum vidissent qui cum eo in monte sancto erant, continuo Petrus... optimum sibi iudicavit in hoc semper esse (*Ad fratres de Monte Dei* I, 1: *PL* 184, 310).

izražavaju *zbirni* karakter koji sačinjava duboki dinamizam zvanja u posvećeni život: "Kako je lijepo ostati s Tobom, posvetiti se Tebi, usredotočiti svoju egzistenciju isključivo na Te!" U stvari, tko je primio milost toga posebnog zajedništva ljubavi s Kristom, osjeća se ushićenim njegovim sjajem: On je "najljepši među sinovima ljudskim" (*Ps 45/44/3*), Neusporedivi.

### **"Ovo je Sin moj, Ljubimac, koji mi je mio! Njega slušajte!"**

16. Trojici zanesenih učenika pristiže Očev poziv da slušaju Krista, da u njega polože puno povjerenje, da ga učine središtem života. U riječi što dolazi odozgo novu dubinu stječe poziv kojim ih je sam Isus, na početku javnoga života, pozvao da ga naslijeduju, istrgnuvši ih iz njihova običnoga života i primivši ih u svoju najužu blizinu. Upravo iz te posebne milosti najuže blizine izvire, u posvećenomu životu, mogućnost i zahtjev za posvemašnjim darivanjem sama sebe u zavjetovanju evanđeoskih savjeta. Oni su, prije i više nego odricanje, *osobito primanje Kristove tajne*, živiljeno unutar Crkve.

U jedinstvu kršćanskog života, naime, razna zvanja su kao zraci jedinoga Kristova svjetla "koje se odražava na licu Crkve".<sup>26</sup> *Laici*, snagom svjetovnog karaktera svoga zvanja, odražavaju tajnu utjelovljene Riječi nadasve ukoliko je ona Alfa i Omega svijeta, temelj i mjerilo vrijednosti svega stvorenoga. *Sveti službenici*, od svoje strane, žive su slike Krista glave i pastira koji vodi svoj narod u vremenu "već a još ne", očekujući njegov dolazak u slavi. *Posvećenomu životu* je povjerena zadaća da upire prstom na čovjekom postalog Božjeg Sina kao na *eshatološki cilj kojemu sve teži*, kao na sjaj pred kojim svako drugo svjetlo bliјedi, kao na bezgraničnu ljepotu koja sama može potpuno zadovoljiti ljudsko srce. U posvećenom se životu, dakle, ne radi samo o naslijedovanju Krista svim srcem, ljubeći ga "više nego oca i majku, više nego sina ili kćer" (usp. *Mt 10,37*), kako se traži od svakog učenika, nego o življenju i izražavanju toga s Kristu "*suobličujućim*" prianjanjem cijele egzistencije, u sveobuhvatnoj težnji koja, u mjeri koja je moguća u vremenu i prema različitim karizmama, anticipira eshatološko savršenstvo.

Zavjetovanjem savjeta, naime, posvećeni čovjek ne čini samo od Krista smisao vlastigog života, nego se brine o tome da, koliko je to moguće, reproducira u sebi oblik života koji je uzeo Božji Sin kada je došao u svijet.<sup>27</sup> Prihvatajući *djevičanstvo*, on usvaja djevičansku ljubav Krista i priznaje ga pred svijetom jedinorođenim Sinom, jednim s Ocem (usp. *Iv 10,30; 14,11*); oponašajući njegovo *siromaštvo*, priznaje ga Sinom koji sve prima od Oca i sve mu u ljubavi vraća (usp. *Iv 17,7.10*); prianjući, žrtvovanjem vlastite slobode, uz tajnu njegove sinovlje *poslušnosti*, priznaje ga bezgranično ljubljenim i ljubećim, Onim tko se zadovoljava samo voljom Oca (usp. *Iv 4,34*), s kojim je savršeno sjedinjen i o kojemu u svemu ovisi.

Takvim "suobličujućim" poistovjećivanjem s Kristovom tajnom posvećeni život iz posebnog naslova ostvaruje onu *confessio Trinitatis* koja karakterizira sav kršćanski život, priznajući s udivljenjem uzvišenu ljepotu Boga

26 *LG*, 1.

27 *Ibid.*, 44.

Oca, Sina i Duha Svetoga i svjedočeći s radošću njegovu ljubaznu susretljivost prema svakom ljudskom biću.

## I. U SLAVU TROJSTVA

### A Patre ad Patrem: Božja inicijativa

17. Promatranje slave Gospodina Isusa u ikoni Preobraženja objavljuje posvećenim osobama prije svega Oca, stvoritelja i davaljatelja svakog dobra, koji privlači k sebi (usp. *IV* 6,44) svoje stvorene posebnom ljubavlju i u vidu posebnog poslanja. "Ovo je Sin moj, Ljubimac: Njega slušajte!" (*Mt* 17,5). Slijedeći taj poziv popraćen unutarnjim privlačenjem, pozvana osoba se povjerava ljubavi Boga koji je hoće u svoju isključivo službu, te se posvema posvećuje Njemu i njegovu planu spasenja (usp. *I Kor* 7,32-34).

Tu se krije smisao zvanja u posvećeni život: inicijativa posve Očeva (usp. *IV* 15,16), koji od onih koje je pozvao traži odgovor potpunog i isključivog posvećenja.<sup>28</sup> Iskustvo te besplatne Božje ljubavi do te je točke duboko i snažno da osoba zamjećuje da mora odgovoriti bezuvjetnim posvećenjem svoga života, predajući sve, sadašnje i buduće, u njegove ruke. Upravo zbog toga se, slijedeći svetoga Tomu, može shvatiti identitet posvećene osobe polazeći od posvemašnjosti njezina prinošenja, koje se može usporediti s pravom žrtvom.<sup>29</sup>

### Per Filium: na Kristovu tragу

18. Sin, put koji vodi k Ocu (usp. *IV* 14,6), poziva sve one koje mu je dao Otac (usp. *IV* 17,9) na naslijedovanje koje daje usmjerenje njihovoј egzistenciji. Međutim, od nekih - baš od osobâ posvećenoga života - traži potpuno unošenje, koje povlači sa sobom ostavljanje svega (usp. *Mt* 19,27), kako bi živjeli u prisnom prijateljstvu s Njim<sup>30</sup> i slijedili ga kud god on išao (usp. *Otk* 14,4).

U pogledu Isusa (usp. *Mk* 10,21), "slike nevidljivoga Boga" (*Kol* 1,15), zračenja Očeve slave (*Heb* 1,3), doseže se dubina vječne i bezgranične ljubavi koja dodiruje korijene bitka.<sup>31</sup> Osoba koja dopusti da njime bude uhvaćena ne može a da ne napusti sve i slijedi ga (usp. *Mk* 1,16-20; 2,14; 10,21.28). Poput Pavla, ona sve ostalo smatra "gubitkom nasuprot uzvišenoj spoznaji Isusa Krista", u usporedbi s kojim ne oklijeva sve smatrati "blatom da Krista dobije" (*Fil* 3,8). Njezina težnja je poistovjetiti se s Njim, preuzimajući njegove osjećaje i oblik života. To ostavljanje svega i naslijedovanje Gospodina (usp. *Lk* 18,28) predstavlja valjan program za sve pozvane osobe i za sva vremena.

28 Usp. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Instr. *Essential elements in the Church's teaching on Religious Life as applied to Institutes dedicated to works of the apostolate* (31. svibnja 1983), 5: *Ench. Vat.*, 9, 184.

29 Usp. *Summa Theologiae*, II-II, q. 186, a. 1.

30 Usp. *Propositio* 16.

31 *RD* 3: *AAS* 76(1984)515-517.

Evandeoski savjeti, kojima Krist poziva neke da s njim dijele iskustvo djevičanstva, siromaštva i poslušnosti, u onome tko ih prihvati traže i očituju *izričitu želju posvemašnjeg suočenja s Njim*. Živeći "u poslušnosti, bez ičega vlastitog i u čistoci",<sup>32</sup> posvećenici ispovijedaju da je Isus Uzor u kojem svaka krepost dostiže savršenstvo. Njegov oblik čistog, siromašnog i poslušnog života pokazuje se naime najdosljednijim načinom življenja Evanđelja na ovoj zemlji, može se reći - *božanskim* načinom, jer ga je prihvatio On, Čovjek-Bog, kao izraz svoga odnosa Jedinorođenog Sina s Ocem i s Duhom Svetim. To je razlog zašto se u kršćanskoj tradiciji uvijek govorilo o *objektivnoj odličnosti posvećenoga života*.

Osim toga ne može se nijekat da je prakticiranje savjetâ naročito prisan i plodan način sudjelovanja u *Kristovu poslanju*, po primjeru Marije iz Nazareta, prve učenice, koja je prihvatile staviti se u službu božanskoga plana posvemašnjim darivanjem same sebe. Svako poslanje započinje onim istim držanjem što ga je Marija izrazila u navještenju: "Evo sluškinje Gospodnje, neka mi bude po riječi twojoj" (*Lk 1,38*).

### In Spiritu: posvećeni po Duhu Svetom

19. "Prekrije ih svijetao oblak svojom sjenom" (*Mt 17,5*). Znakovito duhovno tumačenje Preobraženja vidi u tome oblaku sliku Duha Svetoga.<sup>33</sup>

Poput cijele kršćanske egzistencije, i poziv na posvećeni život je u bliskom odnosu s djelovanjem Duha Svetoga. On je onaj koji, tijekom tisućljeća, privlači uvijek nove osobe da prihvate draž tako zahtjevnog izbora. Pod njegovim djelovanjem one, na neki način, ponovno oživljavaju iskustvo proroka Jeremije: "Ti me zavede, o Gospodine, i dadoh se zavesti" (20,7). Duh je onaj koji probudiće želju za punim odgovorom; On je onaj koji vodi rast te želje, privodeći zrelosti pozitivan odgovor i podupirući zatim njegovo vjerno ispunjenje; On je onaj koji stvara i oblikuje duh pozvanih, suočujući ih s čistim, siromašnim i poslušnim Kristom i potičući ih da usvoje njegovo poslanje. Prepuštajući se vodstvu Duha u neprestanom hodu čišćenja, oni postaju, iz dana u dan, *kristolike osobe*, produženje u povijesti posebne nazočnosti uskrsloga Gospodina.

Crkveni Oci su, s prodornom intuicijom, okvalificirali taj duhovni hod kao *filocalia*, to jest *ljubav za božansku ljepotu*, koja je zračenje božanske dobrote. Osoba koju je snaga Duha Svetoga postupno dovela do pune suočenosti Kristu odražava u sebi zraku nedostupna svjetla i u svom zemaljskom putovanju ide do neiscrpnnoga Izvora svjetla. Na taj način posvećeni život postaje osobito duboki izraz Crkve Zaručnice, koja se, navedena po Duhu da reproducira u sebi crte Zaručnika, pojavljuje pred Njim "kićena, bez ljage ili bore ili nečeg tomu slična, štoviše sveta i bez mane" (*Ef 5,27*).

Zatim, isti Duh, ne izdvajajući iz Iudske povijesti osobe koje je Otac pozvao, stavlja ih u službu braći onako kako je vlastito njihovu životnom

32 Sv. FRANJO ASIŠKI, *Regula bullata*, I, 1.

33 Tota Trinitas apparuit: Pater in voce, Filius in homine, Spiritus in nube clara: Sv. TOMA AKVINSKI, *Summa theologiae* III, 45, 4, ad 2um.

staležu, te ih usmjerava da izvršavaju naročite zadaće, u vezi s potrebama Crkve i svijeta, po karizmama svojstvenim raznim Ustanovama. Odatile to izviranje mnogovrsnih oblika posvećenoga života, po kojima je Crkva "urešena različitim darovima svojih sinova poput zaručnice koja je nakićena za svog zaručnika (usp. *Otk 21,2*)"<sup>34</sup> i obogaćena svim sredstvima za izvršavanje svoga poslanja u svijetu.

### **Evandeoski savjeti, dar Trojstva**

20. Evandeoski savjeti su dakle prije svega *dar Presvetoga Trojstva*. Posvećeni život je objava onog što Otac, po Sinu, u Duhu dovršava svojom ljubavlju, svojom dobrotom, svojom ljepotom. Doista "redovnički stalež... objavljuje uzvišenost Božjega kraljevstva iznad svih zemaljskih stvari i njegove najviše zahtjeve; također dokazuje svim ljudima nadmoćnu veličinu kreposti Krista koji vlada i bezgraničnu moć Duha Svetoga koji čudesno djeluje u Crkvi".<sup>35</sup>

Prva zadaća posvećenoga života je *učiniti vidljivim* čudesne stvari koje Bog izvodi u krhkoj ljudskoj naravi pozvanih osoba. Više nego riječima, one svjedoče o tim čudesnim stvarima izražajnim jezikom preobražene egzistencije, sposobne da iznenadi svijet. Na čuđenje ljudi one odgovaraju objavom čudesnih stvari koje Bog dovršava u onima koje ljubi. U onoj mjeri u kojoj posvećena osoba pušta da je vodi Duh do vrhnaca savršenosti, ona može uživknuti: "Vidim ljepotu tvoje milosti, razmatram je u sjaju, odražavam njezinu svjetlost; zahvaćen sam njezinom neizrecivom slavom; izvan sebe sam dok mislim o samom sebi; vidim kakav sam bio i što sam postao. Divnog li čuda! Pazim, ispunjen sam uvažavanjem sama sebe, poštovanjem i strahom, kao pred Tobom samim; ne znam što činiti, jer me je obuzela bojažljivost; ne znam gdje sjesti, čemu prići, gdje odmoriti ove udove koji ti pripadaju; za koji pothvat, za koje djelo ih upotrijebiti, te iznenađujuće božanske čudesne stvari."<sup>36</sup> Tako posvećeni život postaje jednim od stvarnih tragova što ih Trojstvo ostavlja u povijesti kako bi ljudi mogli zamjetiti draž i nostalгиju božanske ljepote.

### **U savjetima odraz trinitarnoga života**

21. Odnos evandeoskih savjeta prema Svetom i posvećujućem Trojstvu otkriva njihov dublji smisao. Oni su naime izraz ljubavi koju Sin donosi Ocu po Duhu Svetomu. Prakticirajući ih, posvećena osoba proživljava osobito intenzivno trinitarnu i kristološku narav koja obilježava cijeli kršćanski život.

Čistoća neoženjenih i djevicâ, kao očitovanje posvećenja Bogu s *nepodijeljenim srcem* (usp. *I Kor 7,32-34*), odraz je *bezgranične ljubavi* koja povezuje tri božanske Osobe u tajanstvenoj dubini trinitarnoga života; ljubavi koju je posvjedočila utjelovljena Riječ do darivanja svoga života; ljubavi

34. PC 1.

35. LG 44.

36. SIMEON NOVI TEOLOG, *Inni*, II, vv. 19-27: *SCh* 156, 178-179.

"izlivene u naša srca po Duhu Svetomu" (*Rim* 5,5), koja potiče na odgovor posvemašnje ljubavi prema Bogu i braći.

*Siromaštvo* ispovijeda da je Bog jedino čovjekovo pravo bogatstvo. Življeno prema primjeru Krista koji "iako bijaše bogat, postade siromašan" (2 *Kor* 8,9), postaje izraz posvemašnjeg *darivanja sebe* što ga međusobno čine tri božanske Osobe. To je darivanje koje se prelijeva u stvaranju i potpuno očituje u Utjelovljenju Riječi i njezinoj otkupiteljskoj smrti.

*Poslušnost*, prakticirana oponašanjem Krista čija je hrana bila vršenje Očeve volje (usp. *Iv* 4,34), očituje oslobođajuću ljepotu *sinovske, a ne ropske ovisnosti*, bogate osjećajem odgovornosti i oživljavane uzajamnim povjerenjem, koja je odraz u povijesti *ljubaznog podudaranja* triju božanskih Osoba.

Posvećeni život je, prema tome, pozvan da sa sve iskrenijom i jačom ljubavlju trajno produbljuje dar evanđeoskih savjeta u *trinitarnoj dimenziji*: ljubavi *prema Kristu*, koji poziva u svoju prisnu blizinu; *prema Duhu Svetomu*, koji oraspoložuje srce da prihvati njegova nadahnuća; *prema Ocu*, prvom početku i najvišem cilju posvećenoga života.<sup>37</sup> On tako postaje ispovijedanjem i znakom Trojstva, na čiju se tajnu Crkvi ukazuje kao na uzor i izvor svakog oblika kršćanskoga života.

Sâm *bratski život*, snagom kojega posvećene osobe nastoje živjeti u Kristu kao "samo jedno srce i samo jedna duša" (*Dj* 4,32), predstavlja se kao rječita trinitarna ispovijest. On ispovijeda *Oca*, koji od svih ljudi želi stvoriti jednu obitelj; ispovijeda *utjelovljenoga Sina*, koji otkupljene skuplja u jedinstvu, pokazujući put svojim primjerom, svojom molitvom, svojim riječima i nadasve svojom smrću, izvorom pomirenja podijeljenih i raspršenih ljudi; ispovijeda *Duha Svetoga* kao počelo jedinstva u Crkvi, gdje On ne prestaje pobudjivati duhovne obitelji i bratske zajednice.

### Posvećeni poput Krista za Božje kraljevstvo

22. Posvećeni život "vjernije oponaša i trajno predstavlja u Crkvi",<sup>38</sup> na poticaj Duha Svetoga, oblik života koji je prihvatio Isus, najviši posvećenik i Očev misionar za njegovo Kraljevstvo, i predložio ga učenicima što su ga slijedili (usp. *Mt* 4,18-22; *Mk* 1,16-20; *Lk* 5,10-11; *Iv* 15,16). U svjetlu Isusova posvećenja može se u poticaju Oca, izvora svake svetosti, otkriti prvobitno vrelo posvećenoga života. Sâm Isus je zapravo onaj koga "je Bog posvetio Duhom Svetim i snagom" (*Dj* 10,38), "koga je Otac posvetio i poslao u svijet" (*Iv* 10,36). Prihvaćajući posvećenje od Oca, Sin se od svoje strane posvećuje Njemu za čovječanstvo (usp. *Iv* 17,19): njegov život djevičanstva, poslušnosti i siromaštva izražava njegovo sinovsko i posvemašnje pristajanje uz Očev plan (usp. *Iv* 10,30; 14,11). Njegova savršena žrtva daje svim događajima njegove zemaljske egzistencije značenje posvećenja.

On je *poslušni u pravom smislu riječi*, sišao s neba ne da vrši svoju volju, nego volju Onoga koji ga je poslao (usp. *Iv* 6,38; *Heb* 10,5,7). On svoj način

37 Usp. IVAN PAVAO II., Nagovor na generalnoj audijenciji (9. studenoga 1994), 4: *L'Osse-vatore Romano* 10. studenoga 1994, str. 4.

38 *LG* 44.

postojanja i djelovanja prepušta u Očeve ruke (usp. *Lk* 2,49). U sinovskoj poslušnosti uzima oblik sluge: "Odreće se i postade sluga... i bi poslušan do smrti, do smrti na križu" (*Fil* 2,7-8). Upravo u takvom stavu poslušnosti prema Ocu, premda odobrava i potvrđuje dostojanstvo i svetost bračnoga života, Krist prihvata oblik djevičanskog života i tako objavljuje *uzvišenu vrijednost i tajanstvenu duhovnu plodnost djevičanstva*. Njegovo potpuno pristajanje uz Očev plan očituje se i u odricanju zemaljskih dobara: "On, koji bijaše bogat, postade radi nas siromašan, da vi postanete bogati njegovim siromaštvo" (2 *Kor* 8,9). *Dubina njegova siromaštva* objavljuje se u savršenom žrtvovanju Ocu svega onoga što je njegovo.

Posvećeni život uistinu sačinjava *živo sjećanje na način postojanja i postupanja Isusa* kao utjelovljene Riječi pred Ocem i pred braćom. On je živa predaja Spasiteljeva života i poruke.

## II. IZMEĐU USKRSA I DOVRŠENJA

### Od Tabora do Kalvarije

23. Blistavi događaj Preobraženja pripravlja tragični, ali ne manje slavni događaj Kalvarije. Petar, Jakov i Ivan promatraju Gospodina Isusa zajedno s Mojsijem i Ilijom, s kojima - prema evanđelistu Luki - Isus govorio "o svome odlasku koji je trebalo da se dovrši u Jeruzalemu" (9,31). Oči apostola su dakle uprte u Isusa koji misli na Križ (usp. *Lk* 9,43-45). Tu će njegova djevičanska ljubav prema Ocu i prema svim ljudima doći do najvišeg izražaja; njegovo siromaštvo će dosjetiti do odbacivanja svega; njegova poslušnost do darivanja života.

Učenici i učenice su pozvani da promatraju Isusa uzdignuta na Križu, s kojega "Riječ izišla iz šutnje",<sup>39</sup> u svojoj šutnji i u svojoj samoci, proročki potvrđuje apsolutnu Božju transcendenciju iznad svih stvorenih dobara, pobjeđuje u svomu tijelu naš grijeh i privlači k sebi svakoga čovjeka i svaku ženu, poklanjajući svakome novi život uskrsnuća (usp. *Iv* 12,32; 19,34.37). U promatranju raspetoga Krista sva zvanja nalaze nadahnuće; iz njega potječu, s temeljnim darom Duha, svi darovi, a posebice dar posvećenoga života.

Nakon Marije, Isusove Majke, taj dar prima Ivan, učenik kojega je Isus ljubio, svjedok koji je zajedno s Marijom bio pod Križem (usp. *Iv* 19,26-27). Njegova odluka o posvemašnjem posvećenju plod je božanske ljubavi koja ga obavija, podupire, ispunjava mu srce. Ivan je, uz Mariju, među prvima u dugoj povorci *muževa i žena* koji se od početaka Crkve do kraja, dirnuti Božjom ljubavlju, osjećaju pozvanim slijediti žrtvovanog i živog Jaganjca kud god on ide (usp. *Otk* 14,1-5).<sup>40</sup>

39 Sv. IGNACIJE ANTIOHIJSKI, *Lettera ai Magnesiani* 8,2: *Patres Apostolici*, ed. F.X. Funk, II, 237.

40 Ups. *Propositio* 3.

## Pashalna dimenzija posvećenoga života

24. Posvećena osoba, u raznim oblicima života što ih je pobudio Duh tijekom povijesti, toliko neposrednije i dublje doživljava iskustvo istine Boga-Ljubavi koliko se više stavi pod Kristov Križ. Onaj koji se u svojoj smrti ljudskim očima čini toliko nagrđen i bez ljepote da navodi nazočne da pokriju svoje lice (usp. *Iz* 53,2-3), upravo na Križu potpuno očituje ljepotu i snagu ljubavi Božje. Sveti Augustin to u pjesmi opisuje ovako: "Lijep je Bog, Riječ kod Boga ... Lijep je u nebu, lijep na zemlji; lijep u krilu, lijep u rukama roditelja, lijep u čudesima, lijep u mukama; lijep u pozivanju na život i lijep u neobaziranju na smrt; lijep u Križu, lijep u grobu, lijep u nebu. Slušajte hvalospjev pameću, neka slabost tijela ne odvrati vaše oči od sjaja njegove ljepote."<sup>41</sup>

Posvećeni život odražava taj sjaj ljubavi, jer, svojom vjernošću tajni Križa, ispovijeda da vjeruje i živi od ljubavi Oca, Sina i Duha Svetoga. Na taj način on pridonosi da se u Crkvi održi živom svijest da je *Križ preobilje Božje ljubavi koja se prelijeva na ovaj svijet*, da je on veliki znak Kristove spasonosne nazočnosti. I to osobito u poteškoćama i kušnjama. To je ono što trajno i s hrabrošću dostoјnom dubokog divljenja svjedoči veliki broj posvećenih osoba, koje često žive u teškim prilikama, sve do progonstva i mučeništva. Njihova se vjernost jedinoj Ljubavi pokazuje i čelići u poniznosti skrovitog života, u prihvatanju patnji da se dopuni ono što u vlastitom tijelu "nedostaje mukama Kristovim" (*Kol* 1,24), u šutljivoj žrtvi, u prepuštanju svetoj volji Božjoj, u iskrenoj vjernosti i naspram zalaska snaga i vlastitog ugleda. Iz vjernosti Bogu izbjija i posvećenje bližnjemu što ga posvećene osobe žive ne bez žrtve u trajnom zalaganju za potrebe braće, u velikodušnom služenju siromasima i bolesnima, u sudjelovanju u tudim poteškoćama, u brižnom udjelu u brigama i kušnjama Crkve.

## Kristovi svjedoci u svijetu

25. Iz uskrsne tajne izvire i *misionarstvo*, dimenzija koja označava sav crkveni život. Ono ima svoje naročito ostvarenje u posvećenomu životu. Jer, osim karizmi vlastitih ustanovama koje se posvećuju poslanju *ad gentes* ili se bave djelatnostima baš apostolskoga tipa, može se reći da je *misionarstvo urođeno u samom srcu svakog oblika posvećenoga života*. Koliko posvećena osoba živi život posvećen jedino Ocu (usp. *Lk*, 2,49; *Iv* 4,34), zahvaćen Kristom (usp. *Iv* 15,16; *Gal* 1,15-16), oživljen Duhom (usp. *Lk* 24,49; *Dj* 1,8; 2,4), toliko uspješno surađuje u poslanju Gospodina Isusa (usp. *Iv* 20,21), pridonoseći posebno temeljito obnovi svijeta.

Prvu misionarsku zadaću imaju posvećene osobe prema sebi samima, i izvršavaju je otvarajući vlastito srce djelovanju Kristova Duha. Njihovo svjedočanstvo pomaže cijeloj Crkvi da se sjeti da na prvom mjestu stoji besplatno služenje Bogu, omogućeno Kristovom milošću, priopćeno onome tko vjeruje darom Duha. Tako se svijetu navješćuje mir koji silazi od Oca, posvećenje koje je posvjedočio Sin, radost koja je plod Duha Svetoga.

41 Sv. AUGUSTIN, *Enarr. in Psal.* 44,3: *PL* 36, 495-496.

Posvećene osobe će biti misionarske prije svega trajno produbljujući svijest da su pozvane i izabrane od Boga, kojemu stoga moraju upraviti sav svoj život i prinijeti sve što jesu i što imaju, oslobađajući se zapreka koje bi mogle usporiti cjelovitost odgovora ljubavi. Na taj način će moći postati *pravi Kristov znak u svijetu*. I iz njihova životnog stila mora isijavati ideal koji isповijedaju, predstavljajući se kao živi Božji znak i kao rječito, makar često štljivo, propovijedanje Evanđelja.

Crkva mora uvijek, osobito u suvremenoj kulturi, često tako sekulariziranoj a ipak s osjećajem za jezik znakova, voditi brigu da *učini vidljivom svoju nazočnost u svakodnevnom životu*. Ona ima pravo u tome očekivati značajan doprinos posvećenih osoba, pozvanih da u svakoj situaciji pružaju konkretno svjedočanstvo svoje pripadnosti Kristu.

Budući da je odijelo znak posvećenja, siromaštva i pripadnosti stanovitoj redovničkoj obitelji, zajedno s Ocima Sinode toplo preporučujem redovnicima i redovnicama da nose vlastito odijelo, prikladno prilagođeno prilikama vremena i mjesta.<sup>42</sup> Gdje to traže valjani apostolski razlozi, moći će, u skladu s odredbama vlastite Ustanove, nositi i jednostavno i dolično odijelo, s prikladnim znakom, tako da bude raspoznatljivo njihovo posvećenje.

Ustanove koje od početka ili po odredbi vlastitih konstitucija ne predviđaju vlastito odijelo, trebaju voditi računa o tome da odijevanje njihovih članova odgovara, po dostojanstvu i jednostavnosti, naravi njihova zvana.<sup>43</sup>

### **Eshatološka dimenzija posvećenoga života**

26. Budući da se danas apostolske brige pokazuju sve neodgovijima i da prijeti opasnost da bavljenje stvarima ovoga svijeta zauzme sve više vremena, naročito je uputno svratiti pozornost na *eshatološku narav posvećenoga života*.

"Gdje je blago tvoje, tu će biti i srce tvoje" (*Mt* 6,21): jedino blago Kraljevstva budi želju, iščekivanje, zalaganje i svjedočanstvo. U prvotnoj Crkvi se iščekivanje Gospodinova dolaska živjelo na naročito intenzivan način. Protjecanjem stoljećâ Crkva, ipak, nije prestala njegovati taj stav nade: ona je nastavila pozivati vjernike da gledaju prema spasenju koje je već spremno da bude objavljeno, "jer, prolazi obliče ovoga svijeta" (*I Kor* 7,31; usp. *I Pt* 1,3-6).<sup>44</sup>

Upravo na tome obzoru se bolje shvaća uloga eshatološkog znaka svojstvenog posvećenomu životu. Naime, postojano je učenje koje ga predstavlja kao anticipaciju budućega Kraljevstva. Drugi vatikanski sabor ponovno predlaže to naučavanje kada tvrdi da posvećenje "bolje predskazuje buduće uskrsnuće i slavu Kraljevstva nebeskoga".<sup>45</sup> To čini prije svega *djevičanski izbor*, koji tradicija uvijek shvaća kao *anticipaciju konačnog svijeta*, koja već odsada djeluje i pretvara čovjeka u njegovu neporočnost.

42 Usp. *Propositio 25; PC 17.*

43 Usp. *Propositio 25.*

44 Usp. *LG 42.*

45 *Ibid.*, 44.

Osobe koje su posvetile svoj život Kristu ne mogu ne živjeti u želji da Ga sretnu kako bi bile konačno i zauvijek s Njim. Odatle žarko iščekivanje, odatle želja "uroniti u Ognjište ljubavi koja u njima izgara i koja nije ništa drugo nego Duh Sveti",<sup>46</sup> iščekivanje i želja podupirani darovima koje Gospodin slobodno daje onima koji teže prema onim gore stvarima (usp. *Kol* 3,1).

Postojana u Gospodinovim stvarima, posvećena osoba se sjeća da "ovdje nemamo trajna grada" (*Heb* 13,14), jer "je naša domovina na nebesima" (*Fil* 3,20). Jedina nužna stvar je tražiti "Kraljevstvo Božje i njegovu pravdu" (*Mt* 6,33), neprestano zazivajući Gospodinov dolazak.

### Aktivno iščekivanje: zalaganje i budnost

27. "Dođi, Gospodine Isuse" (*Otk* 22,20). To iščekivanje je *sve prije nego pasivno*: iako se obraća budućem Kraljevstvu, ono se pretvara u rad i poslanje, kako bi se Kraljevstvo već sada uprisutnilo uspostavljanjem duha Blaženstava, sposobno da i u ljudskom društvu pobudi djelotvorne organe pravde, mira, solidarnosti i praštanja.

To je obilno dokazala povijest posvećenoga života, koji je uvijek davao obilate plodove i za svijet. Sa svojim karizmama posvećene osobe postaju znakom Duha usmjerjenim prema novoj budućnosti, osvijetljenoj vjerom i kršćanskom nadom. *Eshatološka težnja se okreće u poslanje*, kako bi se Kraljevstvo sve više potvrđivalo ovdje i sada. Na prošnju: "Dođi, Gospodine Isuse!" nadovezuje se drugi zaziv: "Dođi Kraljevstvo tvoje" (*Mt* 6,10).

Tko bdijući iščekuje dovršenje Kristovih obećanja sposoban je uliti nadu i svojoj braći i sestrama, koji su često nepovjerljivi i pesimistični prema budućnosti. Njegova je nada utemeljena na Božjem obećanju sadržanom u objavljenoj Riječi: povijest ljudi kroči prema novome nebu i novoj zemlji (usp. *Otk* 21,1), gdje će Gospodin "otrići svaku suzu s očiju njihovih; smrti više neće biti, ni žalosti, ni jauka, ni muke neće više biti, jer prijašnje nestade" (*Otk* 21,4).

Posvećeni život je u službi tog konačnog zračenja božanske slave, kada će svako tijelo vidjeti spasenje Božje (usp. *Lk* 3,6; *Iz* 40,5). Kršćanski Istok naglašava tu dimenziju kada monahe smatra *andelima Božjim na zemlji*, koji najavljuju obnovu svijeta u Kristu. Monaštvo je na Zapadu slavljenje uspomene i uočnica: *uspomena* na čudesne stvari koje je izveo Bog, *uočnica* konačnog ispunjenja nade. Poruka monaštva i kontemplativnog života neprestano ponavlja da je Božje prvenstvo za ljudsku egzistenciju punina značenja i radosti, jer je čovjek stvoren za Boga i nemiran je dok ne otpočine u Njemu.<sup>47</sup>

### Djevica Marija, uzor posvećenja i nasljedovanja

28. Marija je ona koja, od svoga bezgrješnog začeća, savršenije odražava božansku ljepotu. "Sva lijepa" naslov je kojim je Crkva zaziva. "Odnos s

46 B. ELIZABETA OD TROJSTVA, *Le ciel dans la foi. Traité spirituel*, I, 14: *Oeuvres completes*, Paris, 1991, str. 106.

47 Usp. Sv. AUGUSTIN, *Confessiones* I,1: *PL* 32, 661.

Presvetom Marijom, što ga ima svaki vjernik po svom sjedinjenju s Kristom, još više je naglašen u životu posvećenih osoba... U svim (Ustanovama posvećenoga života) postoji uvjerenje da nazočnost Marije ima temeljnu važnost kako za duhovni život svake pojedine posvećene duše, tako i za čvrstoću, jedinstvo, napredak cijele zajednice.<sup>48</sup>

Marija je, naime, *uzvišeni primjer savršenoga posvećenja*, u punoj pri-padnosti i posvemašnjemu predanju Bogu. Izabrana od Gospodina, koji je u njoj htio dovršiti tajnu Utjelovljenja, podsjeća posvećene osobe na *prvenstvo Božje inicijative*. Istodobno, davši svoj pristanak božanskoj Riječi, koja je u Njoj postala tijelom, Marija se postavlja kao *uzor prihvaćanja milosti* od strane ljudskog stvorenja.

Bliska Kristu, zajedno s Josipom, u skrovitom životu u Nazaretu, nazočna pokraj Sina u odlučujućim trenucima njegova javnoga života, Djevica je učiteljica bezuvjetnog naslijedovanja i revnog služenja. Tako u Njoj, "hramu Duha Svetoga",<sup>49</sup> blista sav sjaj novoga stvorenja. Posvećeni život gleda u Nju kao u uzvišeni uzor posvećenja Ocu, sjedinjenja sa Sinom i poslušnosti Duhu, sa sviješću da pristati uz Kristovu "vrstu djevičanskoga i siromašnoga života"<sup>50</sup> znači usvojiti i vrstu Marijina života.

Posvećena osoba susreće u Djevici, osim toga, *iz sasvim posebnog naslova Majku*. Jer, ako je novo materinstvo dodijeljeno Mariji na Kalvariji dar svim kršćanima, ono ima osobitu vrijednost za onoga tko je svoj život potpuno posvetio Kristu. "Evo tvoje majke!" (Iv 19,27): Isusove riječi "učeniku koga je ljubio" (Iv 19,26) poprimaju naročitu dubinu u životu posvećene osobe. Ona je, naime, pozvana da s Ivanom uzme sa sobom Presvetu Mariju (usp. Iv 19,27), ljubeći je i naslijedujući je s radikalnošću svojstvenom svomu zvanju i doživljavajući, kao odgovor, njezinu naročitu majčinsku nježnost. Djevica joj prenosi onu ljubav koja joj omogućava da svaki dan žrtvuje život za Krista, surađujući s Njim u spasenju svijeta. Zbog toga sinovski odnos s Marijom predstavlja povlašteni put za vjernost primljenom zvanju i djelotvornu pomoć za napredovanje u njemu i njegovo življenje u punini.<sup>51</sup>

### III. U CRKVI I ZA CRKVU

#### "Dobro je da ostanemo ovdje": posvećeni život u tajni Crkve

29. U prizoru Preobraženja Petar govori u ime ostalih apostola: "Dobro je da ostanemo ovdje" (Mt 17,4). Doživljaj Kristove slave, iako mu opija pamet i srce, ne izdvaja ga, nego ga naprotiv dublje veže uz "mi" učenika.

Ta "mi" dimenzija navodi nas da promotrimo mjesto što ga posvećeni život zauzima u *tajni Crkve*. Teološko razmišljanje o naravi posvećenoga

48 IVAN PAVAO II., Nagovor na generalnoj audijenciji (29. ožujka 1995), 1: *L'Osservatore Romano* 30. ožujka 1995, str. 4.

49 *LG* 53.

50 *Ibid.*, 46.

51 *Usp. Propositio* 55.

života produbilo je ovih godina nove perspektive proizašle iz nauka Drugoga vatikanskog sabora. U njegovu svjetlu se spoznalo da zavjetovanje evanđeoskih savjeta *neprijeporno pripada životu i svetosti Crkve*.<sup>52</sup> To znači da posvećeni život, koji postoji od samih početaka, neće moći nikada ne biti u Crkvi kao njezin element kojega se ne može odreći i koji je označava, jer je izraz same njezine naravi.

To je posve razvidno iz činjenice da je zavjetovanje evanđeoskih savjeta tjesno povezano s Kristovom tajnom, sa zadaćom da na neki način uprisutni oblik života što ga je on predodabrao, pokazujući na nj kao na apsolutnu i eshatološku vrijednost. Sâm Isus, pozivajući neke osobe da sve ostave i da ga slijede, započeo je tu vrstu života koja će se, djelovanjem Duha, kroz stoljeća postupno razviti u razne oblike posvećenoga života. Poimanje Crkve sastavljeni samo od svetih službenika i laika ne odgovara, dakle, nakanama njezina božanskoga Utjemljitelja koje nam proizlaze iz Evanđelja i drugih novozavjetnih spisa.

### **Novo i naročito posvećenje**

30. U tradiciji Crkve redovničko zavjetovanje se smatra jedinstvenim i plodnim produbljenjem krsnoga posvećenja ukoliko se, njime, tjesno sjedinjenje s Kristom, započeto već s Krštenjem, razvija u daru savršenije izraženoga i ostvarenoga suobličenja, po zavjetovanju evanđeoskih savjeta.<sup>53</sup>

To daljnje posvećenje, ipak, ima svoju posebnost u odnosu na prvo, kojega nije nužna posljedica.<sup>54</sup> U stvari, svaka u Kristu preporođena osoba je pozvana da, snagom koja proizlazi iz dara Duha, živi čistoću primjerenu vlastitom životnom staležu, poslušnost Bogu i Crkvi, razumno odricanje materijalnih dobara, jer su svi pozvani na svetost koja se sastoji u savršenstvu ljubavi.<sup>55</sup> Međutim, krštenje samo po sebi ne uključuje u sebi poziv na celibat ili na djevičanstvo, odricanje posjedovanja dobara, poslušnost poglavaru, u pravom obliku evanđeoskih savjeta. Prema tome zavjetovanje ovih posljednjih pretpostavlja naročiti dar Božji koji nije dan svima, kao što sâm Isus naglašava za slučaj dragovoljnog celibata (usp. *Mt. 19,10-12*).

Međutim, tome pozivu odgovara *osobiti dar Duha Svetoga*, kako bi posvećena osoba mogla odgovoriti svom zvanju i svom poslanju. Zbog toga, kao što svjedoče liturgije Istoka i Zapada, u obredu monaškog ili redovničkog zavjetovanja i u posvećenju djevicâ, Crkva zaziva na predodabrate osobe dar Duha Svetoga i njihovo prinošenje pridružuje Kristovoj žrtvi.<sup>56</sup>

52 Usp. *LG* 44.

53 Usp. *Redemptionis donum*, 7: AAS 76(1984)522-524.

54 Usp. *LG*, 44; IVAN PAVAO II., Nagovor na gen. audijenciji (26. listopada 1994): *L'Osservatore Romano* 27. listopada 1994, str. 4.

55 Usp. *Ibid.*, 42.

56 Usp. RITUALE ROMANO, *Rito della Professione religiosa*; svečani blagoslov ili posvećenje zavjetovanih, br. 67. i 72; PONTIFICALE ROMANO, *Rito della cosacrazione delle Vergini*, br. 38: svečana molitva posvećenja; EUCOLOGION SIVE RITUALE GRAECORUM, *Officium parvi habitum id est Mandiae*, str. 384-385; PONTIFICALE IUXTA RITUM ECCLESIAE SYRORUM OCCIDENTALIUM ID EST ANTIOCHIAE, *Ordo Rituum monasticorum*, Typis Polyglotis Vaticanis 1942, str. 307-309.

Zavjetovanje evanđeoskih savjeta je i razvoj milosti sakramenta Potvrde, ali prelazi normalne zahtjeve krizmanog posvećenja snagom naročitog dara Duha, koji otvara nove mogućnosti i plodove svetosti i apostolata, kao što dokazuje povijest posvećenoga života.

Što se tiče svećenika koji zavjetuju evanđeoske savjete, samo iskustvo pokazuje da sakrament Reda dobiva naročitu plodnost u tom posvećenju, budući da ono postavlja i podupire zahtjev tješnje pripadnosti Gospodinu. Svećenik koji zavjetuje evanđeoske savjete naročito je povlašten u ponovnom oživljavanju u sebi punine Kristove tajne, zahvaljujući i posebnoj duhovnosti vlastite Ustanove i apostolskoj dimenziji odnosne karizme. Zvanje u svećeništvo i u posvećeni život u prezbiteru se zapravo sastaju u dubokom i dinamičnom jedinstvu.

Neizmjerno je vrijedan i prinos što ga životu Crkve daju redovnici svećenici potpuno posvećeni kontemplaciji. Oni osobito u euharistijskom slavlju vrše jedan čin Crkve i za Crkvu, kojemu pridružuju prinos sebe samih, u zajedništvu s Kristom koji se prinosi Ocu za spasenje cijelog svijeta.<sup>57</sup>

### Odnosi između različitih životnih staleža kršćanina

31. Različiti oblici života u kojima se, prema planu Gospodina Isusa, oblikuje crkveni život pokazuju uzajamne odnose na kojima se vrijedi zauzaviti.

Svi vjernici, snagom svoga preporođenja u Kristu, dijele zajedničko dostojanstvo; svi su pozvani na svetost; svi surađuju na izgradnji jedinoga Kristova Tijela, svatko prema svome zvanju i daru primljenu od Duha (usp. *Rim* 12,3-8).<sup>58</sup> Jednako dostojanstvo svih članova Crkve djelo je Duha, utemeljeno je na Krštenju i na Krizmi i osnaženo Euharistijom. Međutim, djelo je Duha i mnogolikost. On je onaj koji uspostavlja Crkvu u organsko zajedništvo s različitošću zvanjâ, karizmâ i službâ.<sup>59</sup>

Zvanja u laički život, u zaređenu službu i u posvećeni život mogu se smatrati paradigmatskim, budući da se sva posebna zvana, u jednom ili drugom vidu, pozivaju ili svode na njih, uzeta odvojeno ili zajedno, prema bogatstvu Božjega dara. Ona su, osim toga, u službi jedno drugoga, za rast Kristova Tijela u povijesti i za njegovo poslanje u svijetu. Svi su u Crkvi posvećeni u Krštenju i u Krizmi, ali zaređene službe i posvećeni život pretpostavljaju zasebno različito zvanje i osobit oblik posvećenja, u vidu posebnog poslanja.

U poslanju laika, kojima je svojstveno "tražiti Kraljevstvo Božje radeći vremenite stvari i uređujući ih prema Bogu",<sup>60</sup> primjeren je temelj krsno i

<sup>57</sup> Usp. Sv. PETAR DAMIANI, *Liber qui appellatur Dominus vobiscum ad Leonem eremitam*: PL 145, 231-252.

<sup>58</sup> Usp. LG 32; *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 208; *Kodeks kanona Istočnih Crkava*, kan. 11.

<sup>59</sup> Usp. AS 4; LG 4; 12; 13; GS 32; AA 3; IVAN PAVAO II., Posinodalna ap. pobudn. *Christifideles laici* (30. prosinca 1988)20-21: AAS 81(1989)425-428; KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, Pismo Biskupima Kat. Crkve o nekim aspektima Crkve shvaćene kao zajedništvo *Communionis notio* (28. svibnja 1992)15: AAS 85(1993)847.

<sup>60</sup> LG 31.

krizmano posvećenje, koje je zajedničko svim članovima Božjega naroda. *Zaređeni službenici*, osim toga temeljnog posvećenja, primaju i posvećenje Ređenja da nastave u vremenu apostolsku službu. *Posvećene osobe*, koje prihvataju evanđeoske savjete, primaju novo i naročito posvećenje koje ih, iako nije sakramentalno, obvezuje da usvoje - u celibatu, u siromaštvu i u poslušnosti - oblik života koji je prakticirao Isus i koji je On predložio učenicima. Iako su, te različite kategorije, očitovanja jedine Kristove tajne, laici imaju kao posebnu značajku, iako ne isključivu, svjetovnost, pastiri ministerijalnost, posvećene osobe posebno suobličenje djevičanskom, siromašnom, poslušnom Kristu.

### Posebna vrijednost posvećenoga života

32. U tom skladnom skupu darova, svakome od temeljnih životnih staleža povjerena je zadaća da, u svom vlastitom redu, izrazi jednu ili drugu dimenziju jedine Kristove tajne. Ako u širenju odjekivanja evanđeoskog navještaja unutar vremenitih stvarnosti *laički život ima posebno poslanje*, u okviru crkvene zajednice *nenadomjestivu službu vrše oni koji su uspostavljeni u svetom Redu*, osobito Biskupi. Oni imaju zadaću da vode Božji narod poučavanjem Riječi, posluživanjem Sakramenata i vršenjem svete vlasti u službi crkvene zajednice, koja je organizirana, hijerarhijski uređena zajednica.<sup>61</sup>

Što se tiče značenja svetosti Crkve, *treba priznati objektivnu odličnost posvećenomu životu*, koji odražava sam Kristov način života. Upravo zato u njemu postoji osobito bogato očitovanje evanđeoskih dobara i savršenije ostvarenje svrhe Crkve, koja je posvećenje čovječanstva. Posvećeni život navješćuje i na neki način anticipira buduće vrijeme, kada se, dostigavši puninu onog Kraljevstva nebeskoga koje već sada postoji u zametku i u tajni,<sup>62</sup> sinovi uskrsnuća neće ni ženiti ni udavati, nego će biti kao Božji anđeli (usp. Mt 22,30).

Doista, odličnost savršene čistoće radi Kraljevstva,<sup>63</sup> koja se s punim pravom smatra "vratima" cijelog posvećenoga života,<sup>64</sup> predmet je starnoga naučavanja Crkve. Ona međutim veoma cijeni zvanje u ženidbu, koja su pružnike čini "svjedocima i suradnicima plodnosti majke Crkve, kao znak i sudjelovanje u ljubavi kojom je Krist ljubio svoju Žaručnicu i za nju se predao".<sup>65</sup>

Na tomu, cijelomu posvećenom životu zajedničkom obzoru stvaraju se putovi koji su međusobno različiti ali se dopunjaju. Redovnici i redovnice *potpuno posvećeni kontemplaciji* na osobit način su slika Krista koji moli na brdu.<sup>66</sup> Posvećene osobe *aktivnoga života* objavljaju ga kako "navješćuje

61 Usp. *ibid.*, 12; IVAN PAVAO II., Posinodalna apost. pobudn. *Christifideles laici* (30. prosinca 1988)20-21: AAS 81(1989)425-428.

62 Usp. *LG* 5.

63 Usp. TRIDENTINSKI SABOR, sess. XXIV, can. 10: *DS* 1810; Pio XII., Enc. *Sacra virginitas* (25. ožujka 1954): AAS 46(1954)176.

64 Usp. *Propositio*, 17.

65 *LG* 41.

66 Usp. *ibid.*, 46.

Božje kraljevstvo mnoštvu, ili kako ozdravlja bolesne i ranjene, ili obraća na bolji život grješnike, ili kako blagoslivlje djecu i čini dobro svima".<sup>67</sup> Naročitu uslugu dolasku Kraljevstva Božjega čine posvećene osobe u *Svjetovnim ustavovama*, koje u specifičnu sintezu ujedinjuju vrijednost posvećenja i svjetovnosti. Živeći svoje posvećenje u svijetu i polazeći od svijeta,<sup>68</sup> one se "trude da prožmu svaku stvarnost evanđeoskim duhom kako bi učvrstile Kristovo Tijelo i pridonijele njegovu rastu".<sup>69</sup> Radi toga sudjeluju u evangelizacijskoj zadaći Crkve osobnim svjedočenjem kršćanskoga života zalažeći se da vremenite stvarnosti budu uređene prema Bogu, surađujući u služenju crkvene zajednice, prema stilu svjetovnog života koji im je svojstven.<sup>70</sup>

### **Svjedočiti Evandelje Blaženstava**

33. Posebna zadaća posvećenoga života je *održavati u krštenima živom svijest o temeljnim vrijednostima Evandelja*, svjedočeći "na sjajan i jedinstven način da se svijet ne može preobraziti i prinijeti Bogu bez duha Blaženstava".<sup>71</sup> Na taj način posvećeni život čini da u svijesti Božjega naroda neprestano iskrjava zahtjev da se na ljubav Božju izlivenu u srca po Duhu Svetomu (usp. *Rim* 5,5) odgovori svetošću života, odražavajući u ponašanju sakramentalno posvećenje koje se Božjim djelovanjem dogodilo u Krštenju, u Krizmi ili u Redu. Treba naime sa svetosti podijeljene u sakramentima prijeći na svetost svakodnevnoga života. Posvećeni život se, samim svojim postojanjem u Crkvi, stavlja u službu posvećenja života svakoga vjernika, laika i klerika.

S druge strane, ne smije se zaboraviti da i posvećene osobe primaju od svjedočanstva svojstvenog drugim zvanjima pomoći da žive cijelovito pristajanje uz tajnu Krista i Crkve u njezinim mnogostrukim dimenzijama. Snagom tog uzajamnog obogaćivanja, poslanje posvećenoga života postaje rječitije i djelotvornije: držeći pogled upravljen na budući mir, pokazati drugoj braći i sestrama kao cilj konačno blaženstvo koje je kod Boga.

### **Živa slika Crkve-Zaručnice**

34. Osobitu važnost, u posvećenom životu, ima zaručničko značenje, koje upućuje na potrebu Crkve da živi u punom i isključivom posvećenju svomu Zaručniku, od kojega prima svako dobro. U toj zaručničkoj dimenziji, koja je svojstvena svemu posvećenomu životu, osobito žena nalazi samu sebe na jedinstven način, gotovo otkrivajući naročitu prirođenost svoga odnosa s Gospodinom.

67 *Ibid.*

68 Usp. Pio XII., Motu proprio *Primo feliciter* (12. ožujka 1948)6: AAS 40(1948)285.

69 *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 713 § 1; usp. *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 563 § 2.

70 Usp. *ibid.*, kan. 713 § 2. Posebna riječ za članove klerike rečena je u tomu istomu kan. 713 § 3.

71 *Ibid.*, 31.

Sugestivna je, u tomu pogledu, novozavjetna stranica koja predstavlja Mariju s Apostolima u dvorani posljednje večere u iščekivanju Duha Svetoga ispunjenu molitvom (usp. *Dj* 1,13-14). Tu se može vidjeti živa slika Crkve-Zaručnice, koja je pozorna na Zaručnikove znakove i spremna da primi njegov dar. U Petru i u drugim Apostolima očituje se osobito dimenzija plodnosti, koja se izražava u crkvenoj službi što se pretvara u sredstvo Duha za rađanje nove djece pružanjem Riječi, slavljenjem Sakramenata i pastirskom skrbi. U Mariji je osobito živa dimenzija zaručničkog primanja, kojim Crkva svojom posvemašnjom djevičanskom ljubavlju oploduje u sebi božanski život.

Posvećeni život je uvijek bio viđen pretežno u ulozi Marije, Djevice zaručnice. Iz te djevičanske ljubavi proizlazi naročita plodnost, koja pridonoši rađanju i rastu božanskoga života u srcima.<sup>72</sup> Posvećena osoba, na tragovima Marije, nove Eve, izražava svoju duhovnu plodnost postajući prijem-ljivom za Riječ, kako bi svojim bezuvjetnim posvećenjem i svojim živim svjedočanstvom surađivala u izgradnji novoga čovječanstva. Tako Crkva potpuno objavljuje svoje materinstvo kako po prenošenju božanskog djelovanja povjerenog Petru, tako i po odgovornom prihvatanju božanskoga dara, koje je tipično za Mariju.

Kršćanski narod, od svoje strane, u zaređenoj službi nalazi sredstva spasenja, u posvećenomu životu poticaj na puni odgovor ljubavi u svim različitim oblicima dijakonije.<sup>73</sup>

## **IV. VOĐENI DUHOM SVETOSTI**

### **"Preobražena" egzistencija: poziv na svetost**

35. "Kada to čuše učenici, padoše ničice i silno se prestrašiše" (*Mt* 17,6). U prizoru Preobraženja sinoptici, iako u različitim nijansama, iznose na vidjelo osjećaj straha koji obuzima učenike. Draž preobraženoga Kristova lica ne sprečava ih da se osjećaju preplašenima pred božanskim Veličanstvom koje ih nadvisuje. Kad god čovjek zamjećuje Božju slavu, dodiruje rukom i svoju malenost i izvlači iz nje osjećaj straha. Taj strah je spasonosan. Podseća čovjeka na božansko savršenstvo, i istodobno ga hitno tjera na "svetost".

Nitko od djece Crkve, pozvane od Oca da "slušaju" Krista, ne može ne zamijetiti *duboku potrebu za obraćenjem i svetošću*. Međutim, kao što je na Sinodi naglašeno, ta potreba poziva na ročište na prvom mjestu posvećeni život. U stvari, zvanje posvećenih osoba da prije svega traže Božje kraljevstvo je, prije svega drugoga, poziv na potpuno obraćenje, u samoodricanju da bi se živjelo potpuno Gospodinu, kako bi Bog bio sve u svima. Pozvane da razmatraju i svjedoče preobraženo Kristovo lice, posvećene osobe su pozvane i na "preobraženu" egzistenciju.

72 Sv. TEREZIJA OD DJETETA ISUSA, *Manuscrits autobiographiques*, B,2 v: Biti tvoja zaručnica, o Isuse...biti, u mom sjedinjenju s tobom, majka duša.

73 Usp. *PS* 8; 10; 12.

U tomu pogledu, značajno je ono što je izraženo u *Konačnom izvještaju Druge izvanredne skupštine Sinode*: "Sveci i svetice su uvijek bili izvor i počelo obnove u najtežim okolnostima tijekom cijele povijesti Crkve. Danas imamo veoma veliku potrebu za svecima, koje moramo ustrajno zazivati kod Boga. Ustanove posvećenoga života moraju, zavjetovanjem evanđeoskih savjeta, biti svjesne svoga posebnoga poslanja u današnjoj Crkvi, i mi ih moramo hrabriti u njihovu poslanju."<sup>74</sup> Na te procjene su odgovorili Oci te IX. sinodalne skupštine, koji su ustvrdili: "Posvećeni život je, tijekom povijesti Crkve, bio živa nazočnost djelovanja Duha, kao povlašteni prostor apsolutne ljubavi prema Bogu i bližnjemu, svjedok božanskog plana da od cijelog čovječanstva, u okviru civilizacije ljubavi, stvori veliku obitelj djece Božje."<sup>75</sup>

Crkva je u zavjetovanju evanđeoskih savjeta uvijek gledala povlašteni put prema svetosti. Isti izrazi kojima ga označuje - Gospodinova škola služenja, škola ljubavi i svetosti, put ili stalež savršenstva - pokazuju kako uspjehost i bogatstvo sredstava svojstvenih tomu obliku evanđeoskoga života, tako i naročitu obvezu onih koji ga prihvataju.<sup>76</sup> Nema slučajno toliko posvećenih osoba koje su tijekom stoljećâ ostavile rječita svjedočanstva svetosti i izvršile posebno plemenite i teške pothvate evangelizacije i služenja.

### Vjernost karizmi

36. U naslijedovanju Krista i u ljubavi prema njegovoj osobi ima nekih točaka u vezi s rastom svetosti u posvećenomu životu, koje zasluzuju da ih se danas posebno iznese na vidjelo.

Prije svega se traži *vjernost osnivačkoj karizmi* i suslijednoj duhovnoj baštini svake Ustanove. Upravo u takvoj vjernosti nadahnuće utemeljiteljâ i utemeljiteljicâ, daru Duha Svetoga, lakše se otkrivaju i gorljivije se nanovo oživljuju bitni elementi posvećenoga života.

Svaka karizma naime ima, u svom početku, trostruko usmjerenje: *prema Ocu*, prije svega, u želji da se sinovski traži njegova volja postupkom trajnoga obraćenja, u kojemu je poslušnost izvor prave slobode, čistoća izražava težnju srca koje je nezadovoljno svakom ograničenom ljubavlju, siromaštvo hrani onu glad i žeđ za pravdom koje je Bog obećao zasititi (usp. *Mt 5,6*). U toj perspektivi karizma svake Ustanove tjerat će posvećenu osobu da bude sva Božja, da govori s Bogom ili o Bogu, kao što se priča o svetom Dominiku,<sup>77</sup> da bi okušala kako je Gospodin dobar (usp. *Ps 34/33/9*) u svim situacijama.

74 SINODA BISKUPA, Druga izvanredna opća skupština, Konačno izvješće *Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi* (7. prosinca 1985) II A, 4: *Ench. Vat. 9, 1753.*

75 SINODA BISKUPA, IX. redovita generalna skupština, *Poruka Sinode* (27. listopada 1994) IX: *L'Osservatore Romano* 29. listopada 1994, str. 7.

76 Usp. Sv. TOMA AKVINSKI, *Summa Theologiae*, II-II, q. 184, a. 5, ad 2; II-II, q. 186, a. 2, ad 1.

77 Usp. *Libellus de principiis Ordinis Praedicatorum. Acta Canonizationis Sancti Dominici: Monumenta Ordinis Praedicatorum historica* 16(1935)30.

Karizme posvećenoga života uključuju i usmjerenje *prema Sinu*, navodeći da se s njim njeguje zajedništvo prisnoga i veselog života, u školi njegova velikodušnoga služenja Bogu i braći. Na taj način "postupno kristificirani pogled uči odreći se vanjštine, vihara osjećaja, to jest onoga što oduzima čovjeku onu lakoću koja ga čini raspoloživim da se dadne privući od Duha",<sup>78</sup> i tako omogućava da se ide u poslanje s Kristom, radeći i trpeći s Njim u širenju njegova Kraljevstva.

Konačno, svaka karizma uključuje u sebi usmjerenje *prema Duhu Svetomu*, jer pripravlja osobu da pusti da je On vodi i podupire, i u vlastitom duhovnom hodu i u životu zajedništva i u apostolskom djelovanju, kako bi živjela u stavu služenja koje mora nadahnjivati svaki istinski kršćanski izbor.

Zaista, upravo se taj trostruki odnos uvijek javlja, iako sa specifičnim crtama raznih životnih modela, u svakoj karizmi utemeljenja, zbog same čijenice da u njoj dominira "duboki žar duše da se suočili Kristu, da bi svjedočila koji vid njegove tajne",<sup>79</sup> specifični vid pozvan da se utjelovi i razvija u najizvornijoj tradiciji Ustanove, prema Pravilima, Konstitucijama i Statutima.<sup>80</sup>

## **Stvaralačka vjernost**

37. Ustanove su dakle pozvane da ponovno hrabro predlože poduzetnost, domišljatost i svetost utemeljiteljâ i utemeljiteljicâ kao odgovor na znakove vremena koji se pojavljuju u današnjemu svijetu.<sup>81</sup> Taj poziv je prije svega apel na ustrajnost u hodu svetosti kroz materijalne i duhovne poteškoće koje označavaju svakodnevne događaje. Ali, to je i apel da se traži stručnost u vlastitom radu i da se njeguje dinamična vjernost vlastitom poslanju, prilagođavajući njegove oblike, kada je to potrebno, novim situacijama i različitim potrebama, u punoj poslušnosti božanskom nadahnuću i crkvenom razboru. Ipak, mora ostati živo uvjerenje da je u traženju sve punijeg suočenja Gospodinu jamstvo svake obnove koja kani ostati vjerna izvoru nadahnuću.<sup>82</sup>

U tom smislu danas je za svaku Ustanovu prijeka potreba *obnovljeno pozivanje na Pravilo*, jer je u njemu i u Konstitucijama sadržan put naslijedovanja, što ga obilježava specifična karizma koju je potvrdila Crkva. Povećano poštivanje Pravila pružit će posvećenim osobama siguran kriterij za traženje prikladnih oblika svjedočanstva koji bi trebali znati odgovoriti zahtjevima trenutka bez udaljavanja od početnog nadahnuća.

## **Molitva i askeza: duhovna borba**

38. Poziv na svetost se prihvata i može se njegovati samo u *tišini klanjanja* pred bezgraničnom Božjom transcendencijom: "Moramo priznati da

<sup>78</sup> IVAN PAVAO II., Ap. pismo *Orientale lumen* (2. svibnja 1995) 12: AAS 87(1995)758.

<sup>79</sup> KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE I KONGREGACIJA ZA BISKUPE, Smjernice o odnosima između Biskupa i Redovnika u Crkvi *Mutuae relationes* (14. svibnja 1978), 51: AAS 70(1978)500.

<sup>80</sup> Usp. *Propositio* 26.

<sup>81</sup> Usp. *Propositio* 27.

<sup>82</sup> Usp. *PS* 2.

svi imamo potrebu za tom šutnjom punom štovane nazočnosti: teologije, da bi se mogla potpuno vrednovati vlastita mudrosna i duhovna duša; molitve, da nikada ne zaboravi da gledati Boga znači sići s brda s licem koje tako zrači da ga valja pokriti koprenom (usp. *Izl* 34,33)...; zauzimanja, da bi se odustalo od zatvaranja u borbu bez ljubavi i praštanja... Svi, oni koji vjeruju i oni koji ne vjeruju, imaju potrebu naučiti tišinu koja dopušta Drugomu da govori, kada i kako hoće, a nama da shvatimo tu riječ.<sup>83</sup> To stvarno uključuje u sebi veliku vjernost liturgijskoj i osobnoj molitvi, vremenima posvećenim mentalnoj molitvi i razmatranju, euharistijskom klanjanju, mjesecnim duhovnim obnovama i duhovnim vježbama.

Treba također ponovno otkriti *asketska sredstva* tipična za duhovnu tradiciju Crkve i vlastite Ustanove. Ona su bila i još uvijek su snažna pomoć za istinski hod svetosti. Askeza je, budući da pomaže da se svladaju i isprave težnje ljudske naravi ranjene grijehom, uistinu neophodno potrebna posvećenoj osobi kako bi ostala vjerna vlastitomu zvanju i slijedila Isusa na Križnom putu.

Nužno je također prepoznati i prevladati neke kušnje koje se katkada, đavolskom varkom, predstavljaju prividno kao dobre. Tako, na primjer, opravdana potreba da se poznaje današnje društvo, kako bi se moglo odgovoriti na njegove izazove, može navesti da se podlegne trenutnim modama, s umanjenim duhovnim žarom ili obeshrabrenjem. Mogućnost više duhovne formacije mogla bi poticati posvećene osobe na stanovit osjećaj više vrijednosti u odnosu na druge vjernike, dok se nužnost opravdane i dolične sposobljenosti može pretvoriti u ogorčeno traženje uspješnosti, kao da apostolska služba ovisi pretežno o ljudskim sredstvima, a ne o Bogu. Hvale vrijedna želja za približavanjem s muževima i ženama našega vremena, onima koji vjeruju i onima koji ne vjeruju, siromašnima i bogatima, može dovesti do usvajanja stila svjetovnoga života ili do promicanja ljudskih vrijednosti u posve horizontalnom smjeru. Zastupanje opravdanih zahtjeva vlastitoga naroda ili kulture moglo bi navesti na prihvatanje nacionalizma ili na usvajanje elemenata običajâ koje bi naprotiv trebalo pročistiti i uzdignuti u svjetlu Evandela.

Hod koji vodi k svetosti uključuje dakle *prihvatanje duhovne borbe*. To je zahtjevna činjenica kojoj se danas ne posvećuje uvijek potrebna pozornost. Tradicija je često vidjela duhovnu borbu simboliziranu u Jakovljevoj grčevitoj borbi s tajnom Boga, s kojim se on hvata ukoštač da bi pristupio njegovu blagoslovu i viđenju (usp. *Post* 32,23-31). U tomu događaju iz početaka biblijske povijesti posvećene osobe mogu prepoznati simbol asketske zauzetosti koja im je nužna da bi proširili srce i otvorili ga za prijem Gospodina i braće.

## Promicati svetost

39. Obnovljena zauzetost oko svetosti od strane posvećenih osoba danas je više nego ikada potrebna i radi *promicanja i podupiranja težnje svakog kršćanina prema savršenstvu*. "Nužno je, prema tome, probuditi u svakome

vjerniku istinsku čežnju za svetošću, snažnu želju za obraćenjem i osobnom obnovom u ozračju sve intenzivnije molitve i solidarnog prihvaćanja bližnjega, posebno onoga koji je u potrebi."<sup>84</sup>

U onoj mjeri u kojoj produbljuju vlastito prijateljstvo s Bogom, posvećene osobe se dovode u položaj da pomažu braći i sestrama valjanim duhovnim pothvatima, kao što su škole molitve, duhovne vježbe i obnove, dani samoće, duhovno slušanje i vođenje. Na taj se način olakšava napredak u molitvi osobama koje će onda moći bolje spoznati Božju volju o sebi samima i posvetiti se hrabrim, ponekad herojskim izborima koje traži vjera. Doista, posvećene osobe "se sa samom intimnom naravi svoga bitka smještaju u dinamizam Crkve, željne Božjeg Apsoluta, pozvane na svetost. Te svetosti su one svjedoci".<sup>85</sup> Činjenica da su svi pozvani da postanu sveti može samo više poticati one koji, po samom svom životnom izboru, imaju poslanje da na to podsjećaju druge.

### **"Ustanite i ne bojte se": obnovljeno pouzdanje**

40. "Tada se Isus približi, dotače ih se i reče: 'Ustanite i ne bojte se!'" (*Mt 17,7*). Poput trojice apostola u prizoru Preobraženja, posvećene osobe iz iskustva znaju da njihov život nije uvijek ozaren onim osjetnim žarom koji čini da se usklikne: "Dobro je da ostanemo ovdje" (*Mt 17,4*). Međutim, uvijek je to život "dotaknut" Kristovom rukom, dosegnut njegovim glasom, podržavan njegovom milošću.

"Ustanite i ne bojte se!" To Učiteljevo ohrabrenje je, očito, upućeno svakomu kršćaninu. Međutim, s više razloga ono vrijedi za onoga tko je pozvan da "ostavi sve" i, prema tome, da "riskira sve" za Krista. To posebno vrijedi uvijek kada se, s Učiteljem, silazi s "brda" da bi se zaputilo putem koji od Tabora vodi na Kalvariju.

Rekavši da su Mojsije i Ilija razgovarali s Kristom o njegovoj pashalnoj tajni, Luka znakovito upotrebljava izraz "odlazak" (*éxodos*): "*govorili su o njegovu odlasku koji je trebalo da se dovrši u Jeruzalemu*" (*Lk 9,31*). "Odlazak": temeljni izraz objave, na koji se poziva cijela povijest spasenja, i koji izražava duboki smisao pashalne tajne. Tema osobito draga duhovnosti posvećenoga života i koja dobro pokazuje njezino značenje. U njoj je neizbjježno uključeno ono što pripada *tajni Križa* (*mysterium Crucis*). Međutim, taj se zauzeti "odlazeći hod", gledan iz perspektive Tabora, pokazuje kao put položen između dvaju svjetala: anticipirajućeg svjetla Preobraženja i konačnog svjetla Uskrsnuća.

Zvanje u posvećeni život je - na obzoru cijelog kršćanskog života - unatoč njegovim odricanjima i njegovim kušnjama, štoviše njihovom snagom, *hod "svjetla"*, nad kojim bdiye pogled Otkupitelja: "Ustanite i ne bojte se!"

84 IVAN PAVAO II., Ap. pismo *Tertio millenio adveniente* (10. studenoga 1994) 42: *AAS* 87(1995)32.

85 EN 69: *AAS* 68(1976)58.

Drugo poglavlje  
**SIGNUM FRATERNITATIS**  
**POSVEĆENI ŽIVOT ZNAK ZAJEDNIŠTVA U CRKVI**

## I. TRAJNE VRIJEDNOSTI

### Na sliku Trojstva

41. Gospodin Isus je u svomu zemaljskom životu pozvao one koje je htio, da bi ih držao uza se i formirao da žive prema njegovu primjeru za Oca i za poslanje koje su primili od Njega (usp. *Mk* 3,13-15). Tako je on započeo onu novu obitelj kojoj bi tijekom stoljeća trebali pripadati oni koji budu spremni "vršiti Božju volju" (usp. *Mk* 3,32-35). Nakon Uzašašća se, kao učinak dara Duha, oko Apostola uspostavila bratska zajednica sabrana u hvaljenju Boga i u stvarnom iskustvu zajedništva (usp. *Dj* 2,42-47; 4,32-35). Život te zajednice i, još više, iskustvo punog zajedništva s Kristom što su ga živjela Dvanaestorica, bili su trajno *uzor na kojemu se Crkva nadahnjivala* kada je htjela ponovno oživjeti žar početaka i ponovno s obnovljenom evanđeoskom započeti svoj hod u povijesti.<sup>86</sup>

Doista, *Crkva je u biti tajna zajedništva*, "narod sabran po jedinstvu Oca, Sina i Duha Svetoga".<sup>87</sup> Bratski život ima cilj da odražava dubinu i bogatstvo te tajne, uobličujući se kao ljudski prostor u kojem je nastanjeno Trojstvo, koje tako proširuje u povijest darove zajedništva svojstvene trima božanskim Osobama. U crkvenom životu ima mnogo područja i načina u kojima se izražava bratsko zajedništvo. Posvećeni život je jamačno zaslužan što je djelotvorno pridonio da se u Crkvi održi životom potreba bratstva kao ispovijesti Trojstva. Trajnim promicanjem bratske ljubavi i u obliku zajedničkoga života, on je objavio da *sudjelovanje u trinitarnom zajedništvu može izmijeniti ljudske odnose*, stvarajući novi tip solidarnosti. Na taj način on ukazuje ljudima kako na ljepotu bratskoga zajedništva, tako i na putove koji stvarno vode do njega. Posvećene osobe, naime, žive "za" Boga i "od" Boga, i upravo zato mogu isповijedati moć pomiriteljskog djelovanja milosti, koje ruši uništavajuće dinamizme u ljudskom srcu i u društvenim odnosima.

### Bratski život u ljubavi

42. Bratski život, shvaćen kao život koji se dijeli u ljubavi, rječit je znak crkvenoga zajedništva. S naročitom brigom ga njeguju Redovničke ustanove i Društva apostolskoga života, gdje osobito značenje stječe život u zajednici.<sup>88</sup> Međutim, dimenzija bratskoga zajedništva nije strana ni Svjetovnim ustanovama niti pak individualnim oblicima posvećenoga života. Eremiti ne

86 Usp. *PC* 15; Sv. AUGUSTIN, *Regula ad servos Dei*, 1, 1: *PL* 32, 1372.

87 Sv. CIPRIJAN, *De Oratione Dominica* 23: *PL* 4, 553; usp. *LG* 4.

88 Usp. *Propositio* 20.

samo da, u dubini svoje samoće, ne izbjegavaju crkveno zajedništvo, nego mu služe svojom specifičnom kontemplativnom karizmom; djevice posvećene u svijetu ostvaruju svoje posvećenje u naročitom odnosu zajedništva s partikularnom i općom Crkvom. Slično tome i posvećene udovice i udovci.

Sve se te osobe, u ostvarenju evanđeoskog učeništva, obvezuju živjeti "novu zapovijed" Gospodinovu, ljubeći jedni druge kao što je On nas ljubio (usp. *Iv* 13,34). Ljubav je dovela Krista do darivanja sebe sve do najviše žrtve Križa. Ni među njegovim učenicima *nema istinskog jedinstva bez te uzajamne bezuvjetne ljubavi*, koja zahtijeva raspoloživost za služenje ne štedeći snage, spremnost za prihvaćanje drugoga onakva kakav jest ne "sudeći ga" (usp. *Mt* 7,1-2), sposobnost oprاشtanja i "sedamdeset puta sedam" (*Mt* 18,22). Za posvećene osobe, koje je ta ljubav izlivena u srcima po Duhu Svetomu (usp. *Rim* 5,5) učinila "jednim srcem i jednom dušom" (*Dj* 4,32), postaje unutarnjim zahtjevom *staviti sve u zajednicu*: materijalna dobra i duhovna iskustva, talente i nadahnuća, kao i apostolske ideale i karitatивno služenje: "U zajedničarskomu životu snaga Duha koja je u jednomu istodobno prelazi u sve. Tu ne samo da se koristi vlastitim darom, nego ga se i umnožava čineći i druge njegovim dionicima i uživa se plod tuđega dara kao svoga."<sup>89</sup>

U životu zajednice, zatim, mora na neki način biti opipljivo da je bratsko zajedništvo, prije nego sredstvo za određeno poslanje, *teološki prostor* u kojemu se može iskusiti mistična nazočnost uskrslog Gospodina (usp. *Mt* 18,20).<sup>90</sup> To se događa zahvaljujući uzajamnoj ljubavi onih koji sačinjavaju zajednicu, ljubavi hranjenoj Riječu i Euharistijom, pročišćenoj u Sakramantu Pomirenja, podržavanoj zaklinjanjem jedinstva, posebnoga dara Duha onima koji zauzimaju stav pokornog slušanja Evangeliјa. Upravo je On, Duh, onaj koji uvodi dušu u zajedništvo s Ocem i njegovim Sinom Isusom Kristom (usp. *Iv* 1,3), zajedništvo u kojemu je vrelo bratskoga života. Zajednice posvećenoga života su vođene Duhom u izvršavanju svoga poslanja služenja Crkvi i cijelomu čovječanstvu, prema vlastitom izvornom nadahnuću.

U toj perspektivi, naročitu važnost poprimaju "Kapituli" (ili odgovarajući zborovi), kako partikularni tako i generalni, na kojima je svaka Ustanova pozvana da izabere Poglavar ili Poglavarice prema odredbama određenim u vlastitim Konstitucijama, te da, u svjetlu Duha, u raznim povijesnim i kulturnim situacijama nađe prikladne modalitete čuvanja i ostvarivanja, u raznim povijesnim i kulturnim situacijama, vlastite karizme i vlastite duhovne baštine.<sup>91</sup>

## Zadaća vlasti

43. U posvećenomu životu *dužnost Poglavarâ i Poglavaricâ*, čak i mjesnih, uvijek je imala veliku važnost i za duhovni život i za poslanje.

89 Sv. Bazilije, *Šira Pravila, Interrog. 7: PG* 31, 931.

90 Sv. Bazilije, *Kraća Pravila, Interrog. 225: PG* 31, 1231.

91 Usp. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Instr. *Bitni elementi naučavanja Crkve o redovničkomu životu u Ustanovama posvećenim djelima apostolata* (31. svibnja 1983) 51: *Ench. Vat. 9*, 235-237; *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 631, § 1; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 512 § 1.

Tijekom ovih godina istraživanjâ i promjena ponekad se osjetila potreba za revizijom te službe. Međutim, treba priznati da se onaj tko vrši vlast *ne može odreći svoje zadaće* prvog odgovornog za zajednicu, vođe braće i sestara u duhovnom i apostolskom hodu.

U sredinama koje su snažno obilježene individualizmom, nije lako postići da se prizna i prihvati zadaća koju vrši vlast u korist svih. Ipak se mora ponovno potvrditi važnost te zadaće koja se pokazuje nužnom upravo radi učvršćenja bratskog zajedništva i sprječavanja uništenja zavjetovane poslušnosti. Ako vlast treba prije svega biti duhovna i bratska i ako, prema tome, onaj tko je obnaša mora znati dijalogom uključiti subraću i susestre u proces odlučivanja, ipak valja podsjetiti da *vlasti pripada zadnja riječ*, te da se ona onda treba pobrinuti za poštivanje donesenih odluka.<sup>92</sup>

### **Uloga starih osoba**

44. Briga o starima i bolesnima ima važnu ulogu u bratskomu životu, osobito u trenutku kao što je ovaj, kada se u nekim krajevima svijeta povećava broj posvećenih osoba koje su već u poodmaklim godinama. Usrdna pažnja koju one zaslužuju ne odgovara samo točno određenoj obvezi ljubavi i priznanja, nego je i izraz svijesti da njihovo svjedočenje veoma pomaže Crkvi i Ustanovama te da njihovo poslanje ostaje valjano i zasluzno, i onda kada su zbog dobi ili bolesti morali napustiti svoju specifičnu djelatnost. *Oni zacijelo imaju mnogo toga dati* zajednici u mudrosti i iskustvu, ako im se ona zna približiti s pažnjom i sposobnošću slušanja.

U stvari, apostolsko poslanje se, prije nego u djelovanju, sastoji u svjedočenju vlastitoga punoga posvećenja Gospodinovoj spasonosnoj volji, posvećenja koje se hrani na izvorima molitve i pokore. Prema tome ima mnogo načina na koje su stari pozvani da žive svoje zvanje: ustrajna molitva, strpljivo prihvaćanje vlastitog stanja, raspoloživost za službu duhovnoga vođe, isповjednika, vođe u molitvi.<sup>93</sup>

### **Na sliku apostolske zajednice**

45. Bratski život vrši temeljnu ulogu u duhovnom hodu posvećenih osoba, i za njihovu trajnu obnovu i za potpuno izvršenje njihova poslanja u svijetu: to se zaključuje iz teoloških motivacija koje mu stoje u osnovi, a obilno ga potvrđuje samo iskustvo. Stoga potičem posvećenike i posvećenice da ga sa zalaganjem njeguju, slijedeći primjer prvih kršćana u Jeruzalemu, koji su bili ustrajni u slušanju naučavanja Apostolâ, u zajedničkoj molitvi, u sudjelovanju u Euharistiji, u dijeljenju prirodnih dobara i milosti (usp. *Dj*

92 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *La vita fraterna in comunità Congregavit nos in unum Christi amor* (2. veljače 1994) 47-53; Città del Vaticano 1994., str. 58-64; *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 618: *Propositio* 19.

93 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOG ŽIVOTA, Instr. *La vita fraterna in comunità Congregavit nos in unum Christi amor* (2. veljače 1994) 68: Città del Vaticano 1994., str. 86-88; *Propositio* 21.

2,42-47). Potičem osobito redovnike, redovnice i članove Društava apostolskoga života da bez pridržaja žive uzajamnu ljubav, izražavajući je na načine sukladne naravi svake Ustanove, kako bi se svaka zajednica pokazala svjetlim znakom novoga Jeruzalema, "stana Božjeg među ljudima" (*Otk* 21,3).

Cijela Crkva, naime, mnogo računa na svjedočanstvo zajednica bogatih "radošću i Duhom Svetim" (*Dj* 13,52). Ona želi ukazati svijetu na primjer zajednica u kojima uzajamna pažnja pomaže da se prevlada samoća, saobraćanje potiče sve da se osjećaju suodgovornima, praštanje liječi rane, osnažujući u svakome nakanu zajedništva. U zajednicama toga tipa narav karizme upravlja snagama, podupire vjernost i usmjerava apostolski rad svih prema jedinomu poslanju. Da bi predstavila današnjem čovječanstvu svoje pravo lice, Crkvi su hitno potrebne slične bratske zajednice, koje samim svojim postojanjem predstavljaju prilog novoj evangelizaciji, jer stvarno pokazuju plodove "nove zapovijedi".

## Sentire cum Ecclesia

46. Velika zadaća je povjerena posvećenomu životu i u svjetlu nauka o Crkvi-zajednici, koji je tako bodro predložio Drugi vatikanski sabor. Od posvećenih osoba se traži da budu uistinu iskusne u zajedništvu i da prakticiraju njegovu duhovnost,<sup>94</sup> "kao svjedoci i tvorci onog projekta zajedništva koji stoji na samom vrhu povijesti čovjeka prema Bogu".<sup>95</sup> Smisao crkvenog zajedništva, razvijajući se u *duhovnost zajedništva*, promiče način mišljenja, govora i postupanja koji pomaže da Crkva raste u dubinu i u širinu. Život zajedništva, "naime, postaje znakom za svijet i privlačnom *snagom* koja privodi vjeri u Krista... Na taj se način zajednica otvara *poslanju*, ona sama postaje poslanjem", štoviše "*zajednica rada zajednicu*" i oblikuje se u biti kao *misionarska zajednica*".<sup>96</sup>

Kod utemeljiteljâ i utemeljiteljicâ se *pokazuje uvijek živim osjećaj za Crkvu*, koji se očituje u njihovu punom sudjelovanju u crkvenom životu u svim njegovim dimenzijama i u spremnoj poslušnosti Pastirima, osobito Rimskom Prvosvećeniku. Na tomu obzoru ljubavi prema Svetoj Crkvi, "stupu i potpornju istine" (*1 Tim* 3,15), lako se razumije odanost Franje Asiškoga "Gospodinu Papi",<sup>97</sup> djetinjsku smionost Katarine Sijenske prema onome koga ona naziva "slatkim Kristom na zemlji",<sup>98</sup> apostolska poslušnost i *sentire cum Ecclesia*<sup>99</sup> Igancija Loyole, radosno isповijedanje vjere Terezije od Isu-

94 Usp. *Propositio 28.*

95 KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Dokument *Vita e missione dei religiosi nella Chiesa, I. Religiosi e promozione umana* (12. kolovoza 1980) II, 24: *Ench. Vat.* 7,455.

96 IVAN PAVAO II., Posinodalna apostolska pobudnica *Christifideles laici* (30. prosinca 1988) 31-32: *AAS* 81(1989)451-452.

97 *Regula Bullata*, I, 1.

98 *Lettere* 109, 171, 196.

99 Usp. *Pravila* za ispravno osjećanje koje moramo imati u vojujućoj Crkvi koje stavlja na završetak knjige *Duhovne vježbe*, osobito *Pravilo* 13.

sa: "Kćerka sam Crkve".<sup>100</sup> Shvaća se i uzdah Terezije iz Lisieuxa: "U srcu Crkve, moje majke, bit će ljubav."<sup>101</sup> Takva svjedočanstva su reprezentativna za puno crkveno zajedništvo što su ga sveci i svetice, utemeljitelji i utemeljiteljice, dijelili u međusobno različitim i često veoma teškim epohama i okolnostima. To su primjeri na koje se posvećene osobe trebaju stalno pozivati, da bi se othrvali centrifugalnim i razornim pritiscima, koji su danas naročito aktivni.

Vid koji obilježava to crkveno zajedništvo je pristajanje dušom i srcem uz učiteljstvo biskupâ, koje trebaju iskreno živjeti i jasno svjedočiti pred Božjim narodom sve posvećene osobe, osobito one koje se bave teološkim istraživanjem i poučavanjem, u publikacijama, u katehezi, u uporabi sredstava društvenog priopćavanja.<sup>102</sup> Budući da posvećene osobe zauzimaju u Crkvi posebno mjesto, njihovo držanje u tom pogledu ima veliku važnost za cijeli Božji narod. Iz njihova svjedočanstva sinovske ljubavi vuče snagu i djelotvornost njihovo apostolsko djelovanje koje se, u okviru proročkog poslanja svih krštenih, općenito ospozobljava za zadaće posebne suradnje s hijerarhijskim redom.<sup>103</sup> Na taj način, bogatstvom svojih karizmi one daju naročit doprinos kako bi Crkva stalno sve dublje ostvarivala svoju narav sakramenta tjesnog sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijelog ljudskoga roda.<sup>104</sup>

### **Bratstvo u općoj Crkvi**

47. Posvećene osobe su pozvane da budu kvasac misionarskog zajedništva u općoj Crkvi po samoj činjenici što je Duh Sveti darovao mnogovrsne karizme odnosnim Ustanovama u vidu dobra cijelog mističnoga Tijela, čijoj izgradnji moraju služiti (usp. *I Kor* 12,4-11). Značajno je da je "bolji put" (*I Kor* 12,31), stvarnost "veća od svih" (*I Kor* 13,13), po Apostolovoj riječi, ljubav, koja usklađuje sve različitosti i svima ulijeva snagu uzajamne potpore u apostolskom poletu. Upravo tome teži *posebna veza zajedništva*, koju različiti oblici posvećenoga života i Društva apostolskoga života imaju s Petrovim nasljednikom u njegovoј službi jedinstva i misionarske univerzalnosti. Povijest duhovnosti bogato osvjetljuje tu vezu, pokazujući njezinu providnosnu zadaću jamstva kako vlastitog identiteta posvećenoga života tako i misionarskoga širenja Evanđelja. Snažno širenje evanđeoske poruke, kao i čvrsto ukorjenjenje Crkve u tolikim krajevima svijeta i kršćansko proljeće koje se danas primjećuje u mladim Crkvama, bili bi nezamislivi - kao što su primijetili sinodalni Oci - bez doprinosa tolikih Ustanova posvećenoga života i Društava apostolskoga života. Oni su tijekom stoljeća učvršćivali zajedništvo s Petrovim Nasljednicima, koji su u njima našli velikodušnu spremnost da se predaju poslanju s raspoloživošću koja je, po potrebi, znala ići do junaštva.

100 *Izreke*, br. 217.

101 *Manuscrits autobiographiques*, B, 3 v.

102 Usp. *Propositio* 30, A.

103 Usp. *RD* 15: *AAS* 76(1984)541-542.

104 *LG* 1.

Tako se javlja značajka univerzalnosti i zajedništva, koja je svojstvena Ustanovama posvećenoga života i Društvima apostolskoga života. Po dodatnom obilježju nadilaženja biskupijskih granica, koje je ukorijenjeno u njihovu posebnom odnosu s petrovskom službom, oni su i u službi suradnje između različitih partikularnih Crkava,<sup>105</sup> među kojima mogu uspješno promicati "razmjenu darova", pridonoseći inkulturaciji Evangelja koje treba da pročisti, vrednuje i usvoji bogatstva kultura svih naroda.<sup>106</sup> Procvat zvanja u posvećeni život u mlađim Crkvama i danas očituje svoju sposobnost da u katoličkom jedinstvu izrazi zahtjeve raznih naroda i kultura.

### **Posvećeni život i partikularna Crkva**

48. Značajna uloga pripada posvećenim osobama i *unutar partikularnih Crkava*. Polazeći od koncilskog nauka o Crkvi kao zajedništvu i tajni te o partikularnim Crkvama kao o dijelu Božjega naroda u kojima "uistinu postoji i djeluje jedna, sveta, katolička i apostolska Kristova Crkva",<sup>107</sup> taj vid je produbljen i kodificiran u raznim suslijednim dokumentima. U svjetlu tih tekstova vrlo jasno se javlja temeljna važnost koju poprima suradnja posvećenih osoba s Biskupima za skladan razvoj biskupijskog pastoralnog. Karizme posvećenoga života mogu mnogo pridonijeti izgradnji ljubavi u partikularnoj Crkvi.

Razni oblici u kojima se žive evandeoski savjeti su, naime, izraz i plod duhovnih darova koje su primili utemeljitelji i utemeljiteljice i, kao takvi, predstavljaju "iskustvo Duha, preneseno vlastitim učenicima da bi ga oni živjeli, čuvali, produbljivali i trajno razvijali u skladu s Kristovim Tijelom u vječnom rastu".<sup>108</sup> Vlastita narav svake Ustanove uključuje poseban stil posvećenja i apostolata, koji se nastoji učvrstiti u određenoj tradiciji koju karakteriziraju objektivni elementi.<sup>109</sup> Zbog toga Crkva vodi brigu da Ustanove rastu i da se razvijaju prema duhu utemeljiteljâ i utemeljiteljicâ i njihovim zdravim tradicijama.<sup>110</sup>

Stoga se pojedinim Ustanovama priznaje *pravedna autonomija*, zahvaljujući kojoj se oni mogu služiti vlastitom disciplinom i čuvati netaknutom svoju duhovnu i apostolsku baštinu. Zadaća je mjesnih Ordinarija da čuvaju i štite tu autonomiju.<sup>111</sup> Stoga se od biskupa tražilo da prihvate i cijene karizme posvećenoga života, dajući im prostora u planovima biskupijske pastve. Osobitu brigu treba da vode o Ustanovama biskupijskoga prava, koje su povjerene posebnoj brizi mjesnoga Biskupa. Biskupija koja bi ostala bez posvećenoga života, osim što bi izgubila tolike duhovne darove, prikladna

<sup>105</sup> KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, Pismo biskupima Katoličke crkve o nekim vidovima Crkve shvaćene kao zajedništvo *Communionis unio* (28. svibnja 1992) 16: AAS 85(1993)847-848.

<sup>106</sup> Usp. *LG* 13.

<sup>107</sup> *CD* 11.

<sup>108</sup> *MR* 11: AAS 70(1978)480.

<sup>109</sup> Usp. *ibid.*

<sup>110</sup> Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 576.

<sup>111</sup> Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 586; *MR* 13: AAS 70(1978)481-482.

mjesta za traženje Boga, specifične apostolske djelatnosti i pastoralne metodologije, izložila bi se opasnosti da bude vrlo oslabljena u onom misionarskom duhu koji je svojstven većini Ustanova.<sup>112</sup> Prema tome valja odgovoriti daru posvećenoga života, što ga Duh pobođuje u partikularnoj Crkvi, prihvatajući ga velikodušno sa zahvaljivanjem.

### **Plodno i uređeno crkveno zajedništvo**

49. Biskup je otac i pastir cijele partikularne Crkve. Na njega spada priznavanje i poštivanje pojedinih karizama, njihovo promicanje i koordiniranje. Stoga će u svojoj pastoralnoj ljubavi prihvatići karizmu posvećenoga života kao milost koja se ne odnosi samo na Ustanovu, nego koristi cijeloj Crkvi. Tako će nastojati podupirati i pomagati posvećene osobe, da bi se, u zajedništvu s Crkvom, otvorile duhovnim i pastoralnim perspektivama koje odgovaraju zahtjevima našega vremena, u vjernosti utemeljitelskom nadahnucu. Od svoje strane, osobe posvećenoga života neće propustiti velikodušno pružati svoju suradnju partikularnoj Crkvi prema vlastitim snagama i poštjući vlastitu karizmu, *djelujući u punom zajedništvu s Biskupom* u okviru evangelizacije, kateheze, života župâ.

Korisno je podsjetiti da se, u koordinaciji služenja općoj Crkvi sa služenjem partikularnoj Crkvi, Ustanove ne mogu pozivati na zakonitu autonomiju i na samo izuzeće, koje mnoge od njih uživaju,<sup>113</sup> kako bi opravdale izbore koji su stvarno u suprotnosti sa zahtjevima uređenog zajedništva koje postavlja zdrav crkveni život. Naprotiv, pastoralne pothvate posvećenih osoba treba odlučivati i ostvarivati na osnovi srdačnog i otvorenog dijaloga između Biskupâ i Poglavarâ raznih Ustanova. Posebna pažnja poklonjena od strane Biskupâ zvanju i poslanju Ustanovâ i poštivanje, od strane Ustanovâ, službe Biskupâ, sa spremnim prihvaćanjem njihovih konkretnih pastoralnih uputa za biskupijski život, predstavljaju dva tjesno povezana oblika one jedine crkvene ljubavi koja obvezuje sve na službu organiziranom - karizmatskom i ujedno hijerarhijski strukturiranom - zajedništvu cijelog Božjeg naroda.

### **Stalni dijalog potican ljubavlju**

50. Za promicanje uzajamnog poznавanja, što je nužni preduvjet djelotvorne suradnje posebno na pastoralnom području, veoma je prikladan *stalni dijalog* Poglavarâ i Poglavaricâ Ustanovâ posvećenoga života s Biskupima. Zahvaljujući tim uobičajenim kontaktima, Poglavari i Poglavarice će moći informirati Biskupe o apostolskim inicijativama koje namjeravaju pokrenuti u njihovim biskupijama, da bi postigli s njima nužne operativne sporazume. Na isti način, dobro je da se osobe delegirane od Konferencije viših Poglavora i Poglavarica pozivaju da prisustvuju skupštinama Bis-

112 Usp. AG 18.

113 Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 586 § 2; 591; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 412 § 2.

kupske konferencije i da se, obratno, delegati Biskupske konferencije šalju na Konferencije viših Poglavarova i Poglavarica, na način koji treba odrediti. U toj perspektivi bit će veoma korisno da se, tamo gdje ih još nema, uspostave i stave u funkciju, na nacionalnoj razini, *mješovite komisije Biskupâ i viših Poglavarova i Poglavarica*<sup>114</sup> koje treba da ispituju probleme od zajedničkog interesa. Boljem uzajamnom poznавању pridonijet će i uvršтавање teologije i duhovnosti posvećenoga života u plan teoloških studija biskupijskih svećenika, kao i predviđanje u formaciji posvećenih osoba primjerene obrade teologije partikularne Crkve i duhovnosti biskupijskoga klera.<sup>115</sup>

Utješno je konačno podsjetiti da, na Sinodi, nisu bili samo mnogobrojni interventi o nauku o zajedništvu nego je bilo veliko i zadovoljstvo zbog iskustva proživljenog dijaloga, u ozračju uzajamnog povjerenja i otvorenosti, između Biskupâ i nazočnih redovnika i redovnica. To je pobudilo želju da se "takvo duhovno iskustvo zajedništva i suradnje proširi na cijelu Crkvu" i nakon Sinode.<sup>116</sup> To je želja, koju usvajam, da u svima napreduje duh i duhovnost zajedništva.

## Bratstvo u podijeljenom i nepravednom svijetu

51. Crkva povjerava zajednicama posvećenoga života naročitu zadaću da omoguće rast duhovnosti zajedništva prije svega u vlastitoj sredini, a zatim u samoj crkvenoj zajednici i preko njezinih granica, trajno otvarajući ili ponovno otvarajući dijalog ljubavi, naročito tamo gdje današnji svijet razdiru etnička mržnja ili ubilačko ludilo. Smještene u različita društva našeg planeta - društva kroz koja često prolaze strasti i suprotni interesi, koja su željna jedinstva ali nisu sigurna kojim putevima krenuti - zajednice posvećenoga života, u kojima se susreću kao braća i sestre osobe različite dobi, jezikâ i kulturâ, postavljaju se kao *znanjek mogućeg dijaloga* i zajedništva sposobnog da uskladi različitosti.

Zajednice posvećenoga života su poslane da, svjedočanstvom svoga života, navješćuju vrijednost kršćanskoga bratstva i preobražavajući snagu Radosne Poruke,<sup>117</sup> koja priznaje sve kao sinove Božje i potiče na darivajući ljubav prema svima, posebno prema posljednjima. Te zajednice su mjesta nade i otkrića Blaženstava, mjestâ u kojima je ljubav, crpeći iz molitve, vrela zajedništva, pozvana da postane logikom života i izvorom radosti.

U ovo vrijeme koje karakterizira podizanje na svjetsku razinu problema i istodobno povratak idola nacionalizma, posebice međunarodne Ustanove imaju zadaću održavati i svjedočiti osjećaj zajedništva među narodima, rasama, kulturama. U ozračju bratstva podizanje problema na svjetsku razinu neće ugušiti partikularna bogatstva, niti će potvrđivanje jedne partikularnosti stvoriti sukob s drugima ili s jedinstvom. Međunarodne Ustanove mogu to

114 Usp. *Propositio 29, 4.*

115 Usp. *Propositio 49, B.*

116 *Propositio 54.*

117 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *La vita fraterna in comunità Congregavit nos in unum Christi amor* (2. veljače 1994) 56: Città del Vaticano 1994., str. 66.

činiti uspješno, budući da se one same moraju kreativno suočiti s izazovom inkulturacije i istodobno sačuvati svoj identitet.

### Zajedništvo među različitim Ustanovama

52. Crkveni osjećaj zajedništva podupire i hrani bratski duhovni odnos i uzajamnu suradnju različitim Ustanova posvećenoga života i Društava apostolskoga života. Osobe koje međusobno ujedinjuje zajednička obveza nasljeđovanja Krista i nadahnjuje isti Duh, ne mogu vidljivo ne očitovati, kao mladice istoga trsa, puninu Evandelja ljubavi. Sjećajući se duhovnoga prijateljstva, koje je često na zemlji vezalo različite utemeljitelje i utemeljiteljice, te osobe su, ostajući vjerne naravi vlastite Ustanove, pozvane da izraze primjerno bratstvo, koje bi bilo poticajem drugim crkvenim sastavnicama u svakodnevnom zalaganju za svjedočenje Evandelja.

Uvijek su aktualne riječi svetoga Bernarda, u odnosu na različite Redove: "Svima im se divim. Opsluživanjem pripadam jednomu od njih, ali ljubavlju svima. Svi imamo potrebu jedni za drugima: duhovno dobro koje ja nemam i ne posjedujem, primam od drugih...U tome progonstvu, Crkva je još u hodu i, ako mogu tako reći, pluralna: to je jedinstvena pluralnost i pluralno jedinstvo. I sve će naše različitosti, koje pokazuju bogatstvo Božjih darova, postojati u jedinoj Očevoj kući, koja uključuje toliko boravištâ. Sada postoji podjela milostî: tada će postojati razlikovanje slavâ. Jedinstvo se, kako ovdje tako i тамо, sastoji u istoj ljubavi."<sup>118</sup>

### Organi koordinacije

53. Značajan prilog zajedništvu mogu dati Konferencije viših Poglavarâ i Poglavarica i Konferencije Svjetovnih ustanova. Budući da ih je potaknuo i uredio Drugi vatikanski sabor<sup>119</sup> i suslijedni dokumenti,<sup>120</sup> glavna svrha tih organa je promicanje posvećenoga života uključenog u sastav crkvenog poslanja.

Po njima Ustanove izražavaju međusobno zajedništvo i traže sredstva za njegovo jačanje, poštujući i vrednujući specifičnosti raznih karizmi, u kojima se odražavaju tajna Crkve i mnogovrsna Božja mudrost.<sup>121</sup> Potičem Ustanove posvećenoga života da međusobno surađuju, posebice u onim zemljama u kojima, zbog posebnih poteškoća, može biti velika kušnja da se povuku u se, na štetu samoga posvećenog života i Crkve. Naprotiv, trebaju se uzajamno pomagati da se shvati Božji plan u sadašnjoj povjesnoj nevolji, kako bi se na nju bolje odgovorilo primjerenim apostolskim inicijativama.<sup>122</sup> Na tom obzoru zajedništva otvorenom izazovima našega vremena, neka Poglavari i Poglavarice, "djelujući u skladu s episkopatom", nastoje "koristiti djelo najboljih suradnika svake Ustanove i ponuditi usluge koje trebaju ne samo pomoći da

<sup>118</sup> *Apologia a Guglielmo di Saint Thierry*, IV, 8: PL 182, 903-904.

<sup>119</sup> Usp. PC 23.

<sup>120</sup> Usp. MR 21, 61: AAS 70(1978)486; 503-504; *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 708-709.

<sup>121</sup> Usp. PC 1; LG 46.

<sup>122</sup> Usp. GS 4.

se prevladaju eventualne granice, nego i stvarati vrstan stil formacije za posvećeni život".<sup>123</sup>

Potičem Konferencije viših Poglavarova i Poglavarica te Konferencije Svjetovnih ustanova da se pobrinu i za česte i redovite kontakte s Kongregacijom za Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života, kao očitovanje njihova zajedništva sa Svetom Stolicom. Treba održavati i aktivan odnos i pun povjerenja s Biskupskim konferencijama pojedinih Zemalja. U duhu dokumenta *Mutuae relationes*, bilo bi dobro da taj odnos poprimi stalan oblik, kako bi omogućio trajno i pravovremeno usklađivanje inicijativa koje postupno nastaju. Ako se sve to ostvari ustrajno i u duhu vjernoga pristajanja uz smjernice Učiteljstva, organi povezivanja i zajedništva će se pokazati naročito korisnima za iznalaženje rješenjâ koja treba da izbjegnu nerazumiјevanja i napetosti kako na teorijskoj tako i na praktičnoj razini;<sup>124</sup> na taj način će biti potpora ne samo rastu zajedništva između Ustanovâ posvećenoga života i Biskupâ, nego i odvijanju poslanja partikularnih Crkava.

### Zajedništvo i suradnja s laicima

54. Jedan od plodova nauka o Crkvi kao zajedništvu bio je, ovih godina, razumijevanje da njezini razni sastavni dijelovi mogu i trebaju ujediniti svoje snage, u suradnji i razmjeni darova, kako bi uspješnije sudjelovali u crkvenom poslanju. To pridonosi jasnijoj i potpunijoj slici same Crkve, osim što čini uspješnijim odgovor na velike izazove našega vremena, zahvaljujući zbornom doprinosu različitih darova.

Odnosi s laicima se, u slučaju monaških i kontemplativnih Ustanova, oblikuju kao pretežno duhovna veza, dok kod Ustanova angažiranih na obroncima apostolata prelaze i u oblike pastoralne suradnje. Zatim, članovi Svjetovnih ustanova, laici ili klerici, stupaju u odnos s drugim vjernicima u redovitim oblicima svakodnevнoga života. Danas su mnoge Ustanove, često poradi novih situacija, došle do uvjerenja da se *njihova karizma može dijeliti i s laicima*. Stoga se ovi pozivaju da sudjeluju mnogo intenzivnije u duhovnosti i u poslanju same Ustanove. Može se reći da je, na tragu povijesnih iskustava, kao što je iskustvo Svjetovnih redova ili Trećih redova, započelo novo poglavljje, bogato nadom, u povijesti odnosâ između posvećenih osoba i laikata.

### Za obnovljeni duhovni i apostolski dinamizam

55. Ti novi pravci zajedništva i suradnje zaslužuju zbog više razloga da budu poticanii. Iz njih će naime moći proizići, prije svega, zračenje žive duhovnosti izvan granica Ustanove, koja će tako računati na nove snage, i zato da bi osigurala Crkvi kontinuitet stanovitih svojih tipičnih oblika služenja. Zatim, druga pozitivna posljedica moći će biti olakšana intenzivnija

123 IVAN PAVAO II., Poruka XIV. skupštini Konferencije redovnika Brazila (11. srpnja 1986) 4: *Insegnamenti IX/2(1986)237; usp. Propositio 31.*

124 Usp. MS 63; 65: AAS 70(1978)504-505.

suradnja između posvećenih osoba i laika u pogledu poslanja: pobuđeni primjerima svetosti posvećenih osoba, laici će biti uvedeni u izravno iskustvo duha evanđeoskih savjeta, i to će im biti poticaj da žive i da svjedoče duh Blaženstava, u vidu preobrazbe svijeta prema Božjemu Srcu.<sup>125</sup>

Sudjelovanje laikâ nerijetko donosi neočekivana i plodna produbljenja nekih vidova karizme, ponovno oživljajući njezino duhovnije tumačenje i potičući da se iz nje izvuku upute za nove apostolske dinamizme. U kakvoj god djelatnosti ili službi bile angažirane, posvećene osobe će se, dakle, sjetiti da moraju biti prije svega iskusni vođe duhovnoga života, i njegovat će u toj perspektivi "najdragocjeniji talent: duh"<sup>126</sup>. Od svoje strane laici trebaju pružiti redovničkim obiteljima dragocjeni doprinos svoje svjetovnosti i svoje specifične službe.

### **Laici dragovoljci i pridruženi**

56. Značajan izraz laičkog sudjelovanja u bogatstvima posvećenoga života je pristajanje vjernika laika uz razne Ustanove u novom obliku takozvanih pridruženih članova ili, prema zahtjevima koji postoje u nekim kulturnim sredinama, osoba koje, tijekom određenog vremenskog razdoblja, dijele zajedničarski život, a naročito kontemplativno ili apostolsko posvećenje Ustanove, naravno, uvijek tako da zbog toga ne trpi identitet njezina unutarnjeg života.<sup>127</sup>

Valja okružiti velikim poštovanjem dragovoljstvo koje doseže bogatstvo posvećenoga života; treba međutim voditi računa o njegovoј formaciji, kako bi dragovoljci, osim sposobnosti, uvijek imali duboku nadnaravnu motivaciju u svojim nakanama i živi zajedničarski i crkveni osjećaj u svojim planovima.<sup>128</sup> Treba zatim imati na umu da inicijative u koje bi bili laici uključeni i na razini odlučivanja, da bi bile smatrane djelom određene Ustanove, moraju težiti za njezinim ciljevima i biti ostvarene pod njezinom odgovornošću. Stoga, ako laici preuzimaju njihovo vodstvo, oni će za to vođenje odgovarati nadležnim Poglavarima i Poglavaricama. Uputno je da se sve to razmotri i regulira posebnim uputama pojedinih Ustanova, odobrenim od Više Vlasti, u kojima treba predvidjeti odgovarajuće nadležnosti same Ustanove, zajednicâ, pridruženih članova ili dragovoljaca.

Posvećene osobe, što ih šalju njihovi Poglavar i Poglavarice i kojima ostaju podložne, mogu sudjelovati sa *specifičnim oblicima suradnje u laičkim inicijativama*, osobito u organizacijama i institucijama koje se bave isključenjem iz društva i imaju cilj da se ublaži ljudska patnja. Takva suradnja, ako je pokreće i podupire jasan i snažan kršćanski identitet i ako poštuje vlastitu narav posvećenoga života, može učiniti da zablista rasvjetljujuća snaga Evandelja u najmračnijim situacijama ljudske egzistencije.

Ovih godina nemali broj posvećenih osoba je ušao u neki od *crkvenih pokreta* koji su se razvili u naše vrijeme. Takva iskustva su za zainteresirane

125 Usp. *LG*, 31.

126 S. ANTONIO M. ZACCARIA, *Scritti. Sermone II*, Roma 1975, str. 129.

127 Usp. *Propositio*, 33 A i C.

128 Usp. *Propositio* 33, B.

općenito blagodat, osobito na razini duhovne obnove. Ipak se ne može nije-  
kat da to, u nekim slučajevima, rađa nevolje i zbumjenost na osobnoj i  
zajedničarskoj razini, osobito kada ta iskustva ulaze u sukob sa zahtjevima  
zajedničkoga života i duhovnosti Ustanove. Stoga će trebati voditi računa da  
se pristajanje uz crkvene pokrete događa u poštivanju karizme i discipline  
vlastite Ustanove,<sup>129</sup> uz suglasnost Poglavarâ i Poglavaricâ i u punoj ras-  
položivosti da se odluke prihvate.

### **Dostojanstvo i uloga posvećene žene**

57. Crkva u potpunosti pokazuje svoje duhovno bogatstvo kada, prevladavši diskriminacije, kao pravi blagoslov prihvata darove koje je Bog izlio bilo u muževe ili u žene, vrednujući sve u njihovu jednakom dostojanstvu. Posvećene žene su pozvane na posvećenost način da budu, po svom u punini i s radošću življrenom posvećenju, znak *Božje nježnosti prema ljudskomu rodu* i naročito svjedočanstvo tajne Crkve koja je djevica, zaručnica i majka.<sup>130</sup> Takvo njihovo poslanje očitovalo se na Sinodi, na kojoj su mnoge sudjelovale, te imale mogućnost kazati svoje mišljenje, koje je bilo saslušano i cijenjeno. Zahvaljujući i njihovim prilozima pojatile su se korisne upute za život Crkve i za njezinu evangelizacijsko poslanje. Svakako, ne može se ne priznati utemeljenost mnogih zahtjeva koji se odnose na položaj žene na različitim društvenim i crkvenim područjima. Jednako je nužno naglasiti da nova ženska svijest pomaže i muževima da preispitaju svoje mentalne obrasce, svoj način samorazumijevanja, smještanja sebe u povijest i njezina tumačenja, organiziranja društvenog, političkog, gospodarskog, vjerskog, crkvenog života.

Crkva, koja je od Krista primila poruku oslobođenja, ima poslanje da je proročki proširi, promičući način mišljenja i ponašanja koji su sukladni Gospodinovim nakanama. U tome kontekstu posvećena žena, polazeći od svoga iskustva Crkve i žene u Crkvi, može pridonijeti uklanjanju stanovitih jednostavnih gledanja, koja ne pokazuju puno priznavanje njezina dostojanstva, njezina specifičnog prinosa životu i pastoralnom i misionarskom djelovanju Crkve. Zbog toga je opravdano da posvećena žena teži za tim da budu bolje priznati njezin identitet, njezina sposobnost, njezino poslanje, njezina odgovornost i u crkvenoj svijesti i u svakodnevnom životu.

Ni budućnost nove evangelizacije, kao uostalom i svih drugih oblika misionarskog djelovanja, nije zamisliva bez obnovljenog doprinosu ženâ, posebno posvećenih žena.

### **Nove perspektive nazočnosti i djelovanja**

58. Prema tome, treba hitno poduzeti neke konkretnе korake, polazeći od toga da se ženama otvorи prostor sudjelovanja u raznim sektorima i na svim

129 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *La vita fraterna in comunità Congregavit nos in unum Christi amor* (2. veljače 1994), 62; Città del Vaticano 1994, str. 75-77; Instr. *Potissimum institutioni* (2. veljače 1990) 92-93; AAS 82(1990)123-124.

130 Usp. *Propositio* 9, A.

razinama, pa i u postupcima donošenja odlukâ, posebice u onome što se odnosi na njih.

Nužno je također da formacija posvećenih žena, ne manje od formacije muževa, bude primjerena novim zahtjevima i predviđi dostatno vrijeme i valjane institucionalne pogodnosti za sistematsko obrazovanje, prošireno na sva područja, od teološko-pastoralnog do profesionalnog. Pastoralna i katehetska formacija, uvijek važna, poprima naročit značaj u vidu nove evangelizacije, koja zahtijeva od žena nove oblike sudjelovanja.

Može se smatrati da će produbljenje formacije, koje pomaže posvećenoj ženi da bolje shvati vlastite darove, poticati nužnu uzajamnost unutar Crkve. I na području teološkog, kulturnog i duhovnog razmišljanja mnogo se očekuje od genija žene u onome što se odnosi ne samo na specifičnost ženskog posvećenog života, nego i na razumijevanje vjere u svim njezinim izražajima. Koliko u tomu pogledu duguje povijest duhovnosti sveticama poput Terezije od Isusa i Katarine Sijenske, prvih dviju žena odlikovanih naslovom Naučitelja Crkve, i tolikih drugih mističarki s obzirom na ono što se odnosi na istraživanje tajne Boga i analizu njegova djelovanja u vjerniku! Crkva uvelike računa na posvećene žene u pogledu izvornog doprinosu u promicanju nauka, običajâ, samog obiteljskog i društvenog života, posebice u onome što se odnosi na dostojanstvo žene i na poštivanje ljudskoga života.<sup>131</sup> Jer, "žene imaju jedinstven i možda odlučujući prostor za mišljenje i djelovanje: one trebaju biti promicateljice 'novog feminizma' koji će, ne upadajući u napast da tjera 'maskulističke' uzore, znati prepoznati i izraziti pravi ženski genij u svim oblicima građanskog suživota, nastojeći prevladati svaki oblik diskriminacije, nasilja i izrabljivanja".<sup>132</sup>

Postoji razlog za nadu da će iz dubljeg prepoznavanja poslanja žene ženski posvećeni život postati svjesniji vlastite uloge i izvući povećano predanje stvari Božjega kraljevstva. To će se moći pretvoriti u mnogovrsna djela, kao što su preuzimanje obveze za evangelizaciju, odgojna djelatnost, sudjelovanje u formaciji budućih svećenika i posvećenih osoba, animiranje kršćanske zajednice, duhovno praćenje, promicanje temeljnih dobara života i mira. Posvećenim ženama i njihovoj izvanrednoj sposobnosti predanja izražavam još jednom zadivljeno priznanje cijele Crkve, koja ih podupire da bi živjele svoje zvanje u punini i s radošću i kako bi se osjećale pozvanima na visoku zadaću da pomažu formirati današnju ženu.

## **II. NEPREKIDNOST U DJELU DUHA SVETOGA: VJERNOST U NOVOSTI**

### **Monahinje od klauzure**

59. Naročitu pažnju zaslužuju ženski monaški život i klauzura monahiњa, zbog veoma visokog poštivanja što ga kršćanska zajednica gaji prema toj vrsti života, znaku *isključivog sjedinjenja Crkve-Zaručnice sa svojim Gospo-*

131 Usp. *Propositio 9.*

132 IVAN PAVAO II., Enc. *Evangelium vitae* (25. ožujka 1995) 99: AAS 87(1995)514.

*dinom*, nadasve ljubljenim. Doista, život monahinja od klauzure, zauzetih poglavito molitvom, askezom i gorljivim napretkom duhovnoga života, "nije drugo do težnja prema nebeskomu Jeruzalemu, anticipacija eshatološke Crkve, postojane u posjedovanju i kontemplaciji Boga".<sup>133</sup> U svjetlu tog zvanja i crkvenog poslanja, klauzura odgovara zahtjevu, primjećenu kao prvotnom, *biti s Gospodinom*. Birajući ograđeni prostor kao mjesto života, klauzuralne monahinje sudjeluju u Kristovu uništenju, po radikalnom siromaštvu koje se izražava u odricanju ne samo svih stvari, nego i "prostora", kontakata, tolikih stvorenih dobara. Taj posebni način darivanja "tijela" osjetnije ih uvodi u euharistijsku tajnu. One se žrtvuju s Isusom za spasenje svijeta. Njihov prinos, osim vida žrtve i ispaštanja, poprima i vid zahvaljivanja Ocu, sudjelovanjem u zahvaljivanju ljubljenomu Sinu.

Ukorijenjena u tu duhovnu težnju, klauzura nije samo asketsko sredstvo goleme vrijednosti, nego *jedan način življenja Kristove Pashe*.<sup>134</sup> Od iskustva "smrti" ona postaje preobiljem "života", pokazujući se radosnim navještajem i proročkom anticipacijom otvorene mogućnosti svakoj osobi i cijelomu čovječanstvu da živi jedino za Boga, u Kristu Isusu (usp. *Rim* 6,11). Klauzura dakle budi onu *celiju srca* u kojoj je svatko pozvan da živi sjedinjenje s Gospodinom. Prihvaćena kao dar i izabrana kao odgovor ljubavi, ona je mjesto duhovnog zajedništva s Bogom i s braćom i sestrama, gdje ograničenje prostora i kontakata djeluje u korist pounutrašnjenja evanđeoskih vrijednosti (usp. *Iv* 13,34; *Mt* 5,3,8).

Klauzuralne zajednice, postavljene kao grad na gori i svjetiljke na svi-jećnjaku (usp. *Mt* 5,14-15), iako u jednostavnosti svoga života, *na vidljiv način prikazuju cilj prema kojemu hodi cijela crkvena zajednica koja, "žestoka u djelovanju i predana kontemplaciji"*,<sup>135</sup> napreduje na putevima vremena s pogledom uprtim na buduću rekapitulaciju svega u Kristu, kada će se Crkva "pojaviti sa svojim Zaručnikom zaodjenuta slavom (usp. *Kol* 3,1-4)",<sup>136</sup> i Krist "preda - pošto uništi svako Poglavarstvo, svaku Vlast i Moć - kraljevstvo Bogu, Ocu...da bude Bog sve u svemu" (*I Kor* 15,24.28).

Tim je predragim sestrama, dakle, namijenjeno moje priznanje s ohra-brenjem da ostanu vjerne životu u klauzuri prema vlastitoj karizmi. Zahvaljujući njihovu primjeru, ova vrsta života nastavlja bilježiti brojna zvanja, privučena radikalnošću "zaručničke" egzistencije, potpuno posvećene Bogu u kontemplaciji. Kao izraz čiste ljubavi koja vrijedi više od svakoga djela, kontemplativni život razvija izvanrednu apostolsku i misionarsku djelotvornost.<sup>137</sup>

Sinodalni Oci su dali visoku ocjenu vrijednosti klauzure, uzimajući istodobno na ispitivanje zahtjeve postavljene tu i tamo u odnosu na njezinu konkretnu disciplinu. Upute Sinode o tome predmetu i, posebice, želja da se

133 KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Instr. o kontemplativnomu životu i klauzuri monahinja *Venite seorsum* (15. kolovoza 1969) V: *AAS* 61(1969)685.

134 Usp. *ibid.*,I: *AAS* 61(1969)674.

135 *SC* 2.

136 *LG* 6.

137 Usp. Sv. IVAN OD KRIŽA, *Cantico espiritual*, estr. 29,1.

dadne veća odgovornost Višim Poglavaricama u predmetu dokidanja klaузure zbog opravdanog i teškog razloga<sup>138</sup> bit će predmet organiziranog razmatranja, na črti već ostvarenog hoda obnove, počevši od Drugoga vatikanskog sabora.<sup>139</sup> Na taj način će klaузura u svojim raznim oblicima i stupnjevima - od papinske i konstitucionalne klaузure do klaузure monaških samostana - bolje odgovarati različitosti kontemplativnih Ustanova i tradicijā monaških samostana.

Kao što je istaknula sama Sinoda, treba osim toga unapređivati Udruženja i Federacije među monaškim samostanima, koje su već preporučili Pio XII i Drugi vatikanski sabor,<sup>140</sup> osobito gdje ne postoje drugi uspješni oblici koordinacije i pomoći, kako bi se čuvale i promicale vrijednosti kontemplativnoga života. Ne dirajući u opravdanu autonomiju monaških samostana, takvi organi mogu doista pružiti valjanu potporu za primjereni rješavanje zajedničkih problema, kao što su odgovarajuća obnova, kako početna tako i trajna formacija, uzajamna gospodarska potpora i reorganizacija samih samostana.

### **Redovnička braća**

60. Prema tradicionalnom nauku Crkve, posvećeni život po svojoj naravi nije ni laički ni klerički,<sup>141</sup> i zbog toga "laičko posvećenje", kako muško tako i žensko, tvori u sebi potpun stalež zavjetovanja evanđeoskih savjeta.<sup>142</sup> Ono stoga ima, kako za osobu tako i za Crkvu, vlastitu vrijednost, neovisno o svetoj službi.

Na črti naučavanja Drugoga vatikanskog sabora,<sup>143</sup> Sinoda je izrazila veliko poštivanje za taj tip posvećenoga života u kojem redovnička braća obavljaju, u zajednici i izvan nje, različite i dragocjene službe, sudjelujući tako u poslanju proglašavanja Evandelja i njegova svjedočenja s ljubavlju u svakodnevnom životu. Uistinu, neke od tih službi mogu se smatrati *crkvenim službama*, povjerenim od zakonite vlasti. To zahtijeva prikladnu i potpunu formaciju: ljudsku, duhovnu, teološku, pastoralnu i profesionalnu.

Prema važećoj terminologiji, Ustanove koje, po određenju utemeljitelja ili snagom zakonite tradicije, imaju karakter i ciljeve koji ne uključuju vršenje svetoga Reda, nazvane su "Laičkim ustanovama".<sup>144</sup> Ipak je na Sinodi pokazano da ta terminologija ne izražava primjereni posebnu narav zvanja članova takvih redovničkih Ustanova. Iako obavljaju mnoge službe koje su zajedničke i vjernicima laicima, oni to doista čine sa svojim identitetom

138 Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 667 § 4; *Propositio* 22, 4.

139 Usp. ES II, 30-31: AAS 58(1966)780; PC 7 i 16; KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Instr. o kontemplativnomu životu i klauzuri monahinja *Venite seorsum* (15. kolovoza 1969) VI: AAS 61(1969)686.

140 Usp. Pio XII., Ap. konst. *Sponsa Christi* (21. studenoga 1950) VII: AAS 43(1951)18-19; PC 22.

141 Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 588 § 1.

142 Usp. PC 10.

143 Usp. *ibid.*, 8; 10.

144 *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 588 § 3; usp. PC 10.

posvećenih osoba i tako izražavaju duh posvemašnjega dara Kristu i Crkvi, prema svojoj posebnoj karizmi.

Zbog toga razloga su sinodalni Oci, da bi izbjegli svaku dvosmislenost i zbrku sa svjetovnom naravi vjernika laika,<sup>145</sup> htjeli predložiti naslov *Redovničke ustanove Braće*.<sup>146</sup> Prijedlog je značajan prije svega ako se ima u vidu da naslov brata doziva u pamet bogatu duhovnost. "Ti redovnici su pozvani da budu Kristova braća, duboko sjedinjeni s Njim 'prvorodenim među mnogom braćom' (*Rim* 8,29); braća međusobno, u uzajamnoj ljubavi i suradnji u istoj službi dobra u Crkvi; braća svakoga čovjeka u svjedočanstvu ljubavi Kristove prema svima, osobito prema najmanjima, najpotrebitijima; braća za jedno veće bratstvo u Crkvi."<sup>147</sup> Živeći na poseban način taj vid kršćanskoga i istodobno posvećenoga života, "redovnička braća" uspješno podsjećaju same redovničke svećenike na temeljnu dimenziju bratstva u Kristu, koje treba živjeti međusobno i sa svakim mužem i ženom, i svima proglašavaju Gospodinovu riječ: "I vi ste svi braća" (*Mt* 23,8).

U tim Redovničkim ustanovama Braće ništa ne prijeći, ako je to tako odredio Generalni kapitul, da neki članovi prime svete Redove za svećeničku službu redovničke zajednice.<sup>148</sup> Ipak Drugi vatikanski sabor ne daje nikakvo ohrabrenje u tome smislu, upravo zato što želi da Ustanove Braće ostanu vjerne svome zvanju i poslanju. To vrijedi i u pogledu pristupa službi Poglavaru, smatrajući da ona na osobit način odražava narav same Ustanove.

Različito je zvanje braće u onim Ustanovama koje se zovu "kleričke", jer, prema planu utemeljitelja ili snagom zakonite tradicije, predviđaju vršenje svetoga Reda, njima upravljuju klerici i kao takve ih priznaje vlast Crkve.<sup>149</sup> U tim ustanovama sveta služba je konstitutivna za samu karizmu i određuje njezinu narav, svrhu, duh. Prisutnost braće predstavlja diferencirano sudjelovanje u poslanju Ustanove, sa službama koje se obavljaju kako unutar zajednica tako i u apostolskim djelima, u suradnji s onima koji vrše svećeničku službu.

## **Mješovite ustanove**

61. Neke redovničke ustanove, koje su se u izvornom planu utemeljiteljâ oblikovale kao bratstva, u kojima su svi članovi - svećenici i nesvećenici - smatrani međusobno jednakima, tijekom vremena su promijenile izgled. Te Ustanove, zvane "mješovite", trebaju, na osnovi produbljenja vlastite karizme utemeljenja, procijentiti je li uputno i moguće vratiti se izvornom nadahnuću.

Sinodalni Oci su izrazili želju da se u tim Ustanovama svim redovnicima prizna jednakost pravâ i obvezâ, izuzevši one koji proizlaze iz svetoga Reda.<sup>150</sup> Da bi se ispitali i riješili problemi povezani s tim predmetom, usta-

<sup>145</sup> Usp. *LC* 31.

<sup>146</sup> Usp. *Propositio* 8.

<sup>147</sup> IVAN PAVAO II., Nagovor na gen. audijenciji (22. veljače 1995) 6: *L'Osservatore Romano* 23. veljače 1995, str. 4.

<sup>148</sup> Usp. *PC* 10.

<sup>149</sup> Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 588 § 2.

<sup>150</sup> Usp. *Propositio*, 10; *PC* 15.

novljena je za to određena komisija, čije zaključke treba pričekati, kako bi se zatim izvršili odgovarajući izbori, prema čemu će biti pouzdano odlučeno.

### **Novi oblici evanđeoskoga života**

62. Duh, koji je u različitim razdobljima pobudio brojne oblike posvećenoga života, ne prestaje pomagati Crkvi, bilo podržavajući u već postojećim Ustanovama zauzetost oko obnove u vjernosti izvornoj karizmi, bilo dijeleći nove karizme muževima i ženama našega vremena, kako bi podigli institucije koje odgovaraju današnjim izazovima. Znak te božanske intervencije su tako zvana *nova Uteteljenja*, s obilježjima na neki način izvornim u odnosu na tradicionalna.

Izvornost novih zajednica se često sastoji u činjenici da je riječ o skupinama sastavljenim od muževa i žena, od klerika i laika, od oženjenih i neoženjenih, koji slijede naročit stil života, ponekad nadahnut jednim ili drugim tradicionalnim oblikom ili prilagođen zahtjevima današnjeg društva. I njihovo se preuzimanje evanđeoskoga života izražava u raznim oblicima, dok se, kao opće usmjerenje, očituje intenzivna težnja zajedničarskomu životu, siromaštvu i molitvi. U upravi sudjeluju klerici i laici, na osnovi njihovih kompetencija, a apostolski cilj se otvara zahtjevima nove evangelizacije.

Ako se, s jedne strane, treba radovati zbog djelovanja Duha, s druge je strane nužno pristupiti *raspoznavanju karizmi*. Da bi se moglo govoriti o posvećenomu životu, osnovno je načelo da se specifične crte novih zajednica i oblika života pokažu utemeljenima na bitnim elementima, teološkim i kanonskim, koji su svojstveni posvećenomu životu.<sup>151</sup> To raspoznavanje je nužno na razini bilo mjesnoj bilo općoj, sa svrhom da se pokaže zajednička poslušnost jedinomu Duhu. U biskupijama Biskup treba ispitati svjedočanstvo života i pravovjernost utemeljiteljâ i utemeljiteljicâ takvih zajednica, njihovu duhovnost, crkvenost u izvršenju njihova poslanja, metode formacije i načine inkorporacije u zajednicu; treba da razborito prosudi eventualne slabosti, strpljivo čekajući sravnjivanje plodova (usp. *Mt 7,16*), da bi mogao priznati vjerodostojnost karizme.<sup>152</sup> Posebno se od njega traži da utvrdi, prema jasnim kriterijima, prikladnost onih koji u tim zajednicama traže da prisupe svetim Redovima.<sup>153</sup>

Snagom istoga načela raspoznavanja, u specifičnu kategoriju posvećenoga života ne mogu biti uvršteni oni, makar i hvale vrijedni oblici obvezâ koje neki kršćanski supružnici preuzimaju u crkvenim udruženjima ili pokretima, kada, u namjeri da svoju ljubav, "kao već posvećenu" u sakramantu ženidbe,<sup>154</sup> dovedu do savršenstva djetotvorne ljubavi, zavjetom potvrđuju dužnost čistoće svojstvene bračnomu životu i, ne zanemarujući svoje dužnosti prema djeci, zavjetuju siromaštvo i poslušnost.<sup>155</sup> Nužno točno

151 Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 573; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, kan. 410.

152 Usp. *Propositio 13, B.*

153 Usp. *Propositio 13, C.*

154 Usp. *GS 48.*

155 Usp. *Propositio 13, A.*

određenje naravi takvog iskustva ne ide za tim da podcijeni taj naročiti hod posvećenja, kojemu zacijelo nije strano djelovanje Duha Svetoga, bezgranično bogatog u svojim darovima i u svojim nadahnucima.

Pred tolikim bogatstvom darova i obnavljajućih poticaja, čini se uputnim *stvoriti Komisiju za pitanja koja se odnose na nove oblike posvećenoga života*, kako bi se utvrdili kriteriji vjerodostojnosti, korisni za razmatranje i odluke.<sup>156</sup> Među drugim zadaćama ta će Komisija morati procijeniti, u svjetlu iskustva ovih posljednjih desetljeća, koje nove oblike posvećenja crkvena vlast može, s pastoralnom razboritošću i na opću korist, službeno priznati i predložiti vjernicima željnim savršenijega kršćanskog života.

Ova nova udruženja evanđeoskoga života *nisu alternative* prethodnim institucijama, koje i dalje zauzimaju odlično mjesto koje im je dodijelila tradicija. I novi oblici su dar Duha, kako bi Crkva slijedila svoga Gospodina u vječnom poletu velikodušnosti, pozorna na Božje pozive koji se objavljaju po znakovima vremena. Tako se ona predstavlja svijetu šarolika u oblicima svetosti i službi, kao "znak i sredstvo tjesnog sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda".<sup>157</sup> Stare Ustanove, od kojih su mnoge prošle rešeto veoma teškim kušnjem, hrabro podnošenih tijekom stoljećâ, mogu se obogatiti ulazeći u dijalog i razmjenjujući darove s utemeljenjima koja izlaze na svjetlo dana u ovo naše vrijeme.

Na taj način snaga različitih institucija posvećenoga života, od najstarijih do najnovijih, kao i život novih zajednica, hranit će vjernost Duhu Svetomu, koji je načelo zajedništva i vječne novine života.

### III. GLEDAJUĆI PREMA BUDUĆNOSTI

#### Poteškoće i perspektive

63. Sadašnje društvene promjene i smanjenje broja zvanjâ muče posvećeni život u nekim krajevima svijeta. Apostolska djela mnogih Ustanova i sama njihova prisutnost u nekim mjesnim Crkvama dovedeni su u opasnost. Kao što se već dogodilo više puta u povijesti, ima čak Ustanova kojima prijeti opasnost da iščeznu. Opća Crkva je vrlo zahvalna za veliki doprinos što su ga one svjedočenjem i služenjem pružile njezinoj izgradnji.<sup>158</sup> Današnje teškoće ne umanjuju njihove zasluge i plodove koji su sazreli zahvaljujući njihovim naporima.

Za ostale Ustanove postavlja se prije problem reorganizacije djelâ. Ta zadaća, koja nije laka i nerijetko je bolna, zahtijeva proučavanje i rasuđivanje, u svjetlu nekih kriterija. Treba, na primjer, sačuvati smisao vlastite karizme, promicati bratski život, paziti na potrebe kako opće tako i partikularne Crkve, baviti se onim što svijet zanemaruje, velikodušno i smjelo od-

156 Usp. *Propositio 13*, B.

157 *LG 1.*

158 Usp. *Propositio 24*.

govoriti, makar i vrlo neznatnim intervencijama, na nova siromaštva, posebno u najnapuštenijim mjestima.<sup>159</sup>

Različite poteškoće, koje proizlaze iz smanjenja osoblja i iniciativâ, *ne smiju ni na koji način utjecati na to da se izgubi pouzdanje u evanđeosku snagu posvećenoga života*, koji će uvijek biti aktualan i djelatan u Crkvi. Ako pojedine Ustanove nemaju povlasticu neprolaznosti, posvećeni život će i dalje među vjernicima podržavati odgovor ljubavi prema Bogu i prema braći. Zbog toga je nužno razlikovati *povijesni događaj* određene Ustanove ili bilo kojega oblika posvećenoga života od *crkvenog poslanja* posvećenoga života kao takvoga. Prvo se može mijenjati s promjenom okolnosti, drugo je određeno da opstane.

To je točno i za posvećeni život kontemplativnoga tipa, kao i za onaj koji je predan apostolskim djelima. U svojoj cjelokupnosti, pod uvijek novim djelovanjem Duha, on je određen da nastavi opstojati kao svjetlo svjedočanstvo nerazrješivog jedinstva ljubavi prema Bogu i ljubavi prema bližnjemu, kao živi spomen plodnosti, i ljudske i društvene, ljubavi prema Bogu. S novim okolnostima oskudice treba se stoga suočiti s ozbiljnošću onoga koji zna da se od svakoga traži *ne toliko uspjeh, koliko obveza vjernosti*. Ono što treba apsolutno izbjegavati jest pravi poraz posvećenoga života, koji se ne sastoji u brojnom opadanju, nego u nedostatku duhovnog pristajanja uz Gospodina i uz vlastito zvanje i poslanje. Vjerno ustrajući u njemu, isповijeda se naprotiv, s velikom uspješnošću i pred svijetom, vlastito čvrsto pouzdanje u Gospodina povijesti, u čijim rukama su vrijeme i sudbine osobâ, institucijâ, narodâ, pa prema tome i povijesna ostvarenja njegovih darova. Bolne krizne situacije potiču posvećene osobe da hrabro proglaše vjeru u smrt i uskrsnuće Krista, kako bi postale vidljivim znakom prijelaza iz smrti u život.

### **Novi polet pastoralna zvanja**

64. Poslanje posvećenoga života i životnost Ustanova ovise, zacijelo, o obvezi vjernosti kojom posvećene osobe odgovaraju na svoje zvanje, ali imaju budućnost u onoj mjeri u kojoj *drugi muževi i žene velikodušno prihvataju Gospodinov poziv*. Problem zvanja je pravi izazov, koji proziva izravno Ustanove, ali upliće cijelu Crkvu. Na području pastoralna zvanja troše se velike duhovne i materijalne snage, ali rezultati uvijek ne odgovaraju očekivanjima i naporima. Tako se događa da zvanja u posvećeni život cvatu u mladim Crkvama i onima koje su bile progonjene od strane totalitarnih režima, ali nedostaju u zemljama tradicionalno bogatim i misionarskim zvanjima.

Ova teška situacija dovodi u kušnju posvećene osobe koje se ponekad pitaju: jesmo li možda izgubili sposobnost da privučemo nova zvanja? Potrebno je imati pouzdanje u Gospodina Isusa, koji i dalje poziva da ga se nasljeđuje, i osloniti se na Duha Svetoga, stvoritelja i nadahnitelja karizmi posvećenoga života. Dok se dakle radujemo djelovanju Duha, koji pomlađuje

159 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGLA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *La vita fraterna in comunità Congregavit nos in unum Christi amor* (2. veljače 1994) 67: Città del Vaticano 1994, str. 85-86.

Kristovu Zaručnicu pomažući da posvećeni život cvate u mnogim narodima, ustrajnu molitvu moramo upraviti Gospodaru žetve, da pošalje radnikâ u svoju Crkvu, kako bi se ona suočila sa zahtjevima nove evangelizacije (usp. *Mt 9,37-38*). Osim promicanja molitve za zvanja, hitno se valja zalažati, s izričitim navještajem i primjerenom katehezom, za promicanje u pozvanima na posvećeni život onoga slobodnog, spremnog i velikodušnog odgovora koji čini da milost zvanja djeluje.

Isusov poziv: "Dodite i vidjet ćete" (*Iv 1,39*) još i danas je *zlatno pravilo* pastoralna zvana. On ide za tim da, na primjeru utemeljiteljâ i utemeljiteljicâ, prikaže *draž osobe Gospodina Isusa* i ljepotu potpunog darivanja sama sebe stvari Evandelja. Prva zadaća svih posvećenika i posvećenica je dakle hrabro predložiti, riječju i primjerom, ideal nasljedovanja Krista, podupirući zatim odgovor na poticaje Duha u srcu pozvanih.

Nakon zanosa prvog susreta s Kristom očito će morati slijediti strpljiv napor svakodnevne korespondencije, koja od zvana čini povijest prijateljstva s Gospodinom. U tu svrhu se pastoral zvana treba koristiti za to prikladnim pomagalima, kao što je *duhovno vodstvo*, da bi podupirao onaj odgovor osobne ljubavi prema Gospodinu koji je bitan uvjet da se postane učenicima i apostolima njegova Kraljevstva. Međutim, ako procvat zvanjâ u raznim djelovima svijeta opravdava optimizam i nadu, njihova oskudica u drugim krajevima ne smije navesti ni na obeshrabrenje, ni na kušnju lakih i nesmotrenih novačenja. Potrebno je da se zadaća promicanja zvanjâ odvija na takav način da se stalno sve više pokazuje *zborno zalažanje cijele Crkve*.<sup>160</sup> Stoga ono zahtijeva aktivnu suradnju pastirâ, redovnikâ, obiteljâ i odgojiteljâ, kakva dolikuje službi koja je sastavni dio ukupnog pastoralne partikularne Crkve. Treba dakle u svakoj biskupiji postojati ta *zajednička služba* koja uskladjuje i umnožava snage, ipak bez prejudiciranja, štoviše podupirući aktivnost svake Ustanove oko zvana.<sup>161</sup>

Takva živa suradnja cijelog Božjega naroda, podržana Providnošću, pospješit će obilje božanskih darova. Kršćanska solidarnost treba široko izići ususret potrebama formacije zvana u ekonomski najsironašnjim Zemljama. Promicanje zvana u tim narodima trebaju vršiti razne Ustanove u punom skladu s mjesnim Crkvama, na osnovi aktivnog i produljenog uključivanja u njihov pastoral.<sup>162</sup> Najistinski način pomaganja djelovanja Duha bit će velikodušno uložiti najbolje snage u djelatnost oko zvana, posebice primjereni se posvećujući pastoralu mladih.

## **Obveza početne formacije**

65. Naročitu pažnju Skupština Sinode je poklonila *formaciji* onih koji se namjeravaju posvetiti Gospodinu,<sup>163</sup> priznajući joj odlučujuću važnost. *Središnji cilj* formativnog hoda je pripremanje osobe za potpuno posvećenje

160 Usp. *Propositio 48*, A.

161 Usp. *Propositio 48*, B.

162 Usp. *Propositio 48*, C.

163 Usp. *Propositio 49*, A.

sebe Bogu u nasljedovanju Krista, u službi poslanja. Reći "da" na Gospodinov poziv preuzimajući u prvoj osobi dinamizam rasta zvanja nezamjenjiva je odgovornost svakog pozvanog, koji mora otvoriti prostor vlastitoga života djelovanju Duha Svetoga; to znači velikodušno proći formativni put, prihvatajući s vjerom posredovanje koje nude Gospodin i Crkva.<sup>164</sup>

Formacija će, prema tome, morati doseći samu osobu u dubini, tako da svako njezino držanje ili pokret, u važnim trenucima i u redovitim životnim okolnostima, mogne objaviti njezinu punu i radosnu pripadnost Bogu.<sup>165</sup> Budući da se cilj posvećenoga života sastoji u suočenju Gospodinu Isusu i njegovu *posvemašnjemu žrtvovanju*,<sup>166</sup> formacija mora težiti posebno tome. Radi se o putu postupne asimilacije Kristovih osjećaja prema Ocu.

Ako je to svrha posvećenoga života, metoda koja pripravlja za nju morat će preuzeti i izražavati *značajku ukupnosti*. Morat će biti formacija cijele osobe,<sup>167</sup> u svim vidovima njezine individualnosti, u ponašanjima kao i u nakanama. Jasno je da, upravo zbog njezine težnje za preobrazbom cijele osobe, *formativno zalaganje ne prestaje nikada*. Treba, naime, da posvećenim osobama budu do kraja ponuđene prigode rasta u pristajanju uz karizmu i uz poslanje vlastite Ustanove.

Formacija će, da bi bila potpuna, obuhvatiti sva područja kršćanskoga života i posvećenoga života. Stoga treba predvidjeti ljudsku, kulturnu, duhovnu i pastoralnu pripravu, poklanjajući punu pažnju promicanju skladne integracije raznih vidova. Početnoj formacijskoj shvaćenoj kao proces koji se razvija prolazeći kroz sve stupnjeve osobnog sazrijevanja - od psihološkog i duhovnog do teološkog i pastoralnog - treba rezervirati dovoljno dugo razdoblje. U slučaju zvanja za svećeništvo, ono se poklapa i uskladjuje sa specifičnim programom studija, kao dijelom obimnijeg formativnog puta.

### Djelo odgojitelja i odgojiteljice

66. Bog Otac je, u trajnom daru Krista i Duha, u pravom smislu riječi odgojitelj onoga tko se Njemu posvećuje. Međutim, u tome djelu on se služi ljudskim posredovanjem, stavljujući uz bok onome koga On poziva neku stariju braću i sestre. Formacija je dakle sudjelovanje u djelovanju Oca koji, po Duhu, usađuje u srce mladićâ i djevojaka osjećaje Sina. Odgojitelji i odgojiteljice trebaju stoga biti osobe iskusne u hodu traženja Boga, da bi bile sposobne i druge pratiti na tome putovanju. Pozorne na djelovanje milosti, one će znati upozoriti i na manje očite zapreke, ali nadasve će pokazati ljepotu nasljedovanja Gospodina i vrijednost karizme u kojoj se ono obavlja. Svjetlima duhovne mudrosti ujedinit će ona koja pružaju ljudska sredstva, koja bi mogla pomoći bilo u raspoznavanju zvanja, bilo u formaciji novoga

164 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *Potissimum institutioni* (2. veljače 1990) 29: AAS 82(1990)493.

165 Usp. *Propositio 49*, B.

166 Usp. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Instr. *Essential elements in the Church's teaching as applied to Institutes dedicated to works of the apostolate* (31. svibnja 1983) 45: *Ench. Vat.* 9, 229.

167 Usp. *Zakonik kanonskoga prava*, kan. 607 § 1.

čovjeka, da postane istinski slobodan. Glavno sredstvo formacije je osobni razgovor, koji treba održavati redovito i dosta često, kao običaj nenadomjeste i provjerene uspješnosti.

Pred tako osjetljivim zadaćama pokazuje se veoma važnom formacija prikladnih odgojitelja, koji bi u svojoj službi osigurali veliku sukladnost s hodom cijele Crkve. Bit će uputno stvoriti primjerene strukture za *formaciju odgojitelja*, po mogućnosti u mjestima u kojima je moguć kontakt s kulturom u kojoj će se poslije obavljati vlastita pastoralna služba. U tomu odgojnog djelu, već bolje ukorijenjene Ustanove trebaju davati pomoći Ustanovama novijeg utemeljenja, zahvaljujući doprinosu nekih od njihovih najboljih članova.<sup>168</sup>

### Zajedničarska i apostolska formacija

67. Budući da formacija mora biti i *zajedničarska*, za Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života, njezino povlašteno mjesto je zajednica. U njoj se događa inicijacija u napor i radost življenja zajedno. U bratstvu svatko uči živjeti s onim koga je Bog stavio uza nj, prihvaćajući njegove pozitivne karakteristike i ujedno različitosti i granice. Napose, on uči dijeliti s drugima darove primljene za izgradnju svih, jer "svakomu se daruje objava Duha na zajedničku korist" (*I Kor 12,7*).<sup>169</sup> Istodobno, zajedničarski život mora, još od prve formacije, pokazati unutrašnju misionarsku dimenziju posvećenja. Zbog toga, za vrijeme razdoblja prve formacije, u Ustanovama posvećenoga života će biti korisno prijeći na konkretna iskustva koja će odgojitelji ili odgojiteljice razborito pratiti, da bi se, u dijalogu s kulturnim okruženjem, vježbale apostolske sklonosti, sposobnosti prilagodbe, duh inicijative.

Ako je, s jedne strane, važno da posvećena osoba postupno oblikuje svoju savjest evandeoski kritičnu prema vrijednostima i nevrijednostima vlastite kulture i one koju će susresti na budućem polju rada, s druge strane, mora vježbati teško umijeće jedinstva života, uzajamno prožimanje ljubavi prema Bogu i prema braći i sestrama, doživljavajući da je molitva duša apostolata, ali i da apostolat oživljava i potiče molitvu.

### Nužna potpuna i osuvremenjena ratio

68. Izrazito formativno razdoblje, koje se treba protegnuti do doživotnog zavjetovanja, preporučuje se i ženskim Ustanovama, kao i muškim s obzirom na redovničku braću. To u biti važi i za klauzuralne zajednice, koje će se morati pobrinuti da izrade primjereni program, s obzirom na istinsku formaciju za kontemplativni život i za njegovo posebno poslanje u Crkvi.

Sinodalni Oci su toplo potaknuli sve Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života da što prije izrade *ratio institutionis* (red odgo-

168 Usp. *Propositio 50*.

169 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *La vita fraterna in comunità Congregavit nos in unum Christi amor* (2. veljače 1994) 32-33: Citta del Vaticano 1994, str. 39-42.

ja), to jest formativni plan nadahnut temeljnom karizmom, u kojem treba jasno i dinamično predstaviti put koji treba slijediti da bi se potpuno usvojila duhovnost vlastite Ustanove. *Ratio* danas odgovara velikoj potrebi: s jedne strane, on pokazuje način prenošenja duha Ustanove, da ga žive u njegovoj izvornosti nove generacije, u različitostima kultura i geografskih situacija; s druge strane, razjašnjava posvećenim osobama sredstva za življene istoga duha u različitim razdobljima egzistencije napredujući prema punoj zrelosti vjere u Krista Isusa.

Ako je dakle točno da obnova posvećenoga života ovisi poglavito o formaciji, isto je tako točno da je formacija, od svoje strane, vezana za sposobnost da se predloži metoda bogata duhovnom i pedagoškom mudrošću koja bi postupno privela onoga koji teži posvećenju da usvoji osjećaje Krista Gospodina. Formacija je životni proces kroz koji se posvećena osoba pretvara u Riječ Božju sve do dubina svoga bića i, istodobno, uči umijeće traženja znakova Božjih u stvarnostima svijeta. U vremenu rastućeg isključivanja vjerskih vrijednosti iz kulture, taj formativni hod je dvostruko važan: zahvaljujući njemu posvećena osoba ne samo da može nastaviti "gledati" Boga, očima vjere, u svijetu koji ignorira njegovu nazočnost, nego i uspijeva svjedočenjem vlastite karizme učiniti njegovu nazočnost na neki način "osjetnom".

### Trajna formacija

69. Trajna formacija je, kako za Ustanove apostolskoga života tako i za one kontemplativnoga života, unutrašnji zahtjev redovničkoga posvećenja. Formativni proces se, kao što je rečeno, ne svodi na svoje početno razdoblje, budući da, zbog ljudskih granica, posvećena osoba neće nikada moći smatrati da je potpuno izgradila onoga novoga čovjeka koji doživljava u sebi, u svakoj životnoj prigodi, Kristove osjećaje. *Početna* formacija se, prema tome, mora spojiti s onom *trajnom*, stvarajući u subjektu formacije raspoloživost da se dopusti formirati u sve dane života.<sup>170</sup>

Bit će, prema tome, veoma važno da svaka Ustanova predviđi, kao dio *rationis institutionis*, pobliže određivanje, koliko je moguće precizno i sistematsko, projekta trajne formacije, čiji bi prvotni cilj bio pratiti svaku posvećenu osobu s programom za cijeli život. Nitko se ne može izuzeti od nastojanja oko vlastitog ljudskog i redovničkog rasta; isto tako nitko ne može sebe precijeniti i upravljati svojim životom sa samodostatnošću. Nijedno se razdoblje života ne može smatrati tako sigurnim i gorljivim da isključuje shodnost specifičnih pažnji da se zajamči ustrajnost u vjernosti, kao što ne postoji dob koja bi sazrijevanje osobe mogla smatrati dovršenim.

### U dinamizmu vjernosti

70. Postoji mladost duha koja traje u vremenu: ona se povezuje s činjenicom da pojedinac traži i nalazi u svakom životnom razdoblju različite zadaće

---

<sup>170</sup> Usp. *Propositio 51.*

koje treba obaviti, specifične načine bivstvovanja, služenja i ljubljenja.<sup>171</sup> U posvećenomu životu *prve godine punoga uključenja u apostolsku djelatnost* predstavljaju po sebi samima kritično razdoblje, obilježeno prijelazom od do tada vođenoga života u situaciju *pune djelatne odgovornosti*. Važno je da mlade posvećene osobe podržava i prati brat ili sestra, koji bi im pomagali da žive u punini mladost svoje ljubavi i svoga zanosa za Krista.

Sljedeće razdoblje može pokazati *opasnost navike* i dosljedno kušnju razočaranja zbog nedostatka rezultatâ. Tada je nužno pomoći posvećenim osobama srednje dobi da, u svjetlu Evandelja i karizmatskog nadahnuća, preispitaju vlastiti prvobitni izbor, ne brkajući ukupnost predanja s ukupnošću rezultatâ. To će omogućiti da se dade novi polet i nova motivacija vlastitom izboru. To je doba traženja bitnoga.

*Razdoblje zrele dobi*, zajedno s osobnim rastom, može uključivati *opasnost stanovitog individualizma*, praćenog bilo strahom da se nije doraslo vremenima bilo pojavama ukrućenja, zatvorenosti, malaksalosti. Trajna formacija ima tu cilj da se pomogne ne samo ponovno postizanje višeg tona duhovnoga i apostolskoga života, nego otkrivanje posebnosti toga egzistencijalnog razdoblja. U njemu se, doista, budući da su očišćeni neki vidovi osobnosti, prinošenje sebe penje k Bogu s većom čistoćom i velikodušnošću, i ponovno pada na braću i sestre spokojnije i uzdržljivije, a ujedno providnije i bogatije milošću. To je dar i iskustvo duhovnog očinstva i majčinstva.

*Poodmakla dob* postavlja nove probleme, koji se predusreću pažljivim programom duhovne potpore. Postupno povlačenje iz djelovanja, u ponekim slučajevima bolest i prisilni nerad, predstavljaju iskustvo koje može biti veoma odgojno. Često bolan trenutak, ono ipak nudi starijoj posvećenoj osobi da se dopusti oblikovati pashalnim iskustvom,<sup>172</sup> suočujući se raspetom Kristu koji u svemu vrši Očevu volju i prepušta se u njegove ruke sve do preminuća. To suočenje je nov način življenja posvećenja, koje nije vezano uz efikasnost upravne zadaće ili apostolskog rada.

Kada zatim stigne *trenutak sjedinjenja sa smrtnim časom Gospodinove muke*, posvećena osoba zna da Otac sad u njoj dovršava onaj tajanstveni, davno započeti proces formacije. Smrt će tada biti očekivana i pripremljena kao najviši čin ljubavi i predanja sebe.

Nužno je dodati da, neovisno o raznim razdobljima života, svaka dob može poznavati kritične situacije zbog uplitanja izvanjskih čimbenika - promjene mjesta ili službe, poteškoće u radu ili apostolski neuspjeh, nerazumijevanje ili emarginacije, itd. - ili zbog strogo osobnih čimbenika - fizičke ili psihičke bolesti, duhovne suše, žalosti za mrtvima, problema međusobnih odnosa, jakih kušnji, kriza vjere ili identiteta, osjećaja beznačajnosti, i slično. Kada vjernost postaje težom, treba osobi pružiti potporu većeg pouzdanja i intenzivnije ljubavi, bilo na osobnoj bilo na zajedničarskoj razini. Tada je nužna, prije svega, ljubazna blizina Poglavaru; velika utjeha će također doći

171 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *La vita fraterna in comunità Congregavit nos in unum Christi amor* (2. veljače 1994) 43-45; Citta del Vat. 1994, str. 52-57.

172 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *Potissimum institutioni* (2. veljače 1990) 70: AAS 82(1990)513-514.

od stručne pomoći brata ili sestre, čija će brižljiva i raspoloživa nazočnost moći dovesti do ponovnog otkrivanja osjećaja saveza što ga je Bog kao prvi uspostavio i ne namjerava ga poreći. Osoba u kušnji će tako doći dotle da prihvati čišćenje i razotkrivanje kao bitne čine nasljedovanja raspetoga Krista. Sama kušnja će se pokazati kao providnosno sredstvo formacije u Očevim rukama, kao borba ne samo *psihološka*, koju vodi Ja u odnosu sa samim sobom i svojim slabostima, nego *vjerska*, označena svaki dan Božjom nazočnošću i snagom Križa!

### **Dimenzije trajne formacije**

71. Ako je subjekt formacije osoba u svim razdobljima života, cilj formacije je ukupnost ljudskoga bića, pozvanog da traži i ljubi Boga "svim srcem, svom dušom i svim snagama" (*Pnz* 6,5) i bližnjega kao sama sebe (usp. *Lv* 19,18; *Mt* 22,37-39). Ljubav prema Bogu i braći je moći dinamizam koji može trajno nadahnjivati hod rasta i vjernosti.

*Život u duhu* ima svoje prirodno prvenstvo. U njemu posvećena osoba ponovno nalazi vlastiti identitet i duboku mirnoću, raste u pažnji prema svakodnevnim izazovima Riječi Božje i dopušta da ga vodi izvorno nadahnuće vlastite Ustanove. Pod djelovanjem Duha uporno se brani vrijeme molitve, šutnje, samoće te se uporno Odozgo zaziva dar mudrosti u svakodnevnom naporu (usp. *Mudr* 9,10).

*Ljudska i bratska dimenzija* zahtijeva poznавanje sebe i vlastitih granica, da bi se iz toga izvuklo prikladan poticaj i potporu u hodu prema punom oslobođenju. U današnjim okolnostima osobito su važni unutarnja sloboda posvećene osobe, njezina osjećajna upotpunjenošć, sposobnost saobraćanja sa svima, posebice u vlastitoj zajednici, mirnoća duha i osjećajnost prema onome tko pati, ljubav za istinu, linearna dosljednost između riječi i djela.

*Apostolska dimenzija* otvara dušu i srce posvećene osobe i čini je raspoloživom za trajni djelatni napor, kao znak poticajne Kristove ljubavi (usp. *2 Kor* 5,14). U praksi, to će značiti osuvremenjenje metodâ i ciljeva apostolskih djelatnosti u vjernosti duhu i ciljevima utemeljitelja ili utemeljiteljice i drugim suslijedno sazrelim tradicijama, s trajnom pažnjom na promijenjene povijesne i kulturne, opće i lokalne, prilike sredine u kojoj se djeluje.

*Kulturna i profesionalna dimenzija*, na osnovi čvrste teološke formacije koja treba osposobiti za rasuđivanje, uključuje trajno osuvremenjenje i naročitu pažnju na različita područja prema kojima svaka karizma usmjerava. Nužno je dakle ostati u duhu otvorenim i u najvišoj mogućoj mjeri gipkim, da bi služenje bilo zamišljeno i obavljano prema zahtjevima vlastitoga vremena koristeći se sredstvima koja pruža kulturni napredak.

*U dimenziji karizme*, konačno, sabrani su svi drugi zahtjevi, kao u sintezi koja zahtijeva neprestano produbljivanje svojega posebnog posvećenja u njezovim raznim sastavnicama, ne samo u apostolskoj, nego i u asketskoj i mističnoj. To uključuje za svakoga člana ustrajno proučavanje duha Ustanove kojoj pripada, njezine povijesti i njezina poslanja, kako bi se poboljšalo njihovo osobno i zajedničarsko usvajanje.<sup>173</sup>

173 Usp. *ibid.*, 68; *nav. mj.*, 512.

## Treće poglavlje

### **SERVITIUM CARITATIS POSVEĆENI ŽIVOT EPIFANIJA BOŽJE LJUBAVI U SVIJETU**

#### **Posvećeni za poslanje**

72. Na sliku i priliku Isusa, ljubljenoga Sina "koga je Otac posvetio i poslao u svijet" (*Iv 10,36*), i oni koje Bog poziva da ga nasljeđuju posvećeni su i poslani u svijet da oponašaju njegov primjer i nastave njegovo poslanje. U osnovi to vrijedi za svakoga učenika. Ipak, naročito vrijedi za one koji su, u karakterističnom obliku posvećenoga života, pozvani da "izbližega" nasljeđuju Krista i da Njega učine "svime" svoje egzistencije. U njihovu pozivu je dakle obuhvaćena zadaća da se *potpuno posvete poslanju*; štoviše, sam posvećeni život, pod djelovanjem Duha Svetoga koji je u početku svakoga zvanja i svake karizme, postaje poslanje, kao što je to bio cijeli Isusov život. Zavjetovanje evandeoskih savjeta, koje čini osobu potpuno slobodnom za stvar Evandelja, objavljuje i s te točke motrišta njegovu važnost. Treba dakle potvrditi da je *poslanje bitno za svaku Ustanovu*, ne samo za one aktivnoga apostolskog života, nego i za one kontemplativnoga života.

Poslanje se, naime, prije nego se karakterizira vanjskim djelima, odvija u uprisutnjivanju samoga Krista u svijetu osobnim svjedočanstvom. To je izazov, to je prvotna zadaća posvećenoga života! Što se više dopušta suobličavanje Kristu, to ga se više čini nazočnim i djelujućim u svijetu za spasenje ljudi.

Može se dakle reći da je posvećena osoba "u poslanju" snagom samoga svoga posvećenja, svjedočenog prema planu vlastite Ustanove. Kada karizma utemeljenja predviđa pastoralne djelatnosti, očito je da su svjedočenje života i djela apostolata i ljudskog promicanja jednako nužna: oboje predstavlja Krista, koji je istodobno posvećenik za slavu Oca i poslanik u svijet za spasenje braće i sestara.<sup>174</sup>

Redovnički život, osim toga, sudjeluje u Kristovu poslanju s jednim posebnim i vlastitim elementom: *bratskim životom u zajednici za poslanje*. Redovnički život će stoga biti to više apostolski što je dublje njegovo posvećenje Gospodinu Isusu, bratskiji zajedničarski oblik egzistencije, življe uključenje u specifično poslanje Ustanove.

#### **U službi Boga i čovjeka**

73. Posvećeni život ima proročku zadaću *podsjećati na Božji plan o ljudima i služiti mu*, kao što je navijestilo Pismo i kao što proizlazi i iz pažljivog čitanja znakova providnosnog Božjeg djelovanja u povijesti. To je plan spašenoga i pomirenoga čovječanstva (usp. *Kol 2,20-22*). Da bi se prikladno izvršila ta služba, posvećene osobe moraju imati duboko iskustvo Boga i posvijestiti izazove vlastitoga vremena, dopirući do njegova teološkog smisla

---

174 Usp. *LG* 46.

po rasuđivanju izvršenom uz pomoć Duha. U zbilji, u povijesnim događajima se često krije Božji apel da se aktivnim i plodnim uključivanjem u događanja našega vremena radi prema njegovim planovima.<sup>175</sup>

Raspoznavanje znakova vremena se, kako tvrdi Sabor, mora provoditi u svjetlu Evanđelja, da bi se "moglo odgovoriti na vječna pitanja ljudi o smislu sadašnjega i budućeg života i o njihovu uzajamnom odnosu".<sup>176</sup> Nužno je, dakle, otvoriti duh nutarnjim savjetima Duha koji poziva da se potpuno prihvate planovi Providnosti. On poziva posvećeni život da nađe nove odgovore za nove probleme današnjega svijeta. To su božanski poticaji, koje samo duše naviknute tražiti u svemu volju Božju znaju vjerno pobrati i zatim hrabro pretvoriti u izbore koji se slažu bilo s izvornom karizmom bilo sa zahtjevima konkretnе povijesne situacije.

Nasuprot brojnim problemima i zahtjevima koji, čini se, ponekad kompromitiraju ili čak izvrću posvećeni život, pozvani ne mogu a da ne upozoravaju na obvezu da se u srcu i u molitvi nose mnoge potrebe cijelog svijeta, djelujući istodobno revno na područjima koja pripadaju karizmi utemeljenja. Njihovo će predanje, očito, morati voditi *nadnaravni razbor*, koji zna razluciti ono što dolazi od Duha od onoga što mu je protivno (usp. Gal 5,16-17.22; I Iv 4,6). Ono, po vjernosti Pravilu i Konstitucijama, čuva puno zajedništvo s Crkvom.<sup>177</sup>

Na taj način se posvećeni život neće ograničiti na čitanje znakova vremena, nego će i pridonijeti izradbi i ostvarenju *novih planova evangelizacije* za današnje prilike. Sve to u uvjerenju da Duh zna i na najteža pitanja dati prikladne odgovore. Bit će dobro, u tomu pogledu, ponovno otkriti ono što su uviјek naučavali veliki protagonisti apostolskog djelovanja: treba se pouzdati u Boga kao da sve ovisi o njemu i istodobno se zalagati kao da sve ovisi o nama.

### **Crkvena suradnja i apostolska duhovnost**

74. Sve mora biti učinjeno *u zajedništvu i u dijalogu* s drugim crkvenim čimbenicima. Izazovi poslanja su takvi da se s njima ne može uspješno uhvatiti ukoštač bez suradnje, bilo u rasuđivanju ili u djelovanju, svih članova Crkve. Teško da pojedinci imaju odlučujući odgovor: on naprotiv može proizići iz sučeljavanja i dijaloga. Posebice, djelatno zajedništvo među različitim karizmama zacijelo će osigurati, osim uzajamnog obogaćenja, prodoriju uspješnost u poslanju. Iskustvo ovih godina obilno potvrđuje da "je dijalog novo ime ljubavi",<sup>178</sup> napose one crkvene; on pomaže da se problemi sagledaju u njihovim stvarnim dimenzijama i omogućava da se s njima uhvatiti ukoštač s boljim nadama u uspjeh. Posvećeni život se, zbog same činjenice da njeguje vrijednost bratskoga života, predstavlja kao povlašteno iskustvo dijaloga. On zato može pridonijeti stvaranju ozračja uzajamnog prihvaćanja, u

175 Usp. *Propositio 35*, A.

176 GS 4.

177 Usp. LG 12.

178 PAVAO VI., Enc. *Ecclesiam suam* (6. kolovoza 1964) III: AAS 56(1964)639.

kojemu se razni crkveni subjekti, osjećajući se vrednovanima prema onome što jesu, skupljaju na najuvjerljiviji način u crkveno zajedništvo, koje teži velikom općem poslanju.

Ustanove uposlene u jednomu ili drugomu obliku apostolske službe moraju konačno njegovati *temeljitu duhovnost djelovanja*, tražeći Boga u svim stvarima i sve stvari u Bogu. Doista "treba znati da, kao što dobro uređeni život teži prijeći iz aktivnog u kontemplativni život, tako se i duh ponajčešće korisno vraća iz kontemplativnog u aktivni život, kako bi se na najsavršeniji način sačuvao aktivni život za ono što je kontemplativni život potaknuo u duhu. Aktivni život nas, dakle, mora prenijeti u kontemplaciju, i ponekad nas, iz onoga što vidimo na nutarnji način, kotemplacija mora opet pozvati natrag na djelatnost".<sup>179</sup> Sâm Isus nam je dao savršeni primjer kako se može ujediniti zajedništvo s Ocem s vrlo aktivnim životom. Ako nema stalne težnje prema tome jedinstvu, neprestano vreba opasnost nutarnje klonulosti, dezorientacije, obeshrabrenja. Tijesno jedinstvo između kontemplacije i djelovanja dopustit će, danas kao i jučer, hvatanje ukoštač s najtežim poslanjima.

## I. LJUBAV DO KRAJA

### Ljubiti Kristovim srcem

75. "Pošto je iskazao ljubav svojima, onima koji su na svijetu, iskaza im ljubav potpuno. Prigodom večere... počne učenicima prati noge i otirati ih ubrusom kojim bijaše opasan" (*Iv 13,1-2.4-5*).

U pranju nogu Isus objavljuje duboku ljubav Božju prema čovjeku: u njemu se sâm Bog stavlja u službu ljudi! On, istodobno, objavljuje smisao kršćanskoga života i, s više razloga, posvećenoga života, koji je *život ljubavi koja se daruje*, stvarnog i velikodušnog služenja. Odajući se naslijedovanju Sina Čovječjega, koji "nije došao da mu se služi, nego da služi" (*Mt 20,28*), posvećeni život je, barem u najboljim razdobljima svoje duge povijesti, bio karakterističan po tome "pranju nogu", to jest po služenju osobito najsiromašnjima i najpotrebitijima. Ako on, s jedne strane, razmatra uzvišenu tajnu Riječi u krilu Oca (usp. *Iv 1,1*), s druge se strane ista Riječ koja se utjelovljuje (usp. *Iv 1,14*), spušta, ponižava da bi služila ljudima. Osobe koje naslijeduju Krista na putu evanđeoskih savjeta i danas teže ići tamu kamo je išao Krist i ciniti ono što je On činio.

On neprestano poziva k sebi nove učenike, muževe i žene, da im, po izlijevanju Duha (usp. *Rim 5,5*), priopći božansku *agapu*, svoj način ljubljenja, i da ih tako potakne da poniznim darivanjem sebe, daleko od bilo kakva interesa, služe drugima. Petru, koji u zanosu svjetla Preobražanja uzvikuje: "Gospodine, dobro je da ostanemo ovđe" (*Mt 17,4*), upravljen je poziv da se vrati na puteve svijeta, da nastavi služiti Kraljevstvu Božjemu: "Siđi, Petre; želio si odmarati na brdu: siđi; propovijedaj Riječ Božju, uporno traži u

---

<sup>179</sup> Sv. GRGUR VELIKI, *Hom. in Ezech.*, II, II, 11: *PL 76*, 954-955.

svakoj prikladnoj i neprikladnoj prigodi, prekoravaj, pobuđuj, ohrabruj koristeći svu svoju strpljivost i svoju sposobnost poučavanja. Radi, trudi se mnogo, prihvataj i patnje i tjelesne muke, da, po blistavoj bjelini i ljepoti dobrih djela, posjeduješ u ljubavi ono što je simbolizirano u blistavoj bjelini Gospodinove odjeće.<sup>180</sup> Pogled uperen u Gospodinovo lice ne umanjuje u apostolu zlaganje za čovjeka; naprotiv, pojačava ga, opskrbljujući ga novom sposobnošću da djeluje na povijest, da bi je oslobođio od onoga što je nagrđuje.

Traganje za božanskom ljepotom tjeru posvećene osobe da se brinu o iskrivljenoj božanskoj slici u licima braće i sestara, licima nagrđenim glađu, licima razočaranim političkim obećanjima, poniženim licima onih čija je kultura prezrena, licima prestrašenim svakodnevnim i bezgraničnim nasiljem, tjeskobnim licima maloljetnikâ, licima uvrijedeđenih i poniženih žena, umornim licima doseljenikâ koji nisu naišli na dostojan prijem, licima starih osoba koje nemaju ni najmanje uvjete za dostojan život.<sup>181</sup> Posvećeni život tako pokazuje, rječitošću djelâ, da je božanska ljubav temelj i poticaj besplatne i aktivne ljubavi. U to je bio vrlo uvjeren sv. Vinko Paulski kada je upozoravao Kćeri Ljubavi na taj program života: "Duh Družbe se sastoji u davanju sebe Bogu da bi se ljubilo Našega Gospodina i da bi mu se služilo kroz materijalno i duhovno siromašne osobe, u njihovim kućama i drugdje, da bi se poučavalo siromašne djevojčice, djecu, općenito sve one koje vam šalje božanska Providnost."<sup>182</sup>

Među različitim mogućim područjima ljubavi, ono koje iz posebnog naslova očituje svijetu ljubav "do kraja" zacijelo je, danas, strastveno naviještanje Isusa Krista onima koji Ga još ne poznaju, onima koji su Ga zaboravili i, na povlašten način, siromasima.

### **Osobiti doprinos posvećenoga života evangelizaciјi**

76. Osobiti doprinos posvećenikâ i posvećenicâ evangelizaciji stoji prije svega u svjedočanstvu života potpuno darovanoga Bogu i braći, po uzoru na Spasitelja koji je, iz ljubavi prema čovjeku, postao slugom. U djelu spasenja, naime, sve dolazi od sudjelovanja u božanskoj *agapi*. Posvećene osobe, u svomu posvećenju i potpunom predanju, čine vidljivim ljubaznu i spasonosnu nazočnost Krista, Očeva posvećenika, odaslanog u poslanje.<sup>183</sup> Dopuštajući da ih On osvoji (usp. *Fil* 3,12), one se osposobljuju da, na neki način, postanu produljenje njegova čovještva.<sup>184</sup> Posvećeni život rječito kaže

180 Sv. AUGUSTIN, *Sermo 78, 6: PL 38,492.*

181 Usp. IV. GENERALNA KONFERENCIJA LATINSKOAMERIČKOGA EPISKOPATA, Dokument *Nuova evangelizzazione, promozione umana e cultura cristiana*, Conclusione, br. 178, CELAM 1992.

182 *Corrépondance, Entretiens, Documents. Conference Sur lesprit de la Compagnie* (9. veljače 1653), Côte IX, Paris 1923, str. 592.

183 Usp. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVIJETOVNE USTANOVE, Instr. *Essential elements in the Church's teaching on religious life as applied to Institutes dedicated to works of the apostolate* (31. svibnja 1983) 23-24: *Ench. Vat.*, 9, 202-204.

184 Usp. B. ELIZABETA OD PRESV. TROJSTVA, *O mon Dieu, Trinité que jadore*, Oeuvres complètes, Paris 1991, 199-200.

da što se više živi od Krista, to više Mu se može služiti u drugima, probijajući se do isturenih položaja poslanja, pa i preuzimajući najveće rizike.<sup>185</sup>

### **Prva evangelizacija: navijestiti narodima Krista**

77. Tko ljubi Boga, Oca svih, ne može ne ljubiti sebi slične, u kojima također prepoznae braću i sestre. Upravo zbog toga on ne može ostati ravnuđan pred utvrđenom činjenicom da mnogi od njih ne poznaju potpuno očitovanje Božje ljubavi u Kristu. Odatle se rađa, u poslušnosti Kristovoj zapovijedi, misionarski polet *ad gentes*, koji svaki svjesni kršćanin dijeli s Crkvom, po svojoj naravi misionarskom. To je zanos primijećen nadasve kod članova Ustanova bilo kontemplativnoga bilo aktivnoga života.<sup>186</sup> Posvećene osobe, naime, imaju zadaću i među nekršćanima<sup>187</sup> uprisutniti Krista koji je čist, siromašan, poslušan, koji se moli i koji je misionar.<sup>188</sup> Ostajući unutrašnjom snagom vjerne svojoj karizmi, one se, snagom najtješnjega posvećenja Bogu,<sup>189</sup> ne mogu ne osjetiti uvučenima u naročitu suradnju s misijskom djelatnošću Crkve. Želja koju je toliko puta izrazila Terezija iz Liseuxa, "ljubiti te i učiniti te da ljubiš", žarka čežnja svetoga Franje Ksaverskoga da bi mnogi, "studirajući znanosti, razmišljali o računu što će ga Bog naš Gospodin tražiti o njima samima i o datom im talentu, probudili se, utječući se onim sredstvima i onim Duhovnim vježbama koje ih potiču da spoznaju i osjete u vlastitim dušama božansku volju i tako, prilagodivši se njoj više nego vlastitim sklonostima, kazali: 'Gospodine, tu sam, što hoćeš da činim? Pošalji me kamo hoćeš!',<sup>190</sup> i druga slična svjedočanstva bezbrojnih svetih duša, očituju neiskorjenjivu misionarsku težnju, koja odlikuje i određuje posvećeni život.

### **Nazočni u svakom kutu zemlje**

78. "Ljubav nas Kristova prožima" (2 Kor 5,14): članovi svake Ustanove morali bi to moći s Apostolom ponoviti, jer je zadaća posvećenoga života raditi u svim dijelovima zemlje da bi se utvrdilo i proširilo Kristovo kraljevstvo, donoseći poruku Evandelja posvuda, i u najudaljenije krajeve.<sup>191</sup> U stvari, misionarska povijest svjedoči o velikom doprinisu što su ga oni dali evangelizaciji naroda: od starih monaških Obitelji do najnovijih Utjemeljenja zaposlenih isključivo u poslanju *ad gentes*, od Ustanova aktivnoga života do onih posvećenih kontemplaciji,<sup>192</sup> bezbrojne su osobe uložile svoje snage u tu

185 Usp. EN 69; AAS 68(1976)59.

186 Usp. *Propositio* 37, A.

187 Usp. LG 46; EN 69: AAS 68(1976)59.

188 Usp. LG 44; 46.

189 Usp. AG 18; 40.

190 Lettera ai Compagni residenti in Roma (Cochin, 15. siječnja 1544): *Monumenta Historica Societatis Iesu* 67(1944)166-167.

191 Usp. LG 44.

192 Usp. IVAN PAVAO II., Enc. *Redemptoris missio* (7. prosinca 1990) 69: AAS 83(1991)317-318; *Katekizam Katoličke Crkve*, 927.

"prvotnu djelatnost Crkve, bitnu i nikada dovršenu",<sup>193</sup> jer je usmjerena na sve veće mnoštvo onih koji ne poznaju Krista.

I danas zadaća s tim u svezi hitno poziva Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života: navještaj Kristova Evangelija očekuje od njih najveći mogući doprinos. I Ustanove koje nastaju i djeluju u mladim Crkvama pozvane su da se otvore poslanju među nekršćanima, unutar njihove domovine i izvan nje. Unatoč razumljivim poteškoćama kroz koje neke od njih mogu prolaziti, dobro je sve podsjetiti da, kao što se "vjera učvršćuje ako ju se dariva",<sup>194</sup> tako poslanje učvršćuje posvećeni život, daje mu novi zanos i nove motivacije, potiče njegovu vjernost. Od svoje strane, misionarska djelatnost pruža široke prostore za prihvaćanje raznolikih oblika posvećenoga života.

Poslanje *ad gentes* pruža posebne i izvanredne prigode posvećenim ženama, redovničkoj braći i članovima Svetovnih ustanova za uključenje u naročito prodorno apostolsko djelovanje. Ovi posljednji, zatim, svojom nazočnošću u raznim područjima tipičnim za laičko zvanje, mogu obavljati dragocjeno djelo evangelizacije okruženja, strukturâ i samih zakona koji reguliraju suživot. Osim toga, oni mogu svjedočiti evandeoske vrijednosti vrlo blizu osobâ koje još ne poznaju Isusa, dajući tako specifičan doprinos poslanju.

Treba naglasiti da, u zemljama u kojima su ukorijenjene nekršćanske religije, postojanje posvećenoga života ima golemu važnost, koliko s odgojnim, karitativnim i kulturnim djelatnostima, toliko sa znakom kontemplativnoga života. Zbog toga treba u novim Crkvama osobito poticati utemeljenje zajednicâ posvećenih kontemplacija, budući da je "kontemplativni život važan za nazočnost Crkve u najpunijem obliku".<sup>195</sup> Nužno je, zatim, prikladnim sredstvima promicati pravednu raspodjelu posvećenoga života u raznim oblicima da bi se pobudio novi evangelizacijski poticaj, bilo slanjem misionara i misionarki, bilo dužnom pomoći Ustanova posvećenoga života najsiromašnjim biskupijama.<sup>196</sup>

### **Navještaj Krista i inkulturacija**

79. "Navještaj Krista ima trajno prvenstvo u poslanju Crkve"<sup>197</sup> i teži za obraćenjem, to jest punim i ozbiljnim pristajanjem uz Krista i njegovo Evangelje.<sup>198</sup> U okvir misionarske djelatnosti ulaze i postupak inkulturacije i medureligijski dijalog. Posvećene osobe prihvataju izazov inkulturacije kao poziv na plodnu suradnju s milošću u približavanju različitim kulturama. To pretpostavlja ozbiljnu osobnu pripravu, zrele darove rasuđivanja, vjerno pristajanje uz neophodno potrebne kriterije doktrinalne pravovjernosti, vjero-

193 IVAN PAVAO II., Enc. *Redemptoris missio* (7. prosinca 1990) 31: AAS 83(1991)227.

194 *Ibid.*, 2; *nav. mj.*, 251.

195 AG 18; usp. IVAN PAVAO II., Enc. *Redemptoris missio* (7. prosinca 1990) 69: AAS 83(1991)317-318.

196 Usp. *Propositio* 38.

197 IVAN PAVAO II., Enc. *Redemptoris missio* (7. prosinca 1990) 44: AAS 83(1991)290.

198 Usp. *ibid.*, 46: *nav. mj.*, 292.

dostojnosti i crkvenog zajedništva.<sup>199</sup> Uz potporu karizmi utemeljiteljâ i utemeljiteljcâ, mnoge posvećene osobe su se znale približiti različitim kulturnama s držanjem Isusa koji "se odreće sama sebe i postade sluga" (*Fil* 2,7) te su, strpljivim i smjelim nastojanjem oko dijaloga, uspostavili korisne kontakte s najrazličitijim narodima, navješćujući svima put spasenja. Kolike od njih i danas znaju tražiti i naći, u povijesti pojedinih osoba i cijelih naroda, tragove prisutnosti Boga, koji vodi cijelo čovječanstvo prema raspoznavanju znakova njegove otkupiteljske volje. To istraživanje se pokazuje korisnim i za same posvećene osobe: otkrivene vrijednosti u raznim civilizacijama mogu ih, naime, potaknuti da povećaju vlastito zalaganje u kontemplaciji i u molitvi, da intenzivnije prakticiraju zajedničarstvo i gostoljublje, da s većom marljivošću njeguju pažnju prema osobi i poštivanje prirode.

Za istinsku inkulturaciju nužni su stavovi slični Gospodinovima, kada se utjelovio i došao, s ljubavlju i poniznošću, među nas. U tome smislu posvećeni život čini osobe naročito prikladnima da se uhvate ukoštač s kompleksnom brigom oko inkulturacije, jer ih navikava na odricanje od stvari i čak od tolikih vidova vlastite kulture. Posvećujući se s takvim stavovima proučavanju i razumijevanju kulturâ, posvećene osobe mogu u njima bolje raspoznati istinske vrijednosti i način kako ih prihvati i usavršiti uz pomoć vlastite karizme.<sup>200</sup> Ipak ne treba zaboraviti da je, u mnogim starim kulturama, vjerski izraz tako duboko integriran da religija često predstavlja dimenziju koja nadilazi samu kulturu. U tome slučaju prava inkulturacija nužno uključuje ozbiljan i otvoren međureligijski dijalog, "koji nije suprotstavljen poslanju *ad gentes* i koji ne oslobađa od obveze evangelizacije".<sup>201</sup>

### **Inkulturacija posvećenoga života**

80. Posvećeni život, po sebi nositelj evanđeoskih vrijednosti, može od svoje strane, tamo gdje se istinski živi pružiti izvorni doprinos izazovima inkulturacije. Naime, budući da je znak prvenstva Boga i Kraljevstva, on postaje izazovom koji, u dijalogu, može prodrmati savjest ljudi. Ako posvećeni život zadržava proročku snagu koja mu je svojstvena, unutar jedne kulture postaje evanđeoskim kvascem koji je može pročistiti i pomoći joj da se razvije. To dokazuje povijest brojnih svetaca i svetica, koji su u raznim epohama znali uroniti u svoje vrijeme ne dopustivši mu da ih potopi, nego pokazujući svojoj generaciji nove puteve. Stil evanđeoskog života je važan izvor za predlaganje novoga kulturnog uzora. Koliki su utemeljitelji i utemeljiteljice, prihvaćajući neke zahtjeve svoga vremena, iako uza sva ograničenja koja priznaju, dali na njih odgovor koji je postao inovativnim kulturnim prijedlogom.

199 Usp. *ibid.*, 52-54: *nav. mj.* 299-302.

200 Usp. *Propositio* 40, A.

201 IVAN PAVAO II., Enc. *Redemptoris missio* (7. prosinca 1990) 55: *AAS* 83(1991)302; usp. PAPINSKO VIJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG I KONGREGACIJA ZA EVANGELIZACIJU NARODA, Instr. *Dialogo e annuncio. Riflessioni e orientamenti* (19. svibnja 1991) 45-46: *AAS* 84(1992)429-430.

Zajednice Redovničkih ustanova i Društava apostolskoga života mogu, naime, ponuditi konkretnе i značajne kulturne prijedloge, kada svjedoče evanđeoski način življenja uzajamnog prihvaćanja u različitosti i vršenja vlasti, dijeljenje s drugima bilo materijalnih bilo duhovnih dobara, internacionizam, međukongregacijsku suradnju, slušanje muževa i žena našega vremena. Način mišljenja i djelovanja onoga tko izbližega nasljeđuje Krista daje, naime, početak *pravoj pravcatoj uporišnoj kulturi*, služi tome da se objelodani ono što je neljudsko, svjedoči da samo Bog daje vrijednostima snagu i ispunjenje. Istinska inkulturacija će pomoći, od svoje strane, posvećenim osobama da žive evanđeoski radikalizam prema karizmi vlastite Ustanove i duh naroda s kojim ulaze u dodir. Iz toga plodnog odnosa proizići će životni stilovi i pastoralne metode koji će biti istinsko bogatstvo za cijelu Ustanovu, ako se pokažu dosljednim karizmi utemeljenja i ujedinjujućem djelovanju Duha Svetoga. U tome procesu, činu rasuđivanja i smjelosti, dijaloga i evanđeoskog izazova, jamstvo ispravnosti puta pruža Sveta Stolica, koja je nadležna poticati evangelizaciju kulturâ, kao i provjeravati njihove razvoje i potvrđivati rezultate u svrhu inkulturacije.<sup>202</sup> zadaća "teška i osjetljiva jer dovodi u pitanje vjernost Crkve Evandelju i apostolskoj tradiciji u trajnom razvoju kulturâ".<sup>203</sup>

### Nova evangelizacija

81. Da bi se primjерeno uhvatilo u koštac s velikim izazovima što ih novoj evangelizaciji postavlja sadašnja povijest, nužan je prije svega posvećeni život koji dopušta da ga trajno prozivaju objavljena Riječ i znakovi vremena.<sup>204</sup> Sjećanje na velike evangelizatorke i evangelizatore, koji su prije bili veliki evangelizirani, pokazuje da su za hvatanje ukoštac s današnjim svijetom potrebne osobe ljubazno predane Gospodinu i njegovu Evandelju. "Posvećene osobe su, zbog svoga specifičnog zvanja, pozvane da pomognu da se pokaže jedinstvo između autoevangelizacije i svjedočenja, između nutarnje obnove i apostolskog žara, između biti i djelovati, uzimajući u obzir da dinamizam uvijek proizlazi iz prvog elementa binoma."<sup>205</sup>

Nova evangelizacija, kao i ona oduvijek, bit će uspješna ako bude znala proglašiti s krovova ono što je prije živjela u prisnoj povezanosti s Gospodinom. Za nju se traže snažne osobe, koje pokreće svetački žar. Nova evangelizacija zahtijeva od posvećenikâ i posvećenicâ *punu svijest o teološkom smislu izazova našega vremena*. Te izazove treba ispitivati pažljivo i zajednički, imajući u vidu obnovu poslanja. Hrabrost navještaja Gospodina Isusa mora se udružiti s pouzdanjem u djelovanje Providnosti, koja djeluje u svijetu i "raspoređuje sve, pa i ljudske protivštine, na veće dobro Crkve".<sup>206</sup>

202 Usp. *Propositio 40*, B.

203 IVAN PAVAO II., Posinodalna ap. pob. *Ecclesia in Africa* (14. prosinca 1995) 62: *L'Osservatore Romano* 16. rujna 1995, str. 5.

204 Usp. EN, 15: AAS 68(1976)13-15.

205 SINODA BISKUPA, IX. redovna generalna skupština, *Relatio ante disceptationem*, 22: *L'Osservatore Romano* 3.-4. listopada 1994, str. 12.

206 IVAN XXIII., Govor na otvaranju Drugoga vatikanskog sabora (11. listopada 1962): AAS 54(1962)789.

Važni čimbenici za korisno uključivanje Ustanova u proces nove evangelizacije jesu vjernost karizmi utemeljenja, zajedništvo s onima u Crkvi koji su zaposleni u istomu pothvatu, posebice s Pastirima, i suradnja sa svim ljudima dobre volje. To traži ozbiljno raspoznavanje pozivâ što ih Duh upućuje svakoj Ustanovi, bilo u onim krajevima gdje se ne predviđaju veliki neposredni pomaci, bilo u drugim krajevima gdje se najavljuje utješan preporod. U svakomu mjestu i situaciji, posvećene osobe trebaju biti gorljivi navjestitelji Gospodina Isusa, spremne da s evanđeoskom mudrošću odgovore na pitanja što ih danas postavlja nemir ljudskoga srca i njegovih hitnih potreba.

### **Osobita ljubav prema siromasima i promicanje pravde**

82. U počecima svoje službe, u nazaretskoj sinagogi, Isus proglašava da ga je Duh posvetio da doneše radosnu poruku siromasima, da navijesti oslobođenje sužnjima, da vrati vid slijepima, da oslobodi potlačene i da proglasí godinu milosti Gospodnje (usp. *Lk* 4,16-19). Preuzimajući Gospodinovo poslanje kao svoje, Crkva navješće Evanđelje svakome mužu i svakoj ženi, zadužujući se za njihovo cijelovito spasenje. Međutim, s osobitom pažnjom, pravim "povlaštenim izborom", ona se okreće k onima koji se nalaze *u situaciji veće slabosti*, i prema tome teže nevolje. "Siromasi", u mnogovrsnim dimenzijama siromaštva, jesu potlačeni, isključeni iz društva, stari, bolesni, maleni, oni koji se smatraju i tretiraju kao "posljednji" u društvu.

Opredjeljenje za siromahe je prirođeno samoj dinamici ljubavi življene po Kristu. Na to opredjeljenje su dužni svi Kristovi učenici; ipak, oni koji hoće izbližega naslijedovati Gospodina, oponašajući njegove stavove, ne mogu se ne osjetiti uvučeni u nj na posve osobit način. Iskrenost njihova odgovora na Kristovu ljubav navodi ih da žive kao siromasi i da se prihvate problema siromahâ. To za svaku Ustanovu, prema specifičnoj karizmi, uključuje *usvajanje poniznog i skromnog načina života*, bilo osobnog ili zajedničarskog. Jake u tome življenom svjedočanstvu, posvećene će osobe moći, u skladu s njihovim životnim izborom i slobodne u odnosu na političke ideologije, prokazati nepravde koje se čine prema tolikim Božjim sinovima i kćerima, te se založiti za promicanje pravde na socijalnom području na kojemu djeluju.<sup>207</sup> Na taj način će se, i u sadašnjim situacijama, po svjedočenju bezbrojnih posvećenih osoba, obnoviti predanje koje je bilo svojstveno utemeljiteljima i utemeljiteljicama koji su potrošili svoj život u služenju Gospodinu koji je prisutan u siromasima. Krist se naime "nalazi na zemlji u osobi svojih siromaha... Kao Bog, bogat, kao čovjek, siromašan. I doista isti čovjek već bogat uzađe na nebo, sjedi zdesna Ocu, ipak ovdje još uvijek siromašan trpi glad, žeđ, gol je".<sup>208</sup>

Evanđelje se provodi djelatnom ljubavlju, koja je slava Crkve i znak njezine vjernosti Gospodinu. To dokazuje cijela povijest povećenoga života, koja se može smatrati živom egzegezom Isusovih riječi: "Koliko učiniste

207 Usp. *Propositio* 18.

208 Sv. AUGUSTIN, *Sermo* 123, 3-4: PL 38, 685-686.

jednom od ove moje najmanje braće meni učiniste" (*Mt 25,40*). Mnoge su Ustanove, napose u moderno doba, nastale upravo da bi se izišlo ususret ovoj ili onoj nuždi siromahâ. Ali, i kada taj cilj nije bio odlučujući, pažnja i briga za potrebite, izražena kroz molitvu, prihvatanje, gostoljublje, uvijek su prirodno išle zajedno s različitim oblicima posvećenoga života, i onoga kontemplativnoga. A kako bi i moglo biti drugčije, budući da je Krist do kojega se dopire u kontemplaciji isti onaj koji živi i trpi u siromasima? Povijest posvećenoga života je bogata, u tomu smislu, čudesnim i ponekad genijalnim primjerima. Sv. Paolino Nolanski je, razdijelivši svoja dobra siromasima da bi se potpuno posvetio Bogu, podigao čelije svoga samostana iznad jednoga prihvatališta određenoga upravo za potrebne. On je uživao u misli o toj jedinstvenoj "razmjeni darova": siromasi, kojima je on služio, učvršćivali su svojom molitvom same "temelje" njegove kuće, koja je sva bila posvećena hvali Boga.<sup>209</sup> Sv. Vinko Paulski je, od svoje strane, volio reći da, kad je čovjek prisiljen ostaviti molitvu kako bi pomogao jednomu siromahu u nevolji, on je ne prekida, jer "ostavlja Boga radi Boga".<sup>210</sup>

Služiti siromasima je čin evangelizacije i, istodobno, pečat evanđeljnosti i poticaj stalnom obraćenju za posvećeni život, jer - kako kaže sveti Grgur Veliki - "kada se ljubav ljubazno spušta da se pobrine i za najniže potrebe bližnjega, tada plane prema najvišim vrhuncima. I kada se milostivo prigne do krajnjih potreba, tada snažno ponovno započne let prema visinama."<sup>211</sup>

### Skrb za bolesnike

83. Slijedeći slavnu tradiciju, veliki broj posvećenih osoba, osobito žena, vrši svoj apostolat u zdravstvenim sredinama, prema karizmi vlastite Ustanove. Tijekom stoljećâ bilo je mnogo posvećenih osoba koje su *žrtvovali svoj život* služeći žrtve zaraznih bolesti, pokazujući da predanje do junaštva pripada proročkoj naravi posvećenoga života.

Crkva s divljenjem i zahvalnošću gleda na tolike posvećene osobe koje, pružajući pomoć bolesnicima i onima koji pate, značajno pridonose njezinu poslanju. One nastavljaju milosrdnu službu Krista koji "je prošao čineći dobro i ozdravljujući sve" (*Dj 10,38*). Na njegovim tragovima, kao božanskog Samaritanca, liječnika dušâ i tijelâ,<sup>212</sup> i na primjeru odgovarajućih utemeljitelja i utemeljiteljica, neka posvećene osobe, koje su na to usmjerene karizmom svoje Ustanove, ustraju u svomu svjedočenju ljubavi prema bolesnicima, posvećujući se njima s dubokim razumijevanjem i sudjelovanjem. Neka u svojim izborima dadu prednost najsiromašnjim i narušenim bolesnicima, kao i starima, nesposobnima, isključenima, bolesnicima koji su pri kraju, žrtvama droge i novih zaraznih bolesti. Neka promiču kod bolesnikâ prinošenje vlastite patnje u zajedništvu s razapetim i proslavljenim Kristom

209 Usp. *Poema XXI*, 386-394: *PL* 61, 587.

210 *Corrrespondance, Entretiens, Documents. Conférence Sur les Régles* (30. svibnja 1647), Coste IX, Paris 1923, str. 319.

211 *Regula pastoralis* 2, 5: *PL* 77, 33.

212 Usp. IVAN PAVAO II., Ap. pismo *Salvifici doloris* (11. veljače 1984) 28-30: *AAS* 76(1984)242-248.

za spasenje svih,<sup>213</sup> štoviše neka njeguju u njima svijest da su, s molitvom i svjedočanstvom rijeći i ponašanja, *aktivni subjekti pastoralu* po naročitoj karizmi križa.<sup>214</sup>

Crkva, osim toga, podsjeća posvećenike i posvećenice da u njihovo poslanje spada *evangeliziranje zdravstvene sredine* u kojoj rade, nastojeći, priopćavanjem evanđeoskih vrijednosti, prosvijetliti način življenja, trpljenja i umiranja ljudi našega vremena. Njihova je obveza posvetiti se humanizaciji medicine i produbljenju bioetike, u službi Evandelja života. Neka stoga promiču prije svega poštivanje osobe i ljudskoga života od začeća do prirodnog završetka, u punom skladu s moralnim naučavanjem Crkve,<sup>215</sup> ustanovljujući za to i centre formacije<sup>216</sup> i surađujući bratski s crkvenim organizacijama zdravstvenog pastoralu.

## II. PROROČKO SVJEDOČANSTVO PRED VELIKIM IZAZOVIMA

### Profetizam posvećenoga života

84. Proročku značajku posvećenoga života sinodalni su Oci osobito is-taknuli. Ona se predstavlja kao *naročiti oblik sudjelovanja u Kristovoj proročkoj zadaći*, koju je Duh priopćio cijelom Božjem narodu. To je profetizam nerazdvojno povezan s posvećenim životom kao takvim, zbog radikalizma nasljedovanja Krista i dosljednog predanja poslanju koje ga obilježava. Zadača znaka, koju Drugi vatikanski sabor priznaje posvećenomu životu,<sup>217</sup> izražava se u proročkom svjedočenju prvenstva što ga u kršćanskому životu imaju Bog i vrijednosti Evandelja. Snagom toga prvenstva ništa se ne može pretpostaviti osobnoj ljubavi prema Kristu i prema siromasima u kojima On živi.<sup>218</sup>

Patristička tradicija vidjela je uzor monaškoga redovničkoga života u Ilijici, smjelomu proroku i Božjemu prijatelju.<sup>219</sup> Živio je u njegovoj nazočnosti i u šutnji razmatrao njegov prolazak, zauzimao se za narod i hrabro proglašavao njegovu volju, branio je Božja prava i dizao se u obranu siromašnih protiv moćnikâ svijeta (usp. *I Kr* 18-19). U povijesti Crkve, uz druge kršćane, nisu nedostajali muževi i žene posvećeni Bogu koji su, po naročitom daru Duha, vršili istinsku proročku službu, govoreći u Božje ime svima, pa također i Pastirima Crkve. *Pravo proroštvo se rađa iz Boga*, iz prijateljstva s

213 Usp. *ibid.*, 18: *nav. mj.*, 221-224; Posinod. ap. pob. *Christifideles laici* (30. prosinca 1988) 52-53; *AAS* 81(1989)496-500.

214 Usp. IVAN PAVAO II., Posin. ap. pob. *Pastores dabo vobis* (25. ožujka 1992) 77: *AAS* 84(1992)794-795.

215 Usp. IVAN PAVAO II., Enc. *Evangelium vitae* (25. ožujka 1995) 78-101: *AAS* 87(1995)490-518.

216 Usp. *Propositio* 43.

217 Usp. *LG* 44.

218 Usp. IVAN PAVAO II., Homilija za vrijeme svečane koncelebracije na završetku IX. redovite skupštine Sinode Biskupa (29. listopada 1994) 3: *AAS* 87(1995)580.

219 Usp. Sv. ATANAZIJE, *Vita di Antonio*, 7: *PG* 26, 854.

Njim, iz pozornog slušanja njegove Riječi u različitim povijesnim okolnostima. Prorok osjeća kako mu u srcu gori strast za Božju svetost i, prihvativši u dijalogu molitve njegovu riječ, proglašava je životom, govorom i postupcima, pretvarajući se u Božjeg glasnogovornika protiv zla i grijeha. Proročko svjedočanstvo traži trajno i strastveno istraživanje Božje volje, velikodušno i neophodno crkveno zajedništvo, vježbu duhovnog rasuđivanja, ljubav za istinu. Ono se izražava i u prokazivanju onoga što je protivno božanskoj volji i u istraživanju novih puteva ostvarivanja Evanđelja u povijesti, s pogledom na Kraljevstvo Božje.<sup>220</sup>

### **Njegova važnost za suvremeni svijet**

85. U našemu svijetu, u kojem se Božji tragovi često čine zametenima, postaje hitno snažno proročko svjedočanstvo od strane posvećenih osoba. Ono će se odnositi prije svega na potvrđivanje prvenstva Boga i budućih dobara, koje proizlazi iz nasljedovanja i oponašanja Krista čista, siromašna i poslušna, potpuno posvećena slavi Oca i ljubavi prema braći i sestrama. Sâm bratski život je proroštvo u tijeku u kontekstu jednoga društva koje, ponekad i ne shvaćajući to, ima duboku čežnju za bratstvom bez granica. Od posvećenih osoba se traži da pruže svoje svjedočanstvo s otvorenosću proroka, koji se ne boji izložiti opasnosti ni život.

Nutarnja uvjerljiva snaga u proroštvu proizlazi iz *slaganja između navještanja i života*. Posvećene osobe će biti vjerne svomu poslanju u Crkvi i u svijetu ako budu sposobne trajno preispitivati same sebe u svjetlu Božje Riječi.<sup>221</sup> Na taj način će moći obogatiti druge vjernike primljenim karizmatskim dobrima, dopuštajući od svoje strane da ih prozivaju proročki izazovi koji dolaze iz drugih crkvenih dijelova. U toj razmjeni darova, zajamčenoj punim skladom s *Učiteljstvom i disciplinom Crkve*, zasjat će djelovanje Duha koje "je ujedinjuje u zajedništvu i u službi, poučava i upravlja po različitim hijerarhijskim i karizmatskim darovima".<sup>222</sup>

### **Vjernost do mučeništva**

86. U ovomu stoljeću, kao i u drugim povijesnim epohama, posvećeni muževi i žene su pružili svjedočanstvo Kristu Gospodinu *darom vlastitoga života*. Ima tisuće onih koji su, natjerani u katakombe zbog progonstva totalitarnih režima ili nasilničkih skupina, napadani u misionarskoj djelatnosti, u djelovanju u korist siromašnih, u pružanju pomoći bolesnima i isključenima, živjeli i žive svoje posvećenje u produženom i junačkom trpljenju, često proljevajući i vlastitu krv, potpuno suočili razapetomu Kristu. Crkva je već službeno priznala svetost nekih od njih štujući ih kao Kristove mučenike. Oni nas obasjavaju svojim primjerom, zauzimaju se za našu vjernost, očekuju nas u slavi.

220 Usp. *Propositio 39*, A.

221 Usp. *Propositiones 15*, A. i 39, C.

222 LG 4; usp. PO 2.

Živa je želja da uspomena tolikih svjedoka vjere ostane u svijesti Crkve kao poticaj na slavljenje i nasljedovanje. Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života neka pridonesu tome djelu *skupljući imena i svjedočanstva* svih posvećenih osoba koje mogu biti upisane u Martirologij dvadesetoga stoljeća.<sup>223</sup>

### **Veliki izazovi posvećenoga života**

87. Proročku zadaću posvećenoga života izazivaju *tri glavna izazova* upravljena samoj Crkvi: to su vječni izazovi koje postavlja u novim, i možda radikalnijim oblicima suvremeno društvo, barem u nekim dijelovima svijeta. Oni se izravno tiču evanđeoskih savjeta čistoće, siromaštva i poslušnosti, potičući Crkvu i, posebice, posvećene osobe da objelodane i svjedoče njihov *duboki antropološki smisao*. Jer izbor tih savjeta je daleko od toga da predstavlja osiromašenje istinskih ljudskih vrijednosti, predlaže se prije kao njihovo preobraženje. Evanđeoske savjete ne treba smatrati nijekanjem vrijednosti spojenih sa seksualnošću, sa zakonitom željom da se raspolaže materijalnim dobrima i da se samostalno odlučuje o sebi. Te sklonosti, budući da su utemeljene u naravi, u sebi samima su dobre. Ljudsko stvorenje, ipak, oslabljeno kao što jest istočnim grijehom, izloženo je opasnosti da ih ostvari na prijestupnički način. Zavjetovanje čistoće, siromaštva i poslušnosti postaje strogom opomenom da se ne podcjenjuju rane što ih je izazvao istočni grieh i, iako potvrđuje vrijednosti stvorenih dobara, *relativizira ih* pokazujući na Boga kao na absolutno dobro. Tako oni koji slijede evanđeoske savjete, dok traže za same sebe svetost, predlažu, takoreći, "duhovnu terapiju" za čovječanstvo, budući da odbacuju idolopoklonstvo stvorenoga i na neki način čine živoga Boga vidljivim. Posvećeni život je, napose u teškim vremenima, blagoslov za ljudski život i za sam crkveni život.

### **Izazov posvećene čistoće**

88. *Prvo izazivanje* dolazi od *hedonističke kulture* koja oslobađa seksualnost od svake objektivne moralne norme, svodeći je često na igru i na potrošnju, i uz sudioništvo sredstava društvenog priopćavanja popuštajući nekoj vrsti idolopoklonstva instinkta. Posljedice toga su pred očima svih: nastranosti svake vrste, kojima se pridružuju bezbrojne psihičke i moralne patnje za pojedince i obitelji. *Odgovor* posvećenoga života sastoji se prije svega u *radosnoj praksi savršene čistoće*, kao svjedočanstva moći ljubavi Božje u krhkosti ljudskog stanja. Posvećena osoba dokazuje da ono što su mnogi smatrali nemogućim postaje, milošću Gospodina Isusa, mogućim i istinski oslobađajućim. Da, u Kristu je moguće ljubiti Boga svim srcem, stavljajući ga iznad svake druge ljubavi, i tako ljubiti, s Božjom slobodom, svako stvorenje! To je svjedočanstvo koje je danas više nego ikada potrebno, upravo zato jer ga naš svijet tako malo shvaća. Ono se nudi svakoj osobi -

223 Usp. *Propositio 53*; IVAN PAVAO II., Ap. pismo *Tertio millennio adveniente* (10. studenoga 1995) 37: AAS 87(1995)29-30.

mladima, zaručenima, supružnicima, kršćanskim obiteljima - da bi se dokazalo da *snaga ljubavi Božje može izvesti velike stvari* upravo unutar zbivanja ljudske ljubavi. To je svjedočanstvo koje izlazi ususret i sve većoj potrebi nutarnje čistoće u ljudskim odnosima.

Nužno je da posvećeni život pokaže današnjemu svijetu primjere življene čistoće od strane muževa i žena koji pokazuju uravnoteženost, vladanje samim sobom, smionost, psihološku i afektivnu zrelost.<sup>224</sup> Zahvaljujući tome svjedočanstvu, ljudskoj ljubavi se nudi sigurno uporište, koje posvećena osoba doseže razmatranjem trinitarne ljubavi, koja nam je objavljena u Kristu. Upravo zato što je uronjena u tu tajnu, ona se osjeća sposobnom za radikalnu i sveopću ljubav, koja joj daje snagu vladanja sobom i disciplinu, koji su nužni da se ne upadne u ropstvo sjetila i instinkata. Tako se posvećena čistoća pokazuje kao iskustvo radosti i slobode. Prosvijetljena vjerom u uskrslog Gospodina i očekivanjem novih nebesa i nove zemlje (usp. *Otk 21,1*), ona nudi dragocjene poticaje i za odgoj za čistoću nužnu u drugim životnim staležima.

### Izazov siromaštva

89. Drugo izazivanje danas dolazi od *materijalizma pohlepnog za posjedovanjem*, nebrižnog prema zahtjevima i patnjama najslabijih i lišenog svakog obzira za samu ravnotežu prirodnih resursâ. *Odgovor* posvećenoga života sastoji se u zavjetovanju *evanđeoskoga siromaštva*, življenog u različitim oblicima i često popraćenog aktivnim zauzimanjem u promicanju solidarnosti i djelatne ljubavi.

Koliko se Ustanovâ posvećuje odgoju, poučavanju i profesionalnoj formaciji, dovodeći mlade i one koji više nisu mladi u stanje da postanu protagonisti svoje budućnosti! Koliko se posvećenih osoba troši ne štedeci snage za najzadnje na zemlji! Koliko se njih zalaže za formiranje budućih odgojitelja i odgovornih za društveni život, tako da se zauzimaju za uklanjanje nasilničkih struktura i za promicanje planova solidarnosti u korist siromašnih! One se bore da pobijede glad i njezine uzroke, pokreću dragovoljne djelatnosti i humanitarne organizacije, potiču javne i privatne organe na podupiranje pravedne raspodjele međunarodne pomoći. Nacije duguju uistinu mnogo tim poduzetnim djelatnicima i djelatnicama djelatne ljubavi, koji su svojom neumornom velikodušnošću dali i daju znatan doprinos humanizaciji svijeta.

### Evanđeosko siromaštvo u službi siromašnih

90. U zbilji, još prije nego što je služenje siromašnima, *evanđeosko siromaštvo je vrijednost samo po sebi*, budući da naslijedovanjem siromašnog Krista doziva prvo od Blaženstava.<sup>225</sup> Njegov prvi smisao je, naime, svjedočiti Boga kao pravo bogatstvo ljudskoga srca. Međutim, upravo zbog toga ono

---

224 Usp. *PC 12*.

225 Usp. *Propositio 18, A.*

snažno osporava idolopoklonstvo mamone, predstavljajući se kao proročki apel u odnosu na društvo koje, u tolikim bogatim dijelovima svijeta, dolazi u opasnost da izgubi smisao za mjeru i sami smisao za stvari. Zbog toga, danas više nego u drugim razdobljima, njegovo prizivanje nailazi na pažnju i među onima koji, svjesni ograničenosti resursâ planeta, pozivaju na poštivanje i čuvanje stvorenoga smanjenjem potrošnje, uzdržljivošću, namećanjem nužnih kočnica vlastitim željama.

Od posvećenih osoba se dakle traži obnovljeno i snažno evanđeosko svjedočanstvo samoodricanja i uzdržljivosti, u stilu bratskoga života nadahnuta kriterijima jednostavnosti i gostoljubivosti, i kao primjer onima koji ostaju ravnodušni pred potrebama bližnjega. To će svjedočanstvo, naravno, biti popraćeno *povlaštenom ljubavlju prema siromasima* i očitovat će se na osobit način u dijeljenju životnih uvjeta s onima koji su razbaštinjeni u najvećoj mjeri. Nije mali broj zajednica koje žive i djeluju među siromasima i isključenima iz društva, prihvataju njihov položaj i dijele njihove patnje, probleme i opasnosti.

Velike stranice povijesti evanđeoske solidarnosti i herojskog predanja napisale su posvećene osobe, u ovim godinama dubokih promjena i velikih nepravdi, nada i razočaranja, važnih pobjeda i gorkih poraza. Ne manje značajne stranice napisale su i još uvijek pišu druge bezbrojne posvećene osobe, koje žive u punini svoj život "skriven s Kristom u Bogu" (*Kol 3,3*) za spasenje svijeta, u znak besplatnosti, ulaganja vlastitoga života u malo priznate i još manje pohvaljivane stvari. Kroz te različite oblike koji se dopunjaju, posvećeni život sudjeluje u krajnjemu siromaštvu koje je Gospodin prigrlio i živi svoju specifičnu ulogu u spasiteljskoj tajni njegova utjelovljenja i njegove otkupiteljske smrti.<sup>226</sup>

### Izazov slobode u poslušnosti

91. *Treće izazivanje* proizlazi iz onih *poimanja slobode* koja izvlače tu temeljnu ljudsku povlasticu iz njezina konstitutivnoga odnosa s istinom i s moralnom normom.<sup>227</sup> U stvari, kultura slobode je istinska vrijednost, veoma prisno povezana s poštivanjem ljudske osobe. Ali, tko ne vidi do kakvih nenormalnih posljedica nepravde i čak nasilja vodi, u životu pojedinaca i naroda, kriva upotreba slobode?

Uspješan *odgovor* na tu situaciju je *poslušnost koja obilježava posvećeni život*. Ona na osobito živ način ponovno predlaže Kristovu poslušnost Ocu i, polazeći upravo od njezine tajne, svjedoči da *nema proturječja između poslušnosti i slobode*. Uistinu, držanje Sina otkriva tajnu ljudske slobode kao hod poslušnosti prema Očevoj volji i tajnu poslušnosti kao hod postupnog osvajanja prave slobode. Upravo je to tajna koju posvećena osoba želi izraziti točno tim zavjetom. Njime namjerava dokazati svijest sinovskog odnosa, snagom kojega želi preuzeti očinsku volju kao svakodnevnu hranu (usp. *Iv*

226 Usp. PC 13.

227 Usp. IVAN PAVAO II., Enc. *Veritatis splendor* (6. kolovoza 1993) 31-35: AAS 85(1993)1158-1162.

4,34), kao svoju liticu, svoje veselje, svoj štit i utvrdu (usp. *Ps 18/17/, 3*). Tako dokazuje da raste u punoj istini o samoj sebi ostajući povezana s izvorom svoje egzistencije i nudeći stoga veoma utješnu poruku: "Koji tvoj Zakon ljube, velik mir uživaju,/ ni o što se oni ne spotiču" (*Ps 119/118/, 165*).

### Izvršiti zajedno Očevu volju

92. To svjedočenje posvećenih osoba poprima u redovničkom životu osobito značenje i za *zajedničarsku dimenziju* koja ga obilježava. Bratski život je povlašteno mjesto razabiranja i prihvatanja Božje volje i zajedničkog hoda u jedinstvu duha i srca. Poslušnost, oživljena ljubavlju, ujedinjuje članove jedne Ustanove u istom svjedočanstvu i u istom poslanju, iako u različitosti darova i u poštivanju pojedinih individualnosti. U bratstvu, oživljenu Duhom, svatko održava s drugim dragocjen dijalog da otkrije Očevu volju, i svi priznaju u onome tko predsjeda izraz Božjega očinstva i vršenje vlasti primljene od Boga, u službi rasuđivanja i zajedništva.<sup>228</sup>

Zatim, život zajednice je, naročito, znak, pred Crkvom i pred društvom, povezanosti koja dolazi od istoga poziva i od zajedničke volje da mu se pokorava, bez obzira na sve razlike u rasu i porijeklu, jeziku i kulturi. Protiv duha nesloge i podjele, vlast i poslušnost blistaju kao znak onog jedinog očinstva koje dolazi od Boga, bratstva rođenoga od Duha, nutarnje slobode onoga koji se uzda u Boga unatoč ljudskim granicama onih koji Ga predstavljaju. Kroz tu poslušnost, koju su neki preuzeli kao životno pravilo, kuša se i navješta u korist svih blaženstvo što ga je Isus obećao "onima koji slušaju Riječ Božju i vrše je" (*Lk 11,28*). Osim toga, tko sluša ima jamstvo da je uistinu u poslanju, u nasljedovanju Gospodina, a ne u trci za vlastitim željama ili vlastitim iščekivanjima. I tako može znati da je vođen Gospodinovim Duhom i poduprt, i usred velikih poteškoća, njegovom sigurnom rukom (usp. *Dj 20,22s*).

### Odlučna obveza duhovnoga života

93. Jedna od više puta na Sinodi očitovanih zabrinutosti bila je i skrb za posvećeni život koji se hrani *na izvorima temeljite i duboke duhovnosti*. Radi se, zaista, o prvenstvenom zahtjevu, upisanom u samu bit posvećenoga života, budući da je onaj tko zavjetuje evanđeoske savjete, kao svaki drugi krštenik, štoviše i s uvjerljivijim motivima, dužan težiti svim svojim snagama prema savršenstvu ljubavi.<sup>229</sup> To je obveza koju su snažno ponovno dozvali u svijest bezbrojni primjeri svetih utemeljitelja i utemeljiteljica i tolikih posvećenih osoba, koji su svjedočili vjernost Kristu do mučeništva.

Težiti prema svetosti: eto uglavnom programa svakoga posvećenog života, pa i u perspektivi njegove obnove na pragu trećega tisućljeća. Polazna točka programa sastoji se u ostavljanju svega radi Krista (usp. *MT 4,18-22; Lk 5,11*), dajući prednost Njemu pred svime, da bi se moglo potpuno sudjelovati u njegovoj pashalnoj tajni.

<sup>228</sup> Usp. *Propositio 19, A; PC 14.*

<sup>229</sup> Usp. *Propositio 15.*

To je bio vrlo dobro shvatio sveti Pavao, koji je uskliknuo: "Pa, štoviše, i sve smatram gubitkom, jer spoznaja Krista Isusa, moga Gospodina, sve nadilazi...I to da iskusim Krista i silu njegova uskrsnuća" (*Fil 3,8.10*). To je put koji su od samoga početka obilježili Apostoli, kako podsjeća kršćanska tradicija na Istoku i na Zapadu: "Oni koji sada nasljeđuju Isusa ostavljavajući sve radi Njega, podsjećaju na Apostole koji se, odgovarajući na njegov poziv, odriču svega ostalog. Zato se tradicionalno običava govoriti o posvećenom životu kao o *apostolskomu obliku življenja*".<sup>230</sup> Ista tradicija je, u posvećenom životu, iznijela na vidjelo dimenziju naročitog saveza s Bogom, štoviše zaručničkog saveza s Kristom, kojega je učitelj bio sveti Pavao svojim primjerom (usp. *I Kor 7,7*) i svojim naučavanjem, predloženim pod vodstvom Duha (usp. *I Kor 7,40*).

Možemo reći da se duhovni život, shvaćen kao život u Kristu, život prema Duhu, predstavlja kao put sve veće vjernosti, na kojemu je posvećena osoba vođena Duhom i od Njega suobličena Kristu, u punom zajedništvu ljubavi i služenja u Crkvi.

Svi ti elementi, koji su se spustili u različite oblike posvećenoga života, rađaju *naročitu duhovnost*, to jest konkretni plan odnosa s Bogom i sa svim, što ga obilježavaju posebni duhovni naglasci i djelatni izbori, koji bilježe i ponovno predočuju sad jedan sad drugi vid jedine tajne Krista. Kada Crkva priznaje jedan oblik posvećenoga života ili jednu Ustanovu, jamči da se u njezinoj duhovnoj i apostolskoj karizmi nalaze svi objektivni preduvjeti za postizanje osobnog i zajedničarskog evandeoskog savršenstva.

Duhovni život mora dakle biti na prvom mjestu u programu Obitelji posvećenoga života, tako da se svaka Ustanova i svaka zajednica predstavi kao škola prave evandeoske duhovnosti. O tome prvenstvenom izboru, razvijanom u osobnom i zajedničarskom zauzimanju, ovise apostolska plodnost, velikodušnost u ljubavi prema siromasima, sama privlačnost zvanja za nove generacije. Upravo je *duhovna osobina posvećenoga života* ono što može prodrmati osobe našega vremena, i te kako žedne apsolutnih vrijednosti, i tako se pretvoriti u očaravajuće svjedočanstvo.

## U slušanju Božje Riječi

94. Božja Riječ je prvi izvor svake kršćanske duhovnosti. Ona hrani osobni odnos sa živim Bogom i s njegovom spasonosnom i posvećujućom voljom. To je razlog što je *lectio divina*, od samog nastanka Ustanovā posvećenoga života, posebno u monaštvu, dobila najviši ugled. Zahvaljujući njoj, Riječ Božja se prenosi u život, na koji baca svjetlo mudrosti koja je dar Duha. Iako je cijelo Sveti Pismo "korisno za poučavanje" (*2 Tim 3,16*) i "čisti i vječni izvor duhovnoga života",<sup>231</sup> naročito štovanje zaslужuju spisi Novoga Zavjeta, nadasve Evandelja, koja su "srce svih Pisama".<sup>232</sup> Prema tome po-

230 IVAN PAVAO II., Govor na Gen. aud. (8. veljače 1995) 2: *L'Osservatore Romano* 9. veljače 1995, str. 4.

231 DV 21; usp. PC 6.

232 *Katekizam Katoličke Crkve*, 125; usp. DV 18.

moći će posvećenim osobama da za predmet ustrajnog razmatranja uzmu evanđeoske tekstove i druge novozavjetne spise koji objašnjavaju riječi i primjere Krista i Djevice Marije i *apostolski oblik življenja*. Na njih su se postojano pozivali utemeljitelji i utemeljiteljice prigodom prihvaćanja zvanja i razabiranja karizme i poslanja vlastite Ustanove.

Veliku vrijednost ima zajedničarsko razmatranje Biblije. Ostvareno prema mogućnostima i okolnostima života zajednice, ono dovodi do radosnog dijeljenja s drugima bogatstava crpljenih iz Riječi Božje, zahvaljujući kojima braća i sestre rastu zajedno i pomažu se u napredovanju u duhovnom životu. Valja štoviše predložiti takvu praksu i drugim članovima Božjega naroda, svećenicima i laicima, promičući na načine sukladne vlastitoj karizmi škole molitve, duhovnosti i molitvenog čitanja Pisma, u kome Bog govori "ljudima kao prijateljima (usp. *Izj* 33,11; *Iv* 15,14-15) i s njima se zadržava (usp. *Bar* 3,38) da bi ih pozvao i pripustio u zajedništvo sa sobom".<sup>233</sup>

Iz razmatranja Božje riječi, napose tajni Krista, rađaju se, kao što uči duhovna tradicija, intenzitet promatranja i gorljivost apostolskoga djelovanja. I u redovničkom kontemplativnom životu i u onom apostolskom uvijek su bili muževi i žene molitve oni koji su, kao istinski tumači i izvršitelji Božje volje, ostvarili velika djela. Iz pohađanja Božje Riječi oni su crpli nužno svjetlo za ono individualno i zajedničarsko rasuđivanje koje im je pomoglo da u znakovima vremena traže Gospodinove puteve. Oni su tako stekli *neku vrstu nadnaravnoga instinkta*, koji im je omogućio da se ne prilagode mentalitetu svijeta, nego da obnove vlastiti duh, "da bi mogli razabirati Božju volju, ono što je dobro, Njemu ugodno i savršeno" (*Rim* 12,2).

## U zajedništvu s Kristom

95. Osnovno sredstvo za podržavanje zajedništva s Gospodinom bez dvojbe je *sveta liturgija*, posebice Euharistijsko slavlje i Liturgija Časova.

Prije svega *Euharistija*, u kojoj "je sadržano sve duhovno bogatstvo Crkve, to jest sam Krist, naša Pasha i živi Kruh koji, po svomu tijelu koje oživljava Duh Sveti i životvorni, daje život"<sup>234</sup> čovječanstvu. Kao srce crkvenoga života, ona je srce i posvećenoga života. Kako bi osoba pozvana da, u zavjetovanju evanđeoskih savjeta, izabere Krista kao jedini smisao svoje egzistencije, mogla ne željeti uspostaviti s Njim uvijek sve dublje zajedništvo po svakodnevnom sudjelovanju u Sakramantu koji ga uprisutnjuje, u žrtvi koja aktualizira njegov dar ljubavi s Golgotom, u gozbi koja hrani i podupire putujući Božji narod? Euharistija po svojoj naravi stoji u središtu posvećenoga života, osobnoga i zajedničarskoga. Ona je svakodnevna popadbina i izvor duhovnosti pojedinca i Ustanove. U njoj je svaki posvećenik pozvan da živi Kristovu pashalnu tajnu, sjedinjujući se s Njim u prinošenju vlastitoga života Ocu posredstvom Duha. Ustrajno i produženo klanjanje Kristu nazočnu u Euharistiji omogućuje na neki način da se ponovno oživi Petrovo iskustvo u Preobraženju: "Dobro je da ostanemo ovdje." I u slavljenju tajne

233 DV 2.

234 PO 5.

Tijela i Krvi Gospodinove učvršćuje se i povećava jedinstvo i ljubav onih koji su Bogu posvetili egzistenciju.

Pored Euharistije, i u prisnom odnosu s njom, *Liturgija Časova*, slavljen na zajedničarski ili osobno prema naravi svake Ustanove, u zajedništvu s molitvom Crkve, izražava zvanje na hvalu i moljenje, koje je svojstveno posvećenim osobama.

S Euharistijom stoji u dubokom odnosu obveza trajnoga obraćenja i nužnoga čišćenja, koje posvećene osobe razvijaju u *sakramenu Pomirenja*. Po čestom susretu s Božjim milosrđem one čiste i obnavljaju svoje srce i, kroz ponizno priznanje grijeha, čine prozirnim vlastiti odnos s Njim; radosno iskustvo sakralnoga oprosta, u hodu podijeljenu s braćom i sestrama, čini srce poslušnim i potiče obvezu na sve veću vjernost.

Za napredovanje u evanđeoskomu hodu vrlo je korisno, osobito u razdoblju formacije i u određenim trenucima života, pouzdano i ponizno utjecanje *duhovnomu vodstvu*, zahvaljujući kojemu se osobi pomaže da velikodušno odgovori na pobude Duha i da se odlučno usmjeri prema svetosti.

Potičem, na kraju, sve posvećene osobe da, prema vlastitim tradicijama, svakodnevno obnavljaju duhovno sjedinjenje s Djesticom Marijom, ponovno prolazeći s njom tajne Sina, posebice moljenjem *Svete Krunice*.

### III. NEKI AREOPAZI POSLANJA

#### Prisutnost u svijetu odgoja

96. Crkva je uvijek shvaćala da je *odgoj bitan element njezina poslanja*. Njezin nutarnji Učitelj je Duh Sveti, koji prodire u najnepristupačnije dubine srca svakoga čovjeka i poznaje tajni dinamizam povijesti. Duh oživljava cijelu Crkvu i ona s Njim obavlja svoje odgojiteljsko djelo. Posebna zadaća na tome području, unutar Crkve, ipak pripada posvećenim osobama, koje su pozvane da u odgojni obzor unesu radikalno svjedočanstvo dobara Kraljevstva, predloženih svakomu čovjeku u isčekivanju konačnog susreta s Gospodinom povijesti. Po svomu naročitom posvećenju, po osobitom iskustvu darova Duha, po ustrajnom slušanju Riječi i razabiranju, po bogatoj baštini odgojnih tradicija koju je u međuvremenu nagomilala vlastita Ustanova, po produbljenom poznavanju duhovne istine (usp. Ef 1,17), posvećene osobe mogu razviti naročito uspješno odgojno djelovanje, pružajući poseban doprinos inicijativama drugih odgojitelja i odgojiteljica.

Opskrbljene tom karizmom, one mogu dati život odgojnim sredinama prožetim evanđeoskim duhom slobode i ljubavi, u kojima se mladima pomaže da rastu u čovještvu pod vodstvom Duha.<sup>235</sup> Na taj način odgojna zajednica postaje iskustvo zajedništva i mjesto milosti, gdje pedagoški plan pridonosi ujedinjenju u skladnu sintezu božanskoga i ljudskoga, Evanđelja i kulture, vjere i života.

Povijest Crkve je, od starine do naših dana, bogata čudesnim primjerima posvećenih osoba koje su živjele i žive težnju prema svetosti po pedagoškom

<sup>235</sup> Usp. GE 8.

zauzimanju, predlažući istodobno svetost kao odgojni cilj. U stvari, mnoge su od njih odgajajući ostvarile savršenstvo ljubavi. To je jedan od najdragocjenijih darova što ih posvećene osobe mogu i danas ponuditi mладеžи, čineći je predmetom pedagoškog služenja bogatog ljubavlju, prema mudrom upozorenju svetoga Ivana Bosca: "Neka mladi ne budu samo ljubljeni, nego neka i spoznaju da su ljubljeni."<sup>236</sup>

### **Potreba za obnovljenim zalaganjem na odgojnem području**

97. Posvećenici i posvećenice, s pažljivim poštovanjem sjedinjenim s misionarskom hrabrošću, pokazuju da vjera u Isusa Krista prosvjetljuje cijelo odgojno područje, ne prejudicirajući, nego prije potvrđujući i podižući iste ljudske vrijednosti. Na taj način oni se pretvaraju u svjedoči i sredstva moći Utjelovljenja i snage Duha. Ta njihova zadaća je jedan od najznačajnijih izraza onog materinstva koje Crkva, po Marijinu uzoru, pokazuje prema svoj svojoj djeci.<sup>237</sup>

To je razlog zašto je Sinoda uporno poticala posvećene osobe da s novim zauzimanjem ponovno preuzmu, tamo gdje je moguće, poslanje odgoja zajedno sa školama svih tipova i stupnjeva, Sveučilištima i Visokim institutima.<sup>238</sup> Prihvaćajući sinodalnu uputu, toplo pozivam članove Ustanovâ posvećenih odgoju da budu vjerni svojoj izvornoj karizmi i svojim tradicijama, svjesni da povlaštena ljubav prema siromasima nalazi svoju osobitu primjenu u izboru sredstava koja mogu oslobođiti ljude od onoga teškog oblika bijede koji se sastoji u nedostatku kulturne i vjerske formacije.

S obzirom na važnost što ih katolička i crkvena Sveučilišta i Fakulteti imaju na području odgoja i evangelizacije, ustanove koje njima ravnaju trebaju biti svjesne svoje odgovornosti, postupajući tako da u njima, dok se aktivno dijalogizira sa sadašnjim kulturnim okruženjem, bude sačuvana posebna katolička narav, u punoj vjernosti Učiteljstvu Crkve. Osim toga, neka članovi tih Ustanova i Društava, prema prilikama, budu spremni uči u državne odgojne strukture. Na ovaj tip intervencije naročito su pozvani, zbog svoga specifičnoga zvanja, članovi Svjetovnih ustanova.

### **Evangelizirati kulturu**

98. Ustanove posvećenoga života su uvijek imale velik utjecaj u formaciji i u prenošenju kulture. To se dogodilo u srednjemu vijeku, kada su samostani postali mjesta pristupa kulturnim bogatstvima prošlosti i izgradnje nove humanističke i kršćanske kulture. To se obistinilo svaki put kada je svjetlo Evandelja doprlo do novih naroda. Mnoge posvećene osobe su promicale kuturu, i često su istraživale i branile autohtone kulture. Potreba za

236 *Scritti pedagogici e spirituali*, Roma 1987, str. 294.

237 Usp. IVAN PAVAO II., Ap. konst. *Sapientia christiana* (15. travnja 1979) II: AAS 71(1979)471.

238 Usp. *Propositio* 41.

doprinosom u promicanju kulture, u dijalogu između kulture i vjere, zapaža se danas u Crkvi na posve osobit način.<sup>239</sup>

Posvećeni ne mogu a da se ne osjete prozvanima tom prešnošću. I oni su pozvani da, u naviještanju Božje Riječi, nađu metode primjerenije zahtjevima različitih ljudskih skupina i mnogobrojnih profesionalnih područja, da bi Kristovo svjetlo proželo svaki ljudski sektor i kvasac spasenja iznutra izmijenio društveno življenje, podupirući afirmaciju kulture prožete evanđeoskim vrijednostima.<sup>240</sup> I kroz takvo zauzimanje, na pragu trećega kršćanskog tisućljeća, posvećeni će život moći obnoviti njegovu sukladnost željama Boga koji izlazi ususret svim osobama koje, svjesno ili nesvjesno, idu gotovo naslijepo tražeći Istinu i život (usp. *Dj* 17,27).

Međutim, osim služenja upravljenog drugima, i unutar posvećenoga života postoji potreba za *obnovljenom ljubavi prema kulturnom zalaganju*, posvećenjem studiju kao sredstvu cjelovite formacije i kao prevaljenom asketskom putu, izvanredno aktualnomu, nasuprot raznovrsnostima kulturâ. Umanjivanje obveze studija može imati teške posljedice i za apostolat, jer rada osjećaj isključenja i inferiornosti ili pogoduje površnosti i nesmotrenosti u inicijativama.

U raznovrsnosti karizmî i stvarnih mogućnosti pojedinih Ustanova, obveza studija se ne može svesti na početnu formaciju ili postizanje akademskih naslova i profesionalnih stručnosti. Ona je prije izraz nikada udovoljene želje za dubljom spoznajom Boga, ponora svjetla i izvora svake ljudske istine. Zbog toga, ta obveza ne izolira posvećenu osobu u apstraktni intelektualizam, niti je zatvara u krivine zagušljivog narcizma; naprotiv ona je poticaj na dijalog i na sudjelovanje, formacija je za sposobnost rasuđivanja, pobuda je na razmatranje i molitvu u trajnomu traženju Boga i njegova djelovanja u složenoj stvarnosti svremenoga svijeta.

Posvećena osoba, dopuštajući da je Duh preobrazi, postaje sposobna proširiti obzore skućenih ljudskih želja i, istodobno, dosegnuti duboke dimenzije svakog pojedinca i njegove povijesti, s one strane upadljivijih ali često rubnih vidova. Bezbrojna su danas područja izazova koja proizlaze iz raznih kultura: područja nova ili tradicionalno pohađana od posvećenih osoba, s kojima je nužno održavati plodne odnose, uz budan kritički osjećaj ali i pouzdanu pažnju prema onome tko se hvata ukoštar s tipičnim poteškoćama intelektualnoga rada, napose kada, na novim problemima našega vremena, treba pokušati nove analize i sinteze.<sup>241</sup> Ozbiljna i valjana evangelizacija novih područja, gdje se izgrađuje i prenosi kultura, ne može se obaviti bez aktivne suradnje s tu zaposlenim laicima.

### **Prisutnost u svijetu društvenog priopćavanja**

99. Kao što su se posvećene osobe u prošlosti znale sa svim sredstvima staviti u službu evangelizacije, genijalno se hvatajući ukoštar s poteškoćama,

239 Usp. IVAN PAVAO II., Ap. konst. *Sapientia christiana* (15. travnja 1979) II: AAS 71(1979)470.

240 Usp. *Propositio* 36.

241 Usp. GS 5.

tako su danas na nov način prozvane zahtjevom da svjedoče Evanđelje pomoći sredstava društvenog priopćavanja. Ta sredstva su poprimila sposobnost kozmičkog prenošenja posredstvom veoma snažnih tehnologija, koje mogu doprijeti u svaki kut zemlje. Posvećene osobe su, posebno kada po karizmi ustanovljenja djeluju na tome području, dužne stечi ozbiljno poznavanje govora svojstvenog tim sredstvima, da bi uspješno govorile o Kristu današnjemu čovjeku, tumačeći njegove "radosti i nade, žalosti i tjeskobe",<sup>242</sup> i tako pridonijele izgradnji društva u kojem bi se svi osjećali braćom i sestrama u hodu prema Bogu.

Ipak treba biti oprezan u odnosu na iskrivljenu uporabu tih sredstava, zbog izvanredne moći uvjeravanja kojom raspolažu. Dobro je ne sakrivati sebi probleme koji mogu odatle proizići za sam posvećeni život; treba se prije uhvatiti s njima u koštač s prosvijetljenim razborom.<sup>243</sup> Odgovor Crkve je nadasve odgojan: teži za tim da promiče ispravno razumijevanje podložnih dinamizama i pažljivo etičko vrednovanje programâ, kao i usvajanje zdravih navika u njihovu korištenju.<sup>244</sup> U toj odgojnoj zadaći, okrenutoj formaciji mudrih primalaca i stručnih priopćitelja, posvećene osobe su pozvane da ponude svoje naročito svjedočanstvo o relativnosti svih vidljivih stvarnosti, pomažući braći da ih vrednuju prema Božjemu planu, ali i da se oslobole od opsesivnog zarobljavanja pozornice ovoga svijeta koji prolazi (usp. *I Kor 7,31*).

Svaki napor na tome važnom i novom apostolskom području treba ohrabriti, kako bi Kristovo Evanđelje odjekivalo i preko tih modernih sredstava. Razne Ustanove treba da budu spremne surađivati, uz pomoć snaga, sredstava i osoba, u ostvarenju zajedničkih projekata u raznim granama društvenog priopćavanja. Posvećene osobe, posebice članovi Svjetovnih ustanova, osim toga, trebaju radosno pružati svoje usluge, prema pastoralnim prilikama, i za vjersku formaciju odgovornih osoba i djelatnika javnog i privatnog društvenog priopćavanja, s jedne strane, da bi bile otklonjene štete koje izaziva pokvarena uporaba sredstava, a, s druge strane, da bi se promicala viša kvaliteta prijenosa, s porukama koje poštuju moralni zakon i bogate ga ljudskim i kršćanskim vrijednostima.

## IV. ZAUZETI U DIJALOGU SA SVIMA

### U službi jedinstva kršćana

100. Kristova molitva Ocu prije Muke, da njegovi učenici ostanu u jedinstvu (usp. *Iv 17,21-23*), nastavlja se u molitvi i u djelovanju Crkve. Kako bi se mogli ne osjetiti uvučenima u nju oni koji su pozvani u posvećeni

242 *Ibid.*, 1.

243 Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOGA ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOGA ŽIVOTA, Instr. *La vita fraterna in comunità Congregavit nos in unum Christi amor* (2. veljače 1994) 34, Città del Vaticano 1994, str. 42-43.

244 Usp. IVAN PAVAO II., Poruka za XXVIII. dan društvenih priopćavanja (24. siječnja 1994): *L'Osservatore Romano*, 24.-25. siječnja 1994, str. 4.

život? Na ranu nejedinstva koje još postoji među onima koji vjeruju u Krista i nužnost molitve i rada na promicanju jedinstva svih kršćana naročito je upozorenje na Sinodi. Ekumenska osjetljivost posvećenikâ i posvećenicâ oživljena je i sviješću da se u drugim Crkvama i crkvenim Zajednicama čuva i cvate monaštvo, kao u slučaju istočnih Crkava, ili se obnavlja zavjetovanje evanđeoskih savjeta, kao u Anglikanskoj zajednici i u Zajednicama Reforme.

Sinoda je iznijela na vidjelo duboku povezanost posvećenoga života s ekumenskom stvari i hitnost intenzivnijega svjedočenja na tome području. Ako je naime duša ekumenizma molitva i obraćenje,<sup>245</sup> nema dvojbe da Ustanove posvećenoga života i Društva apostolskoga života imaju osobitu dužnost njegovati tu obvezu. Prema tome, hitno je da se u životu posvećenih osoba otvore veći prostori ekumenskoj molitvi i istinskom evanđeoskom svjedočanstvu, da bi se snagom Duha Svetoga mogli srušiti zidovi podjelâ i predrasudâ među kršćanima.

### **Oblici ekumenskoga dijaloga**

101. Zajedničko dijeljenje *lectionis divinae* u istraživanju istine, sudjelovanje u zajedničkoj molitvi, u kojoj Gospodin jamči svoju nazočnost (usp. *Mt* 18,20), dijalog prijateljstva i ljubavi koja omogućuje da osjetimo kako je lijepo da braća i sestre žive zajedno (usp. *Ps* 133/132), srdačno gos-toljublje prema braći i sestrama različih kršćanskih vjeroispovijesti, uzajamno upoznavanje i razmjena darova, suradnja u zajedničkim inicijativama službe i svjedočanstva, sve su to oblici ekumenskoga dijaloga, izrazi ugodni zajedničkomu Ocu i znakovi volje da se ide zajedno prema savršenomu jedinstvu putem istine i ljubavi.<sup>246</sup> I poznavanje povijesti, nauka, liturgije, karitativne i apostolske djelatnosti drugih kršćana neće odmoći u sve prodornjemu ekumenskom djelovanju.<sup>247</sup>

Želim ohrabriti one Ustanove koje se, po prirođenom karakteru ili susjednom pozivu, posvećuju promicanju jedinstva kršćanâ i za nj njeguju inicijative studija i konkretne akcije. U stvari, nijedna Ustanova posvećenoga života ne smije se osjećati oslobođenom od obveze da radi za tu stvar. Obraćam se osim toga istočnim katoličkim Crkvama žečeći im da, i kroz muško i žensko monaštvo, čiji procvat je milost koju uvijek treba zazivati, mogu pomoći jedinstvu s pravoslavnim Crkvama, zahvaljujući dijalogu ljubavi i zajedništva duhovnosti, baštini nepodijeljene Crkve prvoga tisućljeća.

Duhovni ekumenizam molitve, obraćenja srca i ljubavi osobito povjera-vam samostanima kontemplativnoga života. U tu svrhu ohrabrujem njihovu nazočnost tamo gdje žive kršćanske zajednice raznih vjeroispovijesti, kako bi njihovo posvemašnje posvećenje onome što je "jedino potrebno" (usp. *Lk* 10,42), štovanju Boga i zauzimanju molitvom za spasenje svijeta, zajedno s njihovim svjedočanstvom evanđeoskoga života, prema vlastitim karizmama, bilo za sve poticaj da se živi, prema slici Trojstva, u onomu jedinstvu koje je Isus htio i tražio od Oca za sve svoje učenike.

245 Usp. IVAN PAVAO II., Enc. *Ut unum sint* (25. svibnja 1995) 21: AAS 87(1995)934.

246 Usp. *ibid.*, 28: *nav. mj.*, 938-939.

247 Usp. *Propositio* 45.

## Medureligijski dijalog

102. Budući da "medureligijski dijalog čini dio evangelizacijskoga poslanja Crkve",<sup>248</sup> Ustanove posvećenoga života ne mogu se izuzeti od zauzimanja i na tome području, svaka prema vlastitoj karizmi i slijedeći upute crkvene vlasti. Prvi oblik evangelizacije prema braći i sestrama druge vjeroispovijesti bit će samo svjedočanstvo siromašnoga, poniznoga i čistoga života, prožetoga bratskom ljubavlju prema svima. U isto vrijeme, sloboda duha koja je svojstvena posvećenomu životu pomagat će onomu "dijaligu života"<sup>249</sup> u kome se ostvaruje osnovni model poslanja i navještanja Kristova Evanđelja. Da bi se potpomoglo uzajamno poznавање, međusobno поštivanje i ljubav, Redovničke ustanove će osim toga moći njegovati *prikladne oblike dijaloga*, prožete srdačnim prijateljstvom i uzajamnom iskrenošću, s monaškim sredinama drugih religija.

Drugo područje suradnje s muževima i ženama različite religijske tradicije predstavlja zajednička *skrb za ljudski život*, koja ide od suošćećanja u fizičkim i duhovnim patnjama, do zalaganja za pravdu, mir i očuvanje stvorenoga. U tim sektorima posebno će Ustanove aktivnoga života tražiti sporazumijevanje s članovima drugih religija, u onom "dijaligu djelâ"<sup>250</sup> koji priprema put dubljemu zajedništvu.

Posebno područje aktivnoga susreta s osobama drugih religijskih tradicija je i *istraživanje i promicanje dostojanstva žene*. U optici jednakosti i pravedne uzajamnosti između muža i žene, dragocjenu uslugu mogu učiniti posebno posvećene žene.<sup>251</sup>

Te i druge obveze posvećenih osoba u službi međureligijskoga dijaloga zahtijevaju primjerenu pripravu u početnoj formaciji i u trajnoj formaciji, kao i u studiju i istraživanju,<sup>252</sup> budući da je u tome ne lakomu sektoru potrebno duboko poznavanje kršćanstva i drugih religija, popraćeno temeljitim vjerom te duhovnom i ljudskom zrelošću.

## Odgovor duhovnosti na traženje svetoga i na čežnju za Bogom

103. Oni koji prihvataju posvećeni život, muževi i žene, postavljaju se, po samoj naravi svoga izbora, kao povlašteni sugovornici onoga traženja Boga koje oduvijek uznemiruje ljudsko srce i dovodi ga do mnogovrsnih oblika askeze i duhovnosti. To traženje danas, u mnogim religijama, uporno iskršava kao odgovor na kulture koje teže, ako ne uvijek nijekati, onda svakako isključiti vjersku dimenziju egzistencije.

248 IVAN PAVAO II., Enc. *Redemptoris missio* (7. prosinca 1990) 55: AAS 83(1991)302.

249 PAPINSKO VJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG I KONGREGACIJA ZA EVANGELIZACIJU NARODA, Instr. *Dialogo e annuncio. Riflessioni e orientamenti* (19. svibnja 1991) 42,a: AAS 84(1992)428.

250 *Ibid.*, 42,b: *nav. mj.*

251 Usp. *Propositio 46.*

252 Usp. PAPINSKO VJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG I KONGREGACIJA ZA EVANGELIZACIJU NARODA, Instr. *Dialogo e annuncio. Riflessioni ed orientamenti* (19. svibnja 1991) 42,c: AAS 84(1992)428.

Posvećene osobe, živeći dosljedno i u punini slobodno preuzete obveze, mogu ponuditi odgovor na čežnje svojih suvremenika, oslobađajući ih od rješenjâ koja su najčešće iluzorna i često niječu Kristovo spasonosno utjelovljenje (usp. *I Iv* 4,2-3) te, na primjer, predlažu sekte. Prakticirajući osobnu i zajedničarsku askezu, koja čisti i preobražava cijelu egzistenciju, one svjedoče, nasuprot kušnji egocentrizma i seksualnosti, značajke istinskoga traženja Boga i opominju da se ono ne brka s dovitljivim traženjem samih sebe ili bijegom u gnozu. Svaka posvećena osoba je obvezna njegovati nutarnjega čovjeka, koji se ne odvaja od povijesti niti se povlači u se. Živeći u poslušnom slušanju Riječi, čiji je čuvar i tumač Crkva, ona u Kristu ljubljenu iznad svega i u tajni Trojstva ukazuje na predmet duboke čežnje ljudskoga srca i na pristanište svakoga vjerskog prijeđenog puta iskreno otvorenog transcendenciji.

Zbog toga posvećene osobe imaju dužnost velikodušno ponuditi prihvatanje i duhovnu pratnju onima koji se, potaknuti žđom za Bogom i željni živjeti zahtjeve vjere, obraćaju njima.<sup>253</sup>

## **ZAKLJUČAK**

### **Preobilje dragovoljnosti**

104. Nije mali broj onih koji se danas zbumjeni pitaju: Zašto posvećeni život? Zašto prigrli tu vrstu života, budući da ima toliko toga hitnoga, na području djelatne ljubavi i same evangelizacije, na što se može odgovoriti i bez preuzimanja naročitih obveza posvećenoga života? Nije li možda posvećeni život, neka vrsta "rasipanja" ljudskih snaga koje se prema kriteriju uspješnosti mogu iskoristiti za veće dobro čovječanstva i Crkve?

Ta pitanja su češća u naše vrijeme, jer ih potiče utilitaristička i tehnokratska kultura, koja teži vrednovanju važnosti stvari i samih osoba u odnosu na njihovu neposrednu "funkcionalnost". Ali, slična su pitanja postojala uviјek, kao što rječito dokazuje evandeoska epizoda pomazanja u Betaniji: "Marija uze litru prave nardove dragocjene i miomirisne pomasti te Isusu pomaza noge pa mu ih otra svojom kosom. Miris pomasti ispuni kuću" (*Iv* 12,3). Judi, koji se, pod izlikom da je potrebna siromašnima, žalio zbog tolikog rasipanja, Isus reče: "Pusti je!" (*Iv* 12,7).

To je uvijek valjan odgovor na pitanje koje mnogi, i u dobroj namjeri, postavljaju sebi o suvremenoj važnosti posvećenoga života: Ne bi li se mogla vlastita egzistencija iskoristiti na uspješniji i racionalniji način za boljitet društva? Evo Isusova odgovora: "Pusti je!"

Onome kome je dodijeljen neprocjenjivi dar da izbližega naslijede Gospodina Isusa, čini se očitim da On može i mora biti ljubljen s nepodijeljenim srcem, da se Njemu može posvetiti cijeli život a ne samo neki postupci, ili neki trenuci, ili neke djelatnosti. Dragocjena pomast izlivena kao čisti čin ljubavi, i stoga daleko od svakog "utilitarističkog" razmišljanja, znak je

---

253 Usp. *Propositio* 47.

*preobilja dragovoljnosti*, koja se izražava u životu potrošenu na ljubav i službu Gospodinu, da bi se posvetilo njegovoj osobi i njegovu mističnom Tijelu. Ali, upravo se iz toga života nepoštедno "izlivenoga" širi miomiris koji ispunjava cijelu kuću. Kuća Božja, Crkva je po posvećenomu životu, danas ne manje nego jučer, urešena i podragocjenjena.

Ono što se ljudskim očima može učiniti kao rasipanje, za osobu privučenu u tajnost srca Gospodinovom ljepotom i dobrotom to je očiti odgovor ljubavi, to je likujuća zahvalnost što je bila pripuštena na posve osobit način spoznaji Sina i sudjelovanju u njegovu poslanju u svijetu.

"Kada bi jedno Božje dijete spoznalo i okusilo božansku ljubav, nestvorenoga Boga, utjelovljenoga Boga, trpećega Boga, koji je najviše dobro, dalo bi mu svega sebe, oslobođilo bi se ne samo svih drugih stvorenja, nego čak i sama sebe, i cijelim svojim bićem bi ljubilo toga Boga ljubavi do potpunoga vlastitog preobraženja u Bogo-čovjeka, koji je nadasve Ljubljeni."<sup>254</sup>

### Posvećeni život u službi Kraljevstva Božjega

105. "Što bi bilo od svijeta kad ne bi bilo redovnikâ?"<sup>255</sup> Na stranu površna vrednovanja o funkcionalnosti, posvećeni život je važan upravo po svom *preobilju dragovoljnosti i ljubavi*, i to tim više što se svijet izlaže opasnosti da bude ugušen u vrtlogu prolaznoga. Bez toga konkretnoga znaka, ljubav koja oživljava cijelu Crkvu izložila bi se opasnosti da se ohladi, da spasonosni paradoks Evandželja otupi, da se "sol" vjere rastopi u svijetu koji je u fazi posvjetovnjačenja.<sup>256</sup> Život Crkve i samo društvo trebaju osobe sposobne potpuno se posvetiti Bogu i drugima radi ljubavi Božje.

Crkva se apsolutno ne može odreći posvećenoga života, jer on *rječito izražava njezinu duboku "zaručničku" bit*. U njemu naviještanje Evandželja cijelom svijetu nalazi novi polet i snagu. Potreban je naime netko tko će predstaviti očinsko Božje lice i majčinsko lice Crkve, tko će staviti na kocku vlastiti život da bi drugi imali život i nadu. Crkvi su nužne posvećene osobe koje bi, još prije nego se obvezu na služenje jednoj ili drugoj plemenitoj stvari, dopustile da ih preobrazi milost Božja i potpuno se prilagodile Evandželju.

Cijela Crkva ima u svojim rukama taj veliki dar i sa zahvalnošću se posvećuje njegovu promicanju poštovanjem, molitvom, izričitim pozivom da ga se primi. Važno je da Biskupi, prezbiteri i đakoni, uvjereni u evanđeosku izvrsnost te vrste života, rade na otkrivanju i njegovanju klicâ zvanja propovijedanjem, razborom i mudrom duhovnom pratnjom. Od svih vjernika se traži trajna molitva za posvećene osobe, da se njihov žar i njihova sposobnost ljubljenja neprestano povećavaju, pridonoseći proširenju Kristova miomirisa u današnjemu društvu (usp. 2 Kor 2,15). Cijela je kršćanska zajednica - pa-

254 B. ANGELA IZ FOLIGNA, *Il libro della Beata Angela da Foligno*, Grottaferrata 1985, str. 683.

255 SV. TEREZIJA OD ISUSA, *Libro de la Vida*, c. 32, 11.

256 ET 3: AAS 63(1971)498.

stiri, laici i posvećene osobe - odgovorna za posvećeni život, za prihvaćanje i pružanje potpore novim zvanjima.<sup>257</sup>

## Mladeži

106. Vama, mladi, kažem: ako osjetite Gospodinov zov, ne odbijte ga! Radije se hrabro uključite u velike struje svetosti, koje su znamenite svetice i sveci uputili u pratnju Krista. Njegujte tipične čežnje vaše dobi, ali pristajte spremno uz Božji plan o vama ako vas On poziva da tražite svetost u posvećenomu životu. Divite se svim djelima Božjim u svijetu, ali znajte uprijeti pogled u stvarnosti određene da nikada ne zađu.

Treće tisućljeće očekuje doprinos vjere i inventivnosti mnoštva posvećenih mladih, da svijet postane vedriji i sposobniji primiti Boga i, u Njemu, sve njegove sinove i kćeri.

## Obiteljima

107. Obraćam se vama, kršćanske obitelji. Vi, roditelji, zahvaljujte Gospodinu ako je pozvao u posvećeni život neko od vaše djece. Treba smatrati - kao što je uvijek bilo - velikom čašcu što Gospodin pogleda na jednu obitelj i izabere nekoga od njezinih članova da bi ga pozvao da poduzme put evanđeoskih savjeta! Njegujte želju da date Gospodinu neko od vaše djece za rast ljubavi Božje u svijetu. Koji bi vam plod bračne ljubavi mogao biti ljepši od toga?

Potrebno je podsjetiti da će, ako roditelji ne žive evanđeoske vrijednosti, mlađić i djevojka teško moći razabrati poziv, shvatiti potrebu za žrtvama s kojima se treba uhvatiti ukoštar, procijeniti ljepotu cilja koji treba dostići. Naime, upravo u obitelji mlađi stječu prva iskustva evanđeoskih vrijednosti, ljubavi koja se daruje Bogu i drugima. Potrebno je također da oni budu odgojeni za odgovornu uporabu vlastite slobode, da budu raspoloženi živjeti, prema svome zvanju, najuzvišenije duhovne stvarnosti.

Molim da vi, kršćanske obitelji, sjedinjene s Gospodinom po molitvi i sakramentalnomu životu, budete rasadnici koji prihvaćaju zvanja.

## Muževima i ženama dobre volje

108. Svim muževima i ženama koji budu htjeli poslušati moj glas, želim da ih dostigne poziv da traže puteve koji vode k životu i pravom Bogu i na putevima što ih je zacrtao posvećeni život. Posvećene osobe svjedoče da "tko god nasljeđuje Krista, savršenoga čovjeka, i sebe čini više čovjekom".<sup>258</sup> Kako se njih prgnulo, i nastavljaju se priginjati, kao dobri samaritanci, nad bezbrojnim ranama braće i sestara što ih susreću na svomu putu!

Gledajte u te osobe privučene Kristom, koje u vladanju sobom, poduprtim milošću i ljubavlju Božjom, pokazuju na lijek protiv pohlepe za posjedovanjem, uživanjem, vladanjem. Ne zaboravite karizme što su ih oblikovali

<sup>257</sup> Usp. *Propositio* 48.

<sup>258</sup> GS 41.

čudesni "tražitelji Boga" i dobrotvori čovječanstva, koji su otvorili sigurne puteve onima koji traže Boga iskrenim srcem. Promatrajte veliki broj svetih naraslih u toj vrsti života, promatrajte dobro što ga je svijetu učinio, jučer i danas, onaj tko se posvetio Bogu! Nema li ovaj naš svijet možda potrebu za radosnim svjedocima i prorocima blagotvorne snage ljubavi Božje? Nema li potrebu i za muževima i za ženama koji bi, svojim životom i svojim djelovanjem, znali baciti sjemenke mira i bratstva?<sup>259</sup>

### **Posvećenim osobama**

109. Ali upravo vama, posvećene žene i muževi, upravljam na kraju ove Pobudnice svoj apel pun pouzdanja: živite u punini svoje posvećenje Bogu, kako ne biste dopustili da ovomu svijetu uzmanjka jedna zraka božanske ljepote koja treba da osvjetljava hod ljudske egzistencije. Kršćani, utonuli u zanimanja i brige ovoga svijeta, ali i oni pozvani na svetost, imaju potrebu da nađu u vama pročišćena srca koja u vjeri "gledaju" Boga, osobe poslušne djelovanju Duha Svetoga koje hitro koračaju u vjernosti karizmi poziva i poslanja.

Vi dobro znate da ste poduzeli hod trajnog obraćenja, isključivog posvećenja ljubavi Božjoj i bratskoj, kako biste sve blistavije svjedočili milost koja preobražava kršćansku egzistenciju. Svijet i Crkva traže istinske svjedoček Kristove. I posvećeni život je dar koji Bog nudi da pred oči svih bude stavljeno "jedino potrebno" (usp. *Lk* 10,42). Pruzati svjedočanstvo Kristu životom, djelima i riječima naročito je poslanje posvećenoga života u Crkvi i svijetu.

Vi znate Kome ste povjerovali (usp. *2 Tim* 1,12): dajte mu sve! Mladi se ne daju prevariti: dolazeći k vama, oni žele vidjeti ono što ne vide drugdje. Imate neizmjernu zadaću u odnosu na sutra: napose posvećeni mladi, svjedočeći svoje posvećenje, mogu navesti svoje vršnjake na obnovu svoga života.<sup>260</sup> Strastvena ljubav prema Isusu Kristu snažna je privlačna snaga za druge mlade, koje On u svojoj dobroti poziva da ga slijede izbliza i zauvijek. Naši suvremenici žele u posvećenim osobama vidjeti radost koja proizlazi iz bivanja s Gospodinom.

Posvećene osobe, stare i mlade, živite vjernost svojoj obvezi prema Bogu, u uzajamnoj izgradnji i uzajamnoj potpori. Unatoč poteškoćama na koje ste ponekad mogli naići i umanjenja poštivanja posvećenoga života u stanovitom javnom mnijenju, vi imate zadaću da ponovno pozovete muževe i žene našega vremena da gledaju u visine, da ih ne bi pregazila svakodnevница, nego da bi se pustile privući od Boga i Evanelja njegova Sina. Ne zaboravite da vi, na posve osobit način, možete i morate reći ne samo da ste Kristovi, nego da "ste postali Krist".<sup>261</sup>

---

259 Usp. *ET* 53: *AAS* 63(1971)524; *EN* 69: *AAS* 68(1976)59.

260 Usp. *Propositio* 16.

261 Usp. Sv. AUGUSTIN, *In Ioannis Evang.*, XXI, 8: *PL* 35, 1568.

## Gledati u budućnost

110. Vi nemate samo slavnu povijest koje se treba sjecati i koju treba pripovijedati, nego *veliku povijest koju treba izgraditi!* Gledajte u budućnost, u koju vas šalje Duh da s vama učini još velikih stvari.

Učinite od svoga života živo iščekivanje Krista, idući Njemu ususret kao mudre djevice koje idu ususret Zaručniku. Budite uvijek spremni, vjerni Kristu, Crkvi, svojoj Ustanovi i čovjeku našega vremena.<sup>262</sup> Tako će vas Krist iz dana u dan obnavljati, da zajedno s njegovim Duhom gradite bratske zajednice, da perete s Njim noge siromasima i date svoj nezamjenjiv doprinos preobrazbi svijeta.

Neka ovaj naš svijet povjeren u ruke čovjeka, dok ulazi u novo tisućljeće, bude uvijek sve humaniji i pravedniji, znak i predokus budućega svijeta, u kome će On, ponizni i proslavljeni, siromašni i uzvišeni Gospodin biti puna i trajna radost za nas i za našu braću i sestre, s Ocem i Duhom Svetim.

## Molitva Trojstvu

111. Presveto Trojstvo, blaženo i blagotvorno, učini blaženim svoje sinove i svoje kćeri koje si pozvao da ispovijedaju veličinu tvoje ljubavi, tvoje milosrdne dobrote i tvoje ljepote.

*Oče Sveti,* posveti sinove i kćeri koji su se posvetili Tebi, radi slave tvoga imena. Prati ih svojom snagom, da mognu svjedočiti da si Ti Početak svega, jedini izvor ljubavi i slobode. Zahvaljujemo Ti za dar posvećenoga života, koji u vjeri traži Tebe i u svomu općemu poslanju poziva sve da idu prema Tebi.

*Spasitelju Isuse,* Utjelovljena Riječi, kao što si povjerio svoj oblik života onima koje si pozvao, nastavi privlačiti k Sebi osobe koje, za čovječanstvo našega vremena, trebaju biti čuvari milosrđa, pretskazivanje tvoga povratka, živi znak dobara budućega uskrsnuća. Neka ih nikakva nevolja ne odijeli od Tebe i od tvoje ljubavi!

*Duše Sveti,* Ljubavi izlivena u srca, koji ulijevaš u pameti milost i nadahnucé, vječni Izvore života, koji brojnim karizmama privodiš dovršenju Kristovo poslanje, mi Te molimo za sve posvećene osobe. Ispuni njihovo srce dubokom sigurnošću da su predodabранe da ljube, hvale i služe. Daj da okuse tvoje prijateljstvo, ispuni ih svojom radošću i svojom utjehom, pomozi im da nadvladaju trenutke poteškoćā i da se nakon padova s pouzdanjem ponovno dignu, učini ih zrcalom božanske ljepote. Daj im hrabrost da se uhvate ukoštač s izazovima našega vremena i milost da donose ljudima dobrotu i čovjekoljublje Spasitelja našega Isusa Krista (usp. Tit 3,4).

## Zaziv Djevici Mariji

112. Marijo, sliko Crkve, Zaručnice bez bora i mrlja, koja naslijedujući tebe "čuva vjeru djevičanski netaknutom, nadu čvrstom, ljubav iskrenom",<sup>263</sup>

262 Usp. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Dok. *Religiosi e promozione umana* (12. kolovoza 1980) 13-21: *Ench. Vat.* 7, 445-453.

263 LG 64.

podupri posvećene osobe u njihovoј težnji za vječnim i jedinim Blaženstvom.

Tebi ih, Djevice od Pohoda, povjeravamo, da znadnu hitjeti ususret ljudskim potrebama, da bi donijeli pomoć, ali nadasve da bi donijeli Isusa. Pouči ih da proglašavaju čudesne stvari koje Gospodin izvodi u svijetu, kako bi svi narodi veličali njegovo ime. Podupri ih u njihovu djelu u korist siromašnih, gladnih, beznadnih, posljednjih i svih onih koji iskrenim srcem traže tvoga Sina.

Tebi, Majko, koja želiš duhovnu i apostolsku obnovu svojih sinova i kćeri u odgovoru ljubavi i potpunog posvećenja Kristu, upravljamo s pouzdanjem svoju molitvu. Ti koja si vršila Očevu volju, spremna u poslušnosti, hrabra u siromaštvu, gostoljubiva u plodnom djevičanstvu, izmoli kod svoga božanskog Sina da oni, koji su primili dar da ga nasljeđuju u posvećenomu životu, znadnu to svjedočiti s preobraženom egzistencijom, idući radosno, sa svom ostalom braćom i sestrama, prema nebeskoj domovini i svjetlu koje ne poznaje zalaza.

To te molimo, da u svima i u svemu bude proslavljen, blagoslovlijen i ljubljen Vrhovni Gospodin svih stvari koji je Otac, Sin i Duh Sveti.

Dano u Rimu, kod Svetoga Petra, 25. ožujka, na svetkovinu Gospodinova Navještenja, godine 1996., osamnaeste Pontifikata.

Joannes Paulus PP II